

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR.		Felolós szerkesztő:		Szerkesztőség és kiadóhivatal:	
Helyben:	Vidéken:	Dr. HEGEDŰS LORÁNT.		DEBRECZEN,	
Egy óra . . . I kor. Egy óra I kor. 50 fill.	Egy óra . . . I kor. Egy óra I kor. 50 fill.	Kiadók és laptulajdonosok:		Piacz-utca 49. szám.	
Negyedévre 3 .	Negyedévre 4 . 50 .	HOFFMANN és KRONOVITZ.			

Az igazi Karácsony.

Irta: Pák Emil.

Ezelőtt 1910. évvel történt. Megmozdult az ég. Mennyei fényesség homályosította el a betlehemi puszta pásztorúzeit. Angyalok röpdöstek ide s tova. Fáradt pásztoremberek, megszakitva éjjeli nyugodalmukat, egy karám köré gyülekeztek, ahol a testet öltött ige feküdt.

Lehajolt a magas meny a földhöz. Segítségére jött az ég az embernek! . . .

Az erősebbnek a gyengébb iránt való részvétét, a segítségnek e nagy munkáját a természetben mindenütt feltaláljuk.

A nap sugarai kiszabadítják a természetet a jégpáncélokból, melyek rabigájába a tél verte.

A növényzet őszzsel leveti lombsátóját, hogy száraz avarával befedje és megvédje gyökereit a biztos megfagyástól.

A hajnal foszlányokra tépi az éj takaróját és új nappalt, új világosságot derít reánk.

A gyengébb növény kacsóival belefogózkodik az erősebbé és az engedi odapadni magához, végig futni szüzi testén.

A vándor madarak déli nagy zarándoklásukban szárnyaikkal egymásra nehezkedve segítik a fáradtakat.

A felhők időről-időre megnyitják csatornájukat és jótékony esőt hullatnak a tikadt földre.

Dacára annak, hogy az ember ezt a gyengébb iránt való szánalmat a természet nyitott könyvének minden lapján írva olvasta, nem tudott vagy nem akart a humanizmus munkájában résztvenni.

Karácsony hajdan és most.

Irta: Horváth Janka.

A jelen korban karácsonyt karácsonyfa nélkül elképzelni se tudunk; már az ünnep névének kimondása szemeink elé varázsolja a szivárvány minden színeivel díszített, fehér pelyhékkel behintett csillogó-villogó fenyőfát, körülrajongva örvendő, nevető gyermekcsoporttól s nem bírjuk elképzelni, hogy lehetett ötven év előtt, mikor még édes-keves ember látott volt karácsonyfát Magyarországon. Nemrég, egy negyvenes évben született erdélyi mágnás előtt lelkesülten dicsértük a karácsonyfa örömeit, ő vállvonogatva mondta: Nem ismerem, mert én csak akkor láttam először karácsonyfát, mikor már magam fizettem annak költségeit, ami nem szolgált valami nagy gyönyörűségemre; az én gyermekségemben csak úgy mesélni hallottam a karácsonyfáról s arra is emlékezem, ha apám előtt beszéltek arról, ő mindig kijelentette hogy azt a német és pápista komédiát nem engedni házába behozni, anélkül is elég öröme van az ő gyermekeinek.

És így nyilatkozott az ötvenes évben a legtöbb bus magyar hazafi, irtózza minden idegen, legkivált német szokás meghonosulásától. A protestáns erdélyiek még pápista

Az óvilág egoista. Szemében a nő, mert gyengébb nem, alóbb foku lény, mint a férfi. Megengedi a rabszolgakereskedést. Nem ellenzi az ártatlan gyermekek kitételét.

A tarpei sziklák, honnan az ügyefogyottakat a tengerbe taszították, Tiberis szigete, és Samos, hová az elaggott rabszolgákat kitétték, az ó-kor klasszikus műveltségének sötét foltjai maradnak mindenha.

A menynek kellett lehajolnia a földhöz, az égnek kellett példát adni az embernek, hogy e példából megtanulja az erősebb szánni, segíteni a gyengébbet.

A testet öltött ige, az ég ma született követének egész tanítását ez az eszme lengi át.

„Irgalmat akarok . . . mert irgalom nélküli lesz azoknak ítélete, akik nem akarnak irgalmat gyakorolni embertársaikkal szemben.

Akinek két köpenye vagy, egyiket adja annak, akinek nincsen.

Vagyondból bőven adj a szegénynek és egy szükölködőtől se fordítsd el orcádat; s úgy lehet, hogy az Ur sem fordul majd el tőled a szükség idején.

E tan hallatára az emberek kezdik levetkezni önzésüket. A szánalom harmatgyöngye szökik a szemekbe a nyomor látára.

A nő egyenjogu lesz a férfivel. A rabszolgaság megszűnik. A tehetősebb társadalom segítségére siet a szegényeknek és szenvedőknek.

Kórházak, árvaházak, szegénymenházak épülnek itt is, ott is, mindenütt a világban. Az éhezők ételt kapnak a népkonyhán. Az élőhalott tüdőbetegeket befogadják a sza-

szokásnak is nevezték, mert ott legelőbb egy pár katolikus család kezdte gyakorolni. Pedig mennyire nem pápista szokás, azt bizonyítja azon körülmény, hogy az egészen katolikus országokban, mint Francia-, Olasz- és Spanyolország, ma is épp oly kevés az általános a karácsonyfa, mint nem volt az évek előtt Magyarországon.

A protestáns észak Németországban keletkezett e poetikus ünnepély, s a tudós németek szeretik azt az ősgermán Yuletól — tuskó égetés az istenek tiszteletére — származtatni, bár mások épp olyan alaposan magyarazzák annak eredetét, a Krisztus születését jelképezve előadó régi karácsonyi játékokból, azért a chovin németek megmaradnak abban a boldogító hitben, hogy az ősgermán mythos, az Eddák és Niebelungen énekből veszi eredetét minden, mi poetikus a földön.

S a karácsonyfa, úgy, amint az észak Németországban keletkezett, a vallásos hagyományok családias ünneplése közös öröm- és szeretetben, igen poetikus dolog azon a napon, melyen ajándékkal kapta az emberiség egy gyermekben az üdvösség reményét, a gyermekeknek szerezni örömet, bennök ápolni a hitnek oly könnyen elhomályosuló érzületét, a családi kört még szorosabban összefűzni, az üdvözítő születés-

natóriumok. A beteg gyermekeket oltalmukba veszik a gyermekszanatóriumok.

Ha az utcán megyünk, jólelkű urinők pumpolnak meg a szegény lelencek számára gyermeknapon. Ha hivatalba megyünk, szemünkbe ötlük a siketnémák perselye. S ha betérünk a vendéglőbe egy kissé tüdőlni, elibünk teszik a figyelmeztetést: ne feledkezzünk meg a szegény vakokról!

A tudomány óriási vívmányai mellett az az áldásos munka lep meg, melyet a XX. század a humanizmus szolgálatában végez.

Am ez a munka bármily elismerést érdemel, még mindig nem teljes.

A gyengébb nem jogai még csak részben vannak kivíva. A régi rabszolgaság helyett kezd tért hódítani a hivatali és gyári rabszolgaság. A nagyvárosok palotái mellett ott állanak a rozoga kunyhók. A nagyon jóllakott emberek mellett még mindig nagy számmal vannak az éhesek.

Nem a vagyonszűkösségre gondolunk, hanem valami eredményesebb szociális ténykedésekre. Olyanokra, amelyek eredményeznék, hogy minden embernek legyen az egészséges lakása, tisztességes ruhája és a mindennapi kenyere. Mert ezekhez joga is van, azon a címen, hogy ő is ember.

Amíg lesznek ezer koldusok és kivándorlók, amíg az emberek egy része palotába lakik, másrésze kloákákban, amíg milliók pezsögöznek, más milliók pedig éheznek, addig csak mimmeljük, csak majmoljuk a karácsonyt.

Majd ha a humanizmus elnémit minden sóhaj, felszarít minden jogos könyvet, akkor lesz az első igaz karácsonya az emberiségnek.

nél közel fekvő szép gondolat, mi leghamarabb támadhatott északon, hol a zord hideg éghajlat, a végtelen hosszúaknak tetsző téli esték által lakásába szorított család csak kis körében leheté gyönyörűségét.

Nálunk is hosszúak a téli esték, kivált a Kárpátok alatt nagyon hideg a tél; itt is családi körben ünnepeltek Karácsonyt, akkor még nem ismerték a Christkindlit, ahogy nevezik a karácsonyfát a legtöbb helyen ma is.

A család legtiszteltebb tagjai köré szokott volt gyűlni a rokonság s talán a vallásos érzület mélységének hiánya, vagy inkább a közéletre, mint a családra irányult szellem zajosabbá, mint érzelmessé tette az ünneplést. Ünnepe szombatjának délutánján érkeztek a vendégek. Sűrű pára környezte az ünneplőket hozó lovakat, a szán zajtalanul siklott tova a keményre fagyott havon, csak a vidám hangzású csörgők jelezték közeledését; a szánkóban ülők alig látszottak ki a bundák és prémekek közül, csak egy-egy sűrű fátyol, bozontos zuzmarás bajusz, neki pirosodott orr jelzé az utasok kilétét; a lemenő nap rózsaszín sugárt vetett a csillogó hóra, melynek fehérsége a végtelenbe látszott nyulni, csak a távolban felgomolygó kékes füstfelhő gyaníttatá, merre van a legközelebbi falu. Mindjobban nekieresztették

Milyen lesz a debreczeni egyetem?

Felekezetiileg támogatott állami vagy államilag segített felekezeti egyetem?

Irta: Kardos Albert dr.

Döntő fordulatra jutott a harmadik egyetem kérdése s ezzel együtt a debreczeni egyetem ügye. Az 1911. évi állami költségvetés 50.000 koronát foglal magában új egyetemek előkészítésére. Ez az összeg elenyésző csekélység csak a legkisebb keretben felállítandó egyetem szükségéhez képest, de mégis abban a városban, nyílik meg az egyetem, amely leghamarabb biztosítja magának ezt az ötvenezer koronát, mert az állam nem állhat meg az első lépésnél s évről-évre nagyobb összegeket fog folyósítani, végre annyit, amennyiből egy fejlődő egyetemnek minden fontosabb kiadása kitelik.

Debrecennek tehát minden erejét meg kellene feszíteni, hogy a kormány ezt az első évi összeget a debreczeni egyetem előkészítésére fordítsa, sőt hogy maga a törvényhozás rendelkezjen e célra. Amely méltán reményelheti ezt Debrecen a maga művelődéstörténeti múltjánál fogva, amely joggal várhatja a városnak már meghozott és meghozandó áldozatai következtében, amely igazságosan követelheti virágzó és folyton fejlődő főiskolájára való tekintettel, olyan nagy és majdnem leküzdhetetlen akadály rejlik abban a bonyodalmas kérdésben, hogy mi viszony fűzse a tiszántuli református egyházkerület mai kollégiumát a létesítendő debreczeni egyetemhez.

Két felfogás áll egymással szemben. Az egyik szerint az egyházkerület meghatározott feltételekkel átadja a maga kollégiumának főiskolai részét, a teológiát, jogakadémiát és bölcsészeti kart az államnak, átadja épületét, gyűjteményekkel, könyvtárral, alapítványokkal, tanszékekkel s az ez időszertani tanárokkal, hogy az állam egészítse ki e három kart az orvosi fakultással, mind a négy kart emelje egyetemi színvonalra és helyezze el a város által építendő épületekben. Természetes, hogy az egyházkerület többrendbeli igen fontos jo-

a lovakat, sietni kellett, nem a hideg miatt, hisz a szánka alján pokrócba takart meleg téglát volt, mi hat órát is megtartja melegét, s meg a sok bunda között nem fáztak a szánkázók, de ha nap lementével köd ereszkedik a mindent egyformává tett hősíkon, úgy elveszthetik az utat, hogy reggelig se találják meg.

Négy-öt ilyen szán siklott be a megtisztelt rokon udvarára s oly nagy volt az öröm, az ujjongás a vizionlátás fölött, mint ha legalább is az oceánon túlról érkeztek volna s ahogy kibontakoztak bundáikból, előttük volt a jó forró kávé frissen sült kalácsos, az uraknak vajás pogácsa a lelket melegítő csomborhoz, azután vége-hossza nem volt a szíves látás, meg a vidám tréfának. Az idősebb urak a férfiszobába vonultak, hogy a jó bor mellett elpanaszolhassák hazafi bánatukat, megbeszéltek politikai reményeiket, aztán előkerültek az adomák, úgy a legeslegujabbak, mint a még Apaffy uram korából valók; azok néha oly borsosak voltak, hogy asszonyok nem ment arafelé, nehogy meghallja őket.

Az öreg asszonyoknak temérdek megbeszélni valója volt együtt, míg a fiatalság csakhamar hozzá kezdett az apró játékok és a karácsonyi tréfáknak. Változatosság okáért meghallgatták a falusi betlehemesek előadását, majd álarcosok jöttek, kik közül soha sem hiányzott a jósnő, hogy sok csudás szerencsét jövendöljön a fiatalságnak. Hát a gyermekek? Azok bizony végig

got tartana fenn a maga számára; első sorban bizonyítva azt, hogy a debreczeni egyetemnek egyik kara mindig református teológia legyen, amelyre az egyházkerület választja a tanárokat; aztán a többi átadott tanszékre nézve is valószínűen kisebb-nagyobb befolyást biztosítana a maga részére. Ha ez a felfogás érvényesül, akkor létrejön egy felekezetiileg támogatott állami egyetem, olyanforma intézmény, ha szabad nagygyal összevetnem a kicsinyt, mint a debreczeni reáliskola, amely a város épületében elhelyezett, a város évi hozzájárulásával fentartott állami középiskola.

A másik vélemény más megoldást tart szem előtt. E nézet hívei úgy gondolkoznak, hogy a debreczeni egyetemnek a gazdája legyen tovább is a református egyház, (talán nem a tiszántuli egyházkerület, hanem a magyarországi egész református felekezet.) A fentartó felekezeti hatóságnak adjon az állam akkora összeget részint egyszersmindenkorra szóló, részint évenként megújuló segítségül, hogy abból fölemelhesse a szükséges épületeket és négy karúvá fejleszhesse a mai három fakultást, amelyeket különben a kiegészítésig is egyetemi címmel és ranggal kellene ellátni. Szóval legyen a debreczeni egyetem protestáns, államilag segített felekezeti egyetem, amelyhez példát szolgálhatnak kisebb keretben a református gimnáziumok, felsőbb leányiskolák s felekezeti más oktató intézmények. Ez esetben az állam csak eddigi eljárását folytatná fokozottabban és szélesebb körben, mert a debreczeni kollégiumot már most is segíti, t. i. az akadémiai tanárok egy részének fizetéséhez önként, a maga jószántából hozzájárul.

Bizonyos, hogy mindkét megoldást számos érvvel lehet támogatni és ostromolni. Nemcsak politikusok, hanem felekezeti vezérfiúk is nem akarják összeegyeztetni ezt a két fogalmat: *egyetem és felekezet*. A tudomány — szerintök — az egyetem magaslatán nem szabad felekezeti korlátok közé szorúlnia, még kevésbé egyházi tilalmakba ütköznie, vagyis a tudomány szabadsága csak állami egyetemen érhető el. Ugyanezek az országot és protestáns egyházat kormányzó főemberek azért is elutasítják a felekezeti egye-

nézheték a betlehemesek színjátékát, aztán külön szobában egy-egy vén dada felügyelete alatt kényök-kedvök szerint lármázhattak az ünnep tiszteletére, játszhattak az ajándékba kapott dió, lapda s betlehemes játszóval, meg ehettek diós és mákos kalácsot.

Rége nem volt a gyermek annyira főszemély a háznál, mint most, bár a szülők ép oly forrón szerették, minden reménységük, egész büszkeségüket helyezték gyermekeikbe, de a jó nevelés Alpha és Omegájának tartották a nagy tekintély tartást; a mint a magyar paraszt némely vidéken cselédeknek nevezi ma is gyermekeit, úgy régen az uri házak csemétéinek is ahhoz kellett szokni, hogy ők csak alárendelt egyéniségek a felnőttek mellett.

E század első felében, a felnőtt fiú se mert leülni atyja előtt annak engedelmével nélkül.

Az egész társaságot összehozta a kiadó és kintülő vacsora, fűszerezve egy pár hazafias pohárköszöntéstől, vacsora után következett dal, zene s a tréfás mulatozás úgy benyult a késő éjszakába, hogy másnap reggel, mikor ébredni kezdtek, már jöttek a falusi gyerekek rhythmost mondani és krajcárt kérni, mert az élces felköszöntő vers többnyire így végződött:

Zörgetik a kulcsot,
Pénzt akarnak adni,
Ha máriást nem adnak,
El sem fogom venni.

tem gondolatát, mert attól félnek, hogy az egy református egyetemet nyomon követné két-három katolikus, a szabadelvűség szellemétől vezérelt debreceni egyetemmel csakhamar versenyre kelnének a klerikalizmus szolgálatában álló pécsi, kassai, esetleg kalocsai egyetemek.

De erős okokat sorakoztatnak maguk mellett azok is, akik reformátusnak óhajtják a debreczeni egyetemet.

A magyar református vallásnak nemcsak egyházi, hanem világi vezetői közül is sokan aggodalmaskodnak a debreceni ősi kollégiumnak az állam kezébe való szolgáltatása miatt. Már azt is lelkiismeretbe vágó dolognak tartják, hogy azokat az épületeket, gyűjteményeket, hagyományokat, alapítványokat, amelyeket jámbor ősök tisztán a protestantizmus céljaira rendeltek, átadhatják-e az államnak, amelynek kormányzata alatt a főiskolát nem irányíthatják csupán református szempontok.

Attól a kétségtől sem igen tudnak menekülni, hogy az állam nem fogja-e a szerződésnek még oly szabatosan meghatározott pontjait lassankint a maga javára magyarázni s nem fogja-e mint erősebb fél a gyöngébb szerződő társnak, az egyházkerületnek a jogait idő folyamán a maga részére kisajátítani. Ezt a kétséget számos példa táplálja, többek között az államnak Debrecen városával a reáliskola ügyében kötött szerződése, amelynek egy igen fontos pontja, hogy a városnak néhány tanszékre nézve kijelölő joga van, soha sem érvényesült.

De a legnyomasztóbban az a gond nehezíti a lelkekre, hogy vajon nem rombolják-e le maguk könnyelműen a református felekezeti legrégebb és legnagyobb erősségét, mikor lemondanak a debreczeni főiskola tulajdonáról, mikor az egyházat egyik legfőbb szervétől megfosztják, mikor vallásuk jövőjét a folyton népesebb iskolák helyett a mind gyéribben látogatott templomokra bízzák.

Az így gondolkozó reformátusoknak aggodalmát még növeli az, hogy míg ők kiadják kezükből a maguk magasabbra fejlett iskolájuknak a vezetését, addig a katolikus főiskolák, a pécsi és egri jogakadémiák, a pannonhalmi tanárképző, habár nem egyetemi címmel, háborítatlanul, állami korláto-

Vagy:

Kicsi kisasszonyka,
Toppans kamarába,
Vedd a tüdőt, májast
S tedd a tarisznyába.

Első ünnep az istentisztelet meghallgatása s az azt követő kölcsönös gratuláció alatt ünnepélyes komoly arcot öltött mindenki s azután a tegnapi jókedvvel folytatták a mulatozást, megszakítva egy kis szánkázással s befejezve az elmaradhatatlan kártyajáték- és táncsal. Negyedik nap bucsuztak a vendégek, előre meghatározva, hol fognak egyik-másik névnapon vagy ünnepén újból találkozni.

Ilyen volt az ünnepelés a kastélytól a kunyhóig, azok lakóinak vagyonságához alkalmazva.

Christbaumról hallottuk, olvastuk, de magam is már tíz éves voltam, mikor az első karácsonyfát láttam egy rokonomnál.

Mondhatom, soha se tetszett nekem egy karácsonyfa, mint ez első, pedig akkor még nem volt kifejlődve a disztó ipar s az csak a háznál készült színes papiros láncok, aranyozott diók, meg almákkal volt díszítve, ahogy még sok évekig disztították — kivált falun — a karácsonyfákat. És volt abban sok gyönyörűség, mikor napokig dolgozott a család minden felnőtt tagja, hogy nagyobb legyen a gyermekek gyönyörűsége; azoknak öröme pedig épp oly nagy volt, mint a mostani gyermekeknek az ipar

zás né
nemcs
ház ér
annál
hogy a
nemze
szabad
de hog
vissza
minc é
nem eg

Lá
ügye n
sokan
a kérd
zés és
minden
lókát is

A
gondol
tok leír
magam
akár tu
tok, an
kollegi
kem er
om a m
a magy
is elvé
protes

Az
tagjai d
kor az
kezelte
magyar
tani. Az
lapodni
mal a t
képvisé
értesít
Ágost
főrendi

Az
az oszt
ügymin
járadék
sülési
hozni a
ban, M
nyilván

legfeny
csonyfá

De
rácsony
től Pan
kisdede
gyobb
dőknek,
ki a kar
nagyobb
ra szám
külváro
csebecs

S e
dik száz
egymás
szép a
sok köz
is, még
és muta
csekedh
Termész
zes vás
árukat
hez kép

Eze
vannak
alig bír
egy el
Ezek a
ünnep n
mekek
Jobb
vendezt

zás nélkül folytatják munkásságukat, amely nemcsak a tudomány, hanem a fentartó egyház érdekeit is szolgálja. Ezt az aggodalmat annál kevésbé fojthatják el, mert az bizonyos hogy a debreczeni kollegiumban egy erős nemzeti érzéstől és hagyományos magyar szabadelvűségtől áthatott főiskolát adnak át, de hogy az állami egyetemmel ilyet kapnak-e vissza, az a budapesti egyetem utolsó harminc évének szelleméből következtetve, — nem egészen kétségtelen.

Látnivaló, hogy a debreceni egyetem ügye nem oly egyszerű kérdés, aminőnek sokan hiszik. Az is könnyen átlátható, hogy a kérdésnek van olyan oldala, a nemzeti érzés és magyar szabadelvűség pontja, amely mindenkit, a protestáns felekezeten kívül állókat is, erősen érdekel.

A kérdésnek ez a része ejtett engem is gondolkodóba és ösztönzött a fenti gondolatok leírására, amelyekhez hadd toldjam a magam evnéni érzését. Amit én lelkemben akár tudományos, akár erkölcsi értéknek tartok, annak legjavát a debreczeni református kollegium levegőjéből szívtam magamba; nekem erős meggyőződés, hogy a kollegium a maga tudományos és erkölcsi hivatását, a magyarság és műveltség szolgálatát akkor is elvégzi s talán biztosabban teljesíti, ha protestáns egyetemmé lesz.

Az új delegációk. A magyar delegáció tagjai december 28-án, szerdán délután öt órakor az országháza delegációs termében értekezletre gyűlnek össze. Félórával később a magyar delegáció első teljes ülését fogja tartani. Az előértekezleten abban fognak megállapodni, hogy a delegáció elnökét ez alkalommal a főrendi delegátusok, alelnökét pedig a képviselő delegátusok közül választják. Mint értesülünk, a magyar delegáció elnöke Zichy Ágost gróf valóságos belső titkos tanácsos, a főrendiház tagja lesz.

Az 560 milliós kölcsön kibocsátása. Az az osztrák-német pénzcsoport, amely a pénzügyminiszterrel 560 millió korona 4½%-os járadék kibocsátására kötött szerződést, értesülésünk szerint január hó végén fogja piacra hozni az új címleteket. A címletek Ausztriában, Magyarországon és Németországban nyilvános aláírásra bocsátatnak.

legfényesebb termékeivel diszitett karácsonyfájuk felett.

De most nemcsak karácsonyfávan, de karácsonyi vásár Berlintől Brassóig és Bécs-től Pancsováig s amekkora öröme telik a kisdedeknek a karácsonyfában, még nagyobb meglepedése az iparos és kereskedőknek, ha egy jó termék után fényesen üt ki a karácsonyi vásár, mert a Váci-utca legnagyobb ékszerészei épp úgy a Christbaum-ra számítanak ezeket érő áruikkal, mint a külvárosi bazárok öt és tíz krajcáros csebecséséikkel.

S ez nem volna baj, hisz a tizenkilencedik században nem annyira egymásért, mint egymástól s egymás hóbortjaiból élünk, s szép a nagy verseny a kereskedők és iparosok között, de versenyez a nagyközönség is, még pedig abban, ki ad és kap drágább és mutatósabb ajándékokat, ki mennyire dicsekedhetik vagyonosságával és izlésével. Természetes aztán, hogy a kevésbé pénzes vásárlók a cifra, mutatós, de értéktelen árukat veszik, bár olcsón, azok belértékéhez képest mégis méregdrágán.

Ezek — s még a gazdagok is — tele vannak karácsony után panaszszal, hogy alig bírják fedezni az újévi sok fizetéseket, úgy elvászárulták pénzüket karácsonyra. Ezek a panaszok meg elveszik a karácsony ünnep minden poezisét; s csak a kis gyermekek öröme egész zavartalan.

Jobb is lenne talán, ha csak azokat örvendeztetnők karácsonyfával.

Debrecen csatornázása.

Az eddig végzett munka.

Annak a küzdelemnek, amely Debrecen város modernné való fejlesztéséért folyik, egyik igen jelentőségteljes etapja az általános csatornahálózat kiépítése, mely ez év június havában vette kezdetét.

Hogy mily nagyterjedelmű munkáról van szó, az onnan is megítélhető, hogy a munka elvégzésére a vállalkozókkal kötött szerződésben három évi határidőt kötött ki a miniszterium. Nevezetesen 13.500 m. hosszú ugynevezett főgyűjtő csatorna építendő ki, amely főgyűjtő csatorna a helyszínen készített betonból készült és pedig akként, hogy bádognitákra csömöszölük rá a betont, amelynek megkeményedése után a bádognitákat kiszedik.

Ezekbe a főgyűjtőcsatornába, melyek a csatornák nagy ütőereit képezik, csatlakoznak be a mellékgyűjtő csatornák. Összesen 43.000 m. hosszú mellécsatorna építendő, amely már csak rövid gyűjtő területről vezetvén a vizet, kisebb előre elkészített csövekből készül.

Ha még hozzávesszük, hogy e hálózat kiépítése közben a csatorna tisztítása és ellenőrzése végett mintegy 1000 darab leszálló akna, továbbá az utcai esővizek levezetése végett mintegy 2000 darab csatornaszem s ezenkívül az összes magánházaknak a csatornahálózatba való bekötése építendő ki, úgy joggal mondhatjuk, hogy a kikötött három év egy ilyen nagyterjedelmű munka elvégzésére alig elegendő.

A munka megkezdése két ponttól indul ki; a Hatvan- és Csapó-utca sarkától és a főgyűjtő Szoboszlói-uti végétől. A munka két helyen való megkezdése azért volt szükséges, hogy így több csatorna találkozásából, u. n. csomópontból kiindulólak több helyen egyszerre meg lehessen kezdeni a munkát, miután így a munka befejezése könnyebben volt biztosítva.

Bárha ez az ugynevezett vakcsatorna építése azzal a következménnyel jár, hogy záporosó alkalmával a munkagödörök megtelnek vízzel, mivel a csatorna vakon végződve, levezetése egy ideig nincsen, mint ahogy az több ízben be is következett, — a munka ily beosztása mégis megteremtette gyümölcsét, mert a munkahelyek szaporítása folytán most már joggal remélhető, hogy a munkálatok a jövő 1911. év folyamán be fognak fejezteni.

A gyorsított tempóban haladó munkának meglesz az a nagy előnye, hogy a forgalom csak igen rövid ideig szünetel majd a csatornázandó utcákon, másrészt az az anyagi házon származik belőle, hogy a város előbb szedheti be a csatornázási adót, mint ha csak a kikötött időben készülne el a vállalat a munkával, nem is szólván arról a mérhetetlen előnyről, amely a közegészségügyet érinti azáltal, hogy nem kell még egy évig nyitva tartani a régi csatornákat.

S ha már a közegészségi szempontnál tartunk, föl kell említenünk, hogy a vállalat kiszedi ugyan az építés közben a régi csatornák egy részét, azonban ezeknek nagyrésze benn marad a földben, csak részben elbontva. Jó volna, ha ezeket a régi csatorna-részeket a város most kiszedné. A bennmaradt régi csatornarész ugyanis fertőzött anyagokkal van tele s így fészke lehet a betegségeknek, azonkívül az a veszedelem is fenyeget, hogy esetleg bedőlnek ezek a részben elbontott régi csatorna-részek.

Elkészült ugyanis a Szoboszlói-uton végigmenő főgyűjtő csatornán kívül a Csapó-, Honvéd- és Péterfia-utcán átvezető I. számú, a Mester-, Bethlen-, Thaly- és Morgó-utcákon átvezető II. számú főgyűjtő, a III. számú főgyűjtőből a Hatvan-utcai rész, amely a Csapó-utcán végig fog folytatódni, a IV. számú főgyűjtőből Széchenyi- és Kossuth-utcákon keresztül a színházig terjedő rész, a Miklós- és Szent Anna-utcákon végig húzódó V. számú és az Erzsébet- és Teleky-utcákon végig húzódó VI. számú főgyűjtő, összesen 11.000 méter. Elkészült ezeken kívül mintegy 6000 méter mellékgyűjtő, valamint a kiépített csatorna melletti házaknak az új csatorna hálózatába való kapcsolása is serényen folyik.

Az építés vezetősége élén Aczél Géza főmérnök vezetése alatt Haty Kálmán vízmű fel-

ügyelővel és Orendt Alfréd mérnökkel oly nagy körültekintéssel vezették a munkálatokat, hogy egy ilyen igazán az egész utcát feltáró munkálat közben még számbavehető forgalmi zavar nem volt, hacsak azt a mindenki által szívesen hozott áldozatot annak nem nevez-zük, hogy a munkában levő utcákon rövidebb-hosszabb ideig nagyobb sárban járnak az emberek.

A munka vezetésének magas színvonalát mutatja az is, hogy más városok szakemberei már több ízben megtekintették tanulmány céljából az épülő csatornákat. Különben a hálózat kiépültével két ugynevezett idegen lejáró utján a csatornahálózat két legérdekesebb csomópontját a Miklós-utca és Külső vásártér sarkán egyfelől, másfelől a Hatvan-utca és Csapó-utca sarkán meg lehet tekinteni.

Ha még a vízvezetési munkálatok megkezdése a tavaszon szintén kivihető volna, s így a csatorna üzemének zavarai az építés folytán elkerülhetők volnának, úgy bizony remélhetők, hogy a tűrhetetlen por, mely nyaranta a debreceni tartózkodást majdnem tűrhetelenné teszi, jövő évtől kezdve megszűnik és csak akkor érezne közönségünk teljes mértékben háláját azon férfiak irányában, akik ezen nagy mű megalkotásával Debrecen városát egy új korszak küszöbén vezették át.

Lesz-e kolera tavasszal?

Irta: Balkányi Ede dr. tb. városi főorvos.

Ez a fontos kérdés foglalkoztatja most az ország közvéleményét. Megállapítható, hogy a kérdéssel való foglalkozás nem fölösleges s a nyomában támadó félelem nem alaptalan. Ha a többi ragályos betegségeket nézzük, országszerte tapasztaljuk, hogy a tifusz, skarlát, hökhurut, bárányhimlő, fültömírgyömb, kanyaró tömegesebben grasszálnak, mint máskor.

A gazdák azt a ritka jelenséget észlelik, hogy a hesszeni legyek rajzanak, a mezei egek rémmódon elszaporodnak. Mindezek az enyhe tél, a nyirkos nedves időjárás következményei. Ez az enyhe téli időjárás tehát nem igen biztató arra nézve, hogy a kolera okozó mikro-organizmusok kipusztultak volna.

A kolera-vibriók különben is olyan ellenállási képességgel bírnak, hogy a téli hideg sem semmisíti meg őket. Évekkel ezelőtt Pétervároton erős téli időjárás mellett is szedte áldozatait a kolera. Nálunk végzett kísérletek O fok alá hűtött, a Szondy-hajó környékében vett Duna-iszapból négy hónap múltán is életképes komma-bacillusokat tenyésztettek, valószínű tehát, hogy a Duna vize még most is fertőzött és hogy e részről a veszély még mindig fenveget. Különben szóróvírus esetek még állandóan előfordulnak nálunk Konstantinápolyban és Salonikiben pedig tömegesen fordulnak elő kolera-esetek, a modern közlekedési viszonyok mellett tehát nincsen kizárva, hogy onnan esetleg be is hurcolható hozzánk a vírus.

A kolera télen való enyhébb fellépte abban leli magyarázatát, hogy a folyóvizet, melyek a kolera keletkezésénél és terjedésénél nagy szerepet játszanak, kevésbé használják ivóvíznek, fürdőnek és közlekedési eszköznek, a víz alacsony temperaturája még sem kedvező a vibriók szaporodásának, az emberek közlekedése gyérebb, éretlen gyümölcsöt egyáltalában nem és egészben véve kevesebb gyümölcsöt esznek. Tudjuk, hogy nyáron az éretlen, rothadt és mindenféle gyümölcssevés képezi egyik fődispozícióját az emésztő szervek hurutos bántalmainak.

Az a kérdés sincsen még eldöntve, hogy mi történik a vibrióval a kolera megszűnése után; teljesen elpusztul-e vagy csak elveszíti virulens képességét és ártalmatlan vibrióvá

válí, amely a mi klimatikus viszonyaink között pathogen, illetve kárt okozó tulajdonságait nem nyeri vissza. Továbbá kérdés még az is, hogy hol él a vibrió: ott-e, ahol a kolera endémikus betegség, például Indiában, az emberben vagy az emberen kívül? Enficiált ember beleiben négy hónap múltán is találtak életképes vibriókat. Valószínű, hogy az emberen kívül élnek a vibriók és csak kedvező alkalom kell, hogy ismét az emberbe jussanak és kifejtsék deletör hatásukat.

E tekintetben is kedvezőtlenek a viszonyok a most uralkodó időjárást illetően. Pettenkofer kimutatta, hogy a talajvizek keletkezése, emelkedése és süllyedése a kolera-epidemiákkal bizonyos nexusban vannak. A folyók mentén keletkezett árvizek, a sok esőzések folytán a talajvizek emelkedtek. Tavasszal a talajvizek süllyednek és ez a körülmény az alacsony organizmusok fejlődésének kedvező. A nálunk lezajlott kolerának a terjedése a Duna mentén történt, a talajviszonyoknak fent leírt körülmények ott igen is fennállanak, a Duna vize még mindig inficiált és így e helyről újabb erupció majdnem bizonyossággal várható. *A Damokles kardjaként felettünk lebegő kolera-veszedelmet teljesen elhárították tehát nem mondhatjuk, a vész elleni harcra puskaporunkat szárazon kell tartanunk.*

Országos egészségügyi intézményünk teljes egészében résen kell hogy legyen, ezen intézménynek minden egyes tényezője továbbra is meg kell hogy tegye kötelességét. A nyár folyamán szerzett tapasztalatainkat értékesíteni fogjuk, a kolera ellen életbeléptetett óvrendszabályok teljes mértékében változatlanul fenntartandók, azok az eredmények, melyek a köztisztaság szigorú megtartása, az élelmszerek gyakori vizsgálata által elérték, ezután is foganatosítandók.

A lefolyt nyáron, hála az erélyes intézkedéseknek, a régi időkben megszokott pusztító kolera-járványtól meg lettünk kímélve. Hogy csak is az erélyes intézkedéseknek köszönhető a veszély elhárítása, arra eklatáns példa a mohácsi kolera, ahol emberföltötti erővel, de még is aránylag rövid idő alatt sikerült lokalizálni és elfojtani a járványt. Reméljük tehát, hogy ha esetleg a jövőben is meg kellene küzdeni a kellemetlen jövevénynyel, sikerülni fog a betegséget izolálni, csirájában elfojtani, ne hogy öldöklő epidémiává fejlődjék.

Ujházi Ede Gerster Etelka.

Irta: Zilahy Gyula,
a debreczeni színház igazgatója.

Bánom is én, ha nem is tetszik elolvasni, amit leírok. Rossz néven sem veheti ezt ma az ünnepeztő sem, mert egy karácsonyi ujság száma oly gazdag és nagy terjedelmű, hogy ismerem ujságolvasót, aki mikor kezébe veszi nagy ünnepi számot, végignézi az írók neveit és nagy lélegzet vétel után morgója:

Jövel megváltás!

De nem hiába biggyeszték én két ilyen nagy nevet irásom elé, mint Ujházi és Gerster Etelka, hogy ezt figyelni ne tessenek.

Egy kissé ravasz is vagyok, mert előbb azt mondom el, hogy miképpen fedezett fel engem Ujházi, — ha akkor már voltam is valamicske a művészet zajló kis tengerén: — és később hogy lettünk jó barátok, mely tart a mai napig is.

Kolozsvárott történt!

Mihályfi Károlyt Budapestre vitték és helyébe a kolozsvári színház intendánsa engem szerződtetett lyrai szerelmesnek A nagy nevű E. Kovács Gyula hatalmas művészete mellett fejlődött az én ifjú művész lelkem. —

Édes örömmézzel gondolok ma is vissza a színész éveim e tavaszkorára. Együtt játszottam vele a szép és értékes romantikus darabokat: ahol kerestem az igazat, a szépet és jót. Ott láttam feltárulni magam előtt azt a szép művészi világot, hol a kezdetnélkül vég telenség igaz alakot ölt magára.

Gyakran jártak le abban az időben hozzánk a Nemzeti Színház művészei vendégszerepelni: Feleky Miklós, Szigeti József, — Nagy Imre, Prielle Kornélia stb.

Jött Ujházi Ede.

1882. április 20-án.

Csiky Gergely Proletárok színművében is fellépett. A darabban előzőleg Gyenes Laci, majd Mátrai Béla játszta Zátónyi Benecét. Ujházzal már hozzám került a szerep. Az aznapi színlap ma is birtokomban van. Ime, tessék látni:

Ujházi Ede urnak, a budapesti nemzeti színház első rendű tagjának utolsó előtti vendégjátékúul

Nemzeti Színház.

R. k. bérlet 3 szám
Kolozsvárrt, csütörtökön, 1882. április 20-án

A Proletárok.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Csiky Gergely
(Rendező: Szentgyörgyi.)

SZEMÉLYEK:

Szedervári Kamilla	— — —	Krasznainé
Irén	— — —	Szocsvainé
		Boér Emma
Zátónyi Bence	— — —	Zilahy Gy.
Mosolygó Menyhért	— — —	Ujházi Ede ur
Timót Pál	— — —	Krasznai
Darvas Károly	— — —	Szacsvai Imre
Bankó Béni	— — —	Gabányi Árpád
Tulipán Szabó	— — —	Ifj. Szilágyi Béla
Tulipánné	— — —	Körösine
Barcsa, szakácsné	— — —	Beura Paula
Ordas Péter	— — —	Harnach
Mákonny Bálint	— — —	Váradai A.
Mákonnyé	— — —	Temesváriné,
Mákonny Zelmá	— — —	Ifj. Szilágyiné
		Irma
Klimóczi Endre	— — —	Tolnai Andor
Házmaster	— — —	Vendrei Ferencz
Jankó, fia	— — —	Végh Pista
Bolti szoiga	— — —	Stadler F.
Senki Gáspár	— — —	Pápai Sándor
Inas	— — —	Szabó Dani

Vendégek.

Kezdeté 7 órakor. Vége 10 előtt,

Szombat április 22-én. **Ujházi Ede** ur bucsufölléptetül és jutalomjátékul.

Itt először:

a kéjutazás.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Gondinet. A budapesti nemzeti színház műsordarabja.

Legközelebbi ujdonságul Strauss közkedveltségű vig dalműve

A furcsa háboru.

Fényes kiállításal és egészen új jelmezekkel fog színtre kerülni, rendkívüli bérlet folyamban.

Nyomatott K. Papp Miklós örökösénél.

Az előadás után Ujházi a Biázini-szálloda éttermében vacsorázott gróf Teleki Sándor ezredes, Mátrai Béla a színház akkori művezetője és E. Kovács Gyula társaságában. A vacsorán az aznapi előadásról folyt a társalgás. Ujházi ennyit mondott:

Paulay a Nemzeti Színház szukreszcenciáját Kolozsvárról tervezi. Zilahy, ez a fiatal eleven kis művész fogja legelőször a Nemzeti Színház kilincset megfogni.

Ujházinak a szava már akkor is nagy horderejű volt. Mátrai Béla művezető előtt aznapról nagy zseni lettem, szóval jó színész. És Ujházinak igaza volt: hamarosan felléptetett Paulay Ede, a Nemzeti Színház akkori igazgatója a Nemzeti Színházban. Váradai Antal „Tör”, Tóth Kálmán „Király házasság” és Csiky Gergely „Cifranymoruság” viglásokban játszottam.

A „Tör” előadásán Ujházi megint egy nagy társaságban volt. Nem úgy mint Kolozsvárrt a Biázini-ban, hanem Paulay páholyában Rákosi Jenő, Paulay, Csiky Gergely társaságában. Nézték az előadást. Jött a jelenésem. Csillag Teréz és Nagy Ibolykával folyt a társalgásom. Egy Becskerekéről a fővárosba feljött falusi lurkót személyesítettem. Jó kedvet, derűt hoztam a színpadra, a fényes nézőtér figyelt, mosolygott, nevetett. A nagy Paulay páholyában is figyeltek. Jelenésem után nagy taps. A színpalak mögött egy fiatal színész boldogan rebegte magában: „Győztem”. A páholyban a következő beszélgetés:

Rákosi Jenő: Ki ez a kis színész? Hol volt ez? — Honnan jött? Ezt az Isten jó kedvében teremtette!

Csiky Gergely: (Paulayhoz) Edus, ezt a fiut szerződtesd. Legközelebbi darabomban szükségem van egy ilyen színészre.

Ujházi: Ezt a kölyköt én fedeztem fel Kolozsvárrt. Nézzétek meg holnap a Cifra nyomoruság Mádiját tőle. Gergely, megnézd ezt a fiut!

Csiky másnap színházban volt. Feljött a nagy költő hozzám a színpadra és így szólt: — Nagymamában szereped lesz, Ernő grótot játszod.

— Istenem, hát szerződtenek?

Paulay megszólalt a hátam megett:

— Holnap írja alá a szerződésed.

Abban az időben nagyon nehéz volt ám a Nemzetihez bejutni. Itt is Ujházi mester szava és ítélete volt nagy.

Ujházi másnap délben a Pannonia előtt üldögélt, szokása szerint. Én a Nemzeti kapuja előtt álltam, boldogan, aláírott szerződéssel jöttem le Paulaytól. Ujházi magához intett.

— Na rendben vagy? Ugye mondtam! Szeretted a bikapecsenyét? Nálam ebédelez!

Ujházi megszeretett, barátságára méltott, melyet mai napig meg is tartott, mert meg is becsültem. Akkor ő özvegy ember volt; gyakran ebédelgettünk együtt, mert még akkor háztartást tartott.

Akkoriban amerikai körutjáról haza jött Gerster Etelka és Budapesten tartott két hangversenyt. Ujházi elmondta nekem a Gerster Etelkával történt esetet, amely kis történet olyan való, mint az én esetem a mesterrel. Ez a kis történet most érdeklí Ujházi Edét is, mert mondása után Naplomban feljegyezve őrzöm. Érdeklí a világhírű volt énekesnőt is, aki ma Berlinben él, mint híres énekmester. Érdeklí a debreczeni közönséget is, mert Gerster Etelka és családja hazamosabb ideig voltak debreczeni lakosok.

Gerster Etelka Ujházi Edének köszönheti — habár részben is — világhírű ünnepeztő művészetét.

A hatvanas évek elején Ujházi még Kassán volt a Latabár Endre szintársulatánál. — Akkor történt, hogy az igazgatóhoz beállított egy tisztességes polgárosszony, egy igénytelen kinézésű cingár leánykával és előadja, rövid bevezetés után, hogy az ő Etikája ellenállhatatlan vágyat érez a színészet iránt és a járatban vannak, hogy a direktor ur venné fel ezt a makacs leányt a kompániába.

A direktor ur Latabár válaszá helyett beszélt a színpadról Ujházit, a rendezőt. Kérdést intézett hozzá, hogy ajánlja-e a kisasszonyt a művészi pályára. Ujházi erre hamisítatlan debreczeni öszinteséggel választott, miután a kisasszony előtte elszavalt egy iskolai verset iskolásan, és elénekelt egy népdalt népiesen.

Kisasszony! — Hogy ez a még most csiszolatlan hang hova fejlődhetik, nem tudom, mert az énekművészethez nem sokat értek, mint bíráló; de ami a szavaló-művészetet illeti, arra Önnek hivatása nincs. Azt tanácslom, hogy igyekezzék a lelkéből kiverni az ábrándot, mert később a kiábrándulás keser-

ves les-

féta leg-

Év-

zeti Szi-

pedig F-

valóság-

gu ének-

Etelka.

Ab-

kelt. II.

gányna

alkalmá-

vett.

Ke-

jött. Tü-

Gerster

iró- és

a több-

kis leár-

nevét s

akit Tü-

ven nek-

akit ő s

Nag-

ster Et-

lálkozás-

ster Et-

val kös-

Ujh-

szönhet-

sán Lat-

lett vol-

Ujh-

—

Me-

tál itél-

tottad é-

örömrz-

ünnepe-

A Nemz-

én fiad-

Bár leh-

tunk és

Te

Ritk-

alatt, a

a becsv-

negyver-

és soha

kedélyl-

Ujh-

mészet

részül e

épségbe

szülőttj-

tott neg-

dása alk-

lág, Deb-

ünnepe-

ségnek

művésze-

Pár-

pesti ün-

fogjuk ü-

A F-

január h-

loda dis-

ünnepe

dal, zen-

és tomb-

éneksz-

Darvas

és Szök-

estély k-

után tor-

virraddi-

személy

4 szemé-

Szil-

debrecze-

ber hó 3-

disztern-

cal egyh-

nek. Kal-

bián Ma-

We

ves lesz, különben óhajtom, hogy rossz proféta legyek.

Évek multak! Ujházi rövid időn a Nemzeti Színház tagja lett. Eötvös magyar énekesnő pedig Páris, Londont, szóval egész Európát valóságos lázba hozta és ez a bámulatos hangú énekesnő nem volt más, mint Gerster Etelka.

Abban az időben Gerster Berlinben énekelt. II. Vilmos német császár szürke csalóganynak nevezte egy udvari hangverseny alkalmával, melyen a magyar énekesnő részt vett.

Kevéssel azután a művész Budapestre jött. Türr tábornok fényes estélyi rendezett Gerster Etelka tiszteletére, hol a főrangú, író- és művészvilág színe-java hivatalos volt; a többek közt Ujházi Ede is, aki már a kassai kis leánykát el is feledte, oly annyira, hogy nevét sem tudta és fogalma sem volt arról, akit Türr István tábornok Gerster Etelka néven neki bemutatott, egy és ugyanaz azzal, akit ő száműzni akart a színpadtól.

Nagy zavarba is jött Ujházi, amikor Gerster Etelka emlékeztetése hozta a kassai találkozást. Mentegetődni is akart, de Gerster Etelka megölelte és a legnagyobb hálával köszönte meg akkori elutasítását.

Ujházi! szölt a művész, magának köszönhetem, ami vagyok, mert ha akkor Kassán Latabár engem szerződtet, ki tudja mi lett volna belőlem?

Ujházi csak ennyit felelt:

— Rossz proféta voltam akkor lelkelem!

Mester! Te mindig proféta voltál! Tudtál itélni és elítélni. Az igaz művészetet tanítottad és vezetted az új nemzedéket: Boldog örömmel gondolok vissza ma a szeretet ünnepén a veled eltöltött művészi éveimre. A Nemzeti Színház színpadán apám voltál és én fiad a vigjátékokban. Az életben barátom. Bár lehetnék melletted ma is úgy, mint voltunk és ne lennék színigazgató.

Te ma is az vagy, aki voltál:

Ritka kegy a sorstól, hogy a festett ég alatt, a művészet izgalmi között, gyötörve a becsvágy soha meg nem szűnő szomjától, negyven évre terjedő munkát ily dicsőséggel és soha nem lankadó szorgalommal és üde kedélyvel végezzen valaki.

Ujházi Edének, a Muzsa és a nagy természet becézett kegyeltjének jutott osztályrészül e kegyes és teljes testi és szellemi épségben üdvözöljük őt, Debreczen város szülőföldjét és fiát Nemzeti Színházunknál eltöltött negyven éves dicső művészi munkálkodása alkalmából, mely nemcsak a művészvilág, Debreczen város, de az egész országnak ünnepe. Ünnepe annak a hódításnak, dicsőségnek és ragyogásnak, melyet Ujházi Ede művészetével elért.

Pár nap választ el bennünket a budapesti ünnepélytől és mi itt a mi színpadunkon fogjuk ünnepelni Debreczen művész-fiát.

Mulatság.

A Petőfi-dalkör estélye. A Petőfi dalkör január hó 1-én vasárnap az „Arany-Bika” szálloda dísztermében a március 15-iki hazafias ünnep rendezése alapjára szolgáló alap javára dal, zene, szavalat és táncjal egybekötött tea és tombolaestélyt rendez. A műsort a dalkör énekszámai, továbbá Vass Jolán urleány, — Darvas Béla, Horváth Gyula, Békési Dezső, és Szőke István közreműködése töltik be. Az estély kezdete pontosan 8 órakor. Theázás után tombolajáték lesz és a tombola után a virradtig tartó tánc következik. Belépti díj személyenként 2 korona 50 fillér. Páholy-jegy 4 személyre 4 korona.

Szilveszter-est a Munkás-otthonban. A debreczeni szervezett ösztönmunkások december hó 31-én a Munkás-otthon (Margit-fürdő dísztermében) Kabaré-előadásokkal és táncjal egybekötött Szilveszter-estélyt rendeznek. Kabaré-számokkal Miske Aranka, Fábrián Margit, Nádor Zsiga, Vadnay Andor, Li-

geti Lajos szerepelnek ez estélyen; a zene-számokat Schusztér József színházi karnagy kíséri zongorán. Jegyek 2 korona, 1 korona 60 fillér és 1 korona 20 fillér árban kaphatók, állóhely 60 fillér, külön táncjelvény 60 fillér. Az Otthon tagjai tagsági igazolványuk mellett 1 koronás kedvezményes jegyet kapnak. Az estély fél 9 órakor kezdődik.

Fodrászok bálja. A debreczeni fodrász-íjúság a Bika-szálloda dísztermében 1911. február hó 12-én fényes bált rendez, melyre a tánc kedvelő ifjúság figyelmét előre is felhívja a rendezőség.

:: ASSZONYOK VILÁGÁBÓL ::

*

A divatos táncok.

A komoly, tekintélyes „Temps” cikkettől közöl, amelyet a „Páris táncosok egyesületének” elnöke, Lefort irt és elárulja a nagy titkot, hogy az ideai farsangon melyek lesznek a divatos táncok. Az érdekes férfiú a következőket írja:

„A múlt évi értekezletünk alkalmával bemutattam az „aeronette” nevű táncot, a melynél a táncos és a táncosnő együtt egy repülésben levő repülőgépet ábrázolt. Idei alkotásom a „Chanteclerette” és a „five Step” és egy tánc, amelyet Milani kisasszonnyal, a vigoopera volt első táncosdjével a „Marseillaise” dallamára lejtünk el.”

Arról ugyan fogalmunk sincs, hogy Lefort ur Milani kisasszonnyal miként lejt a dörgedelmes harci dalra és a táncosok akadémiája sem szolgált semmiféle külön felvilágosítással, de némely érdekes hír mégis kiszivárgott. Az értekezletről felvett jegyzőkönyvben a következők állnak:

„Bemutatták a következő táncokat: — „Nemzetközi sportinduló”, amely szerencsére egyesítette a tonagyakorlatoknak és a koreografiának; a „Pas de corbeil”, a „Tango two Step” amelyet Falk genfi tanár, az akadémia levelező tagja (!) szerzett. Nagyon is kedves a „Lock-Step” nevű tánc, mely a vizen túl nemcsak a szalonoknak, hanem az utcának is kedvelt tánc, a rendőr, a szendvics-áruló egyaránt szívesen lejtik. Ez a tánc nagyon hasonlít a „Daru tánc”-hoz, a melyet Teuseus 1292-ben Krisztus előtt táncolt. A táncosok egyik lábukról a másikra ugranak, mialatt mint a darvak úgy sorakoznak egymás után. A jobb lábbal simítani kell a földet, azután egyet ugrani vele, mialatt a bal lábát a levegőben kell tartani. A sor élén álló előtáncos különféle vonalakat ír le, azaz vezet a táncosokat, amint akarja.

Nem érdektelen a táncakadémia elnökének következő nyilatkozata sem:

— Egy amerikai tagtársunk említette, hogy Amerikában egy tánciskola alakult, a mely az állatok mozdulatait teszi tanulmány tárgyává és azokat fogja a táncba átvinni. — Az újítás eredete a francia újabb szindarabokra vezethető vissza, amelyekben az eladók állati mezben jelennek meg. Már görög táncokban is nagyon sok volt az állatoknak a mozdulataiból. A „pavane”, a XVI-ik század büszke és előkelő tánc, nem volt más, mint apává mozdulatainak utánzása.

A jövő táncairól még aközvetkezőket elárulta Lefort:

— Minthogy Páris minden téren irányt szab a divatnak, szükségesnek tartom felsorolni minadazokat a táncokat, amelyek az ideai télen divatban lesznek. A régi táncok közül a polka, mazurka, keringő, boston, ket-tősboston, korcsolyakeringő, Berlin, two-step, lanciers, négyes lesznek divatosak. A francia-bizottság ünnepélyes alkalmakra még külön táncokat is állapított meg; a régi-iek: mint a menuette, a gavotte, pavane stb. töröltettek; ezeket előkelő helyeken nem fogják táncolni. Ellenben az „aeronette” és a „chanteclerette” bizonyára nagy közkedveltségnek fognak örvendeni.

A „francia táncosok Akadémiája” el-

nökének bizonyára hálával tartozik mindenkinek, aki előkelőnek és műveltnak akar tartatni. Ugyanis elárulta, hogy milyen táncokat kell ismernie és tudnia oly embernek, aki azt akarja, hogy előkelőnek és műveltnak tartás és így legalább mindenki idejekorán meg tanulhatja.

Vasuti baleset a ködben.

Egy szekér és egy tehervonat karambolja.

Ma délután könnyen végzetessé válható vasuti szerencsétlenség történt a Nyiregyháza felé haladó sínpar és a debreceni temető mellett elhúzódó ut keresztezésénél.

Két nádudvari gazdaember, Kiss Antal és Csillag András szekeren Nádudvarra igyekeztek. Bevásárolni voltak Debreczenben és dolgozók végeztével hazafelé mentek, hogy a karácsonyi ünnepeket otthon tölthessék családjuk körében. A vasuti átjárónál nem volt leeresztve a sorompó és így egész nyugodtan akartak áthajtani. Nem vették észre a nagy ködben, hogy teljes sebességgel közeledik egy mozdony és a hozzákapcsolt teherkocsi. A Lamprecht-örökösök vasuti raktárából ugyanis teleraktak egy teherkocsit sertésekkel és ezt a vaggont be kellett vontatni az állomásra.

A lovak már túl voltak a sinen, a szekér azonban a rajta ülő két emberrel épp a mozdony előtt haladt s egy pillanattal megtörtént az összeütközés. A veszedelem láttára hirtelen kiugrott a kocsiból a két gazda és fejjel lefelé a töltés mellett drokba zuhantak. Szerencsésükre, mert a mozdony feldöntötte és darabokra zúzta a szekeret már a következő másodpercben.

Kiss Antal és Csillag András súlyos sérüléseket szenvedtek arcukon és fejükön s úgy kellett őket hazaszállítani, amikor már bekötötték sebeiket a gyorsan előhívott mentők.

A balesetről értesült a királyi ügyészség, amely szigorú vizsgálatot indított annak kipuhatolása végett, hogy kinek a mulasztása okozta a szerencsétlenséget.

Színház és művészet.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután János vitéz, daljáték. Este: Aranyvirág, operett. (Bérletszünet.)

Hétfő: délután Svihákok, operett. Este: Cigányszerelem, operett. (Bérletszünet.)

Kedd: Karenin Anna, színmű. (A bérlet.) Szerda: Aranyvirág, operett. (B bérlet.)

Csütörtök: Közönyt közönnnyel, vigjáték. (C bérlet.)

Péntek: Luxemburg grófja, operett. Albert Gizi fellépte. (A bérlet.)

Szombat: Balga szűz, színmű. Vajda Ilonka fellépte. (B bérlet.)

Vasárnap: délután A testőr, vigjáték. Este: Peleskei nótárius, énekes bohózat. (Kisbérlet.)

A debreceni színtársulat. Ujházy jubileumán. December 27-én ünnepli a Nemzeti Színház és vele az ország közönsége Ujházi Edét abból az alkalomból, hogy a nagy művész e napon ünnepli negyvenedik évfordulóját Nemzeti Színházi tagságának. A debreceni színtársulatot a budapesti ünnepségen Zilahy Gyula igazgató képviseli, aki társulata nevében kószorut ad át Ujházy-nak. Azonkívül januárban külön ünnepli a színtársulat a mestert, aki megígérte lejtővetelét.

Aranyvirág. Karácsony első napján este kerül színre új betanulással Hunka és Martos dallamos szépzenéjű operettje, az Aranyvirág, melyet nálunk már több év óta nem adtak. Az érdekes repriz a következő kiosztásban kerül színre: Aranyvirág: Szilassi, Ellen Gouer; Bárdos, Beppo; Horváth K., Silvio; Torma, Harry; Ligeti, Potyevio herceg; Borbély, Fogadós; Szántó, A tapasztalatlan ifja; Nádor. A II. felvonásbeli ballet-egyveleget a Percelnővérek lejtik.

Weisz Adolf posztó kereskedése ideiglenesen a főtőzsdével szemben levő bódében.

Uj évi előadások. Ujév napján, vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután 3 órakor Molnár Ferenc szenzációs vigiátéka, A testőr kerül színre, mérsékelt helyárrakkal. Este lesz a reprize a Peleskei nótáriusnak új rendezésben és új betanulással.

Közönyt közönnnyel. Érdekes reprizben lesz részünk ezen a héten. Az igazgatóság újból felelevenítette Galderon bájos és poétikus vigiátékát, melyben Poillát—Zilahy Gyula játssza; ezt a szerepet a Nemzeti Színházban is ő játszotta Halmi halála után nagy sikerrel. A főbb szerepeket a Közönyt közönnnyel reprizében Zilahyn kívül, T. Csige Böske, Huzella, Császár K., Désy, Thury E., Kardos, Kelemen, Pataki, Borbély és Ligeti játsszák.

Luxemburg grófia vendége. Pénteken Lehár világhírű operettje, a Luxemburg grófia kerül színre újból. Különös érdekességet kölcsönöz ez előadásnak Albert Gizi fellépte, a kit az igazgatóság a vendégjáték sikere esetén második-szubrettnek szerződtetne.

A gazdászok bálja.

— Január 12. —

A debreceni gazdászbalok messze földön híresek voltak minden időben. Nemcsak Debrecen, de a szomszédos vármegyék előkelő közönsége is képviselteti magát ezeken a bálokon évtizedek óta. Most egy pár év óta nem volt gazdászbal, annyival inkább nagyobb érdeklődéssel tekint a közönség az idej fényesnek ígérkező gazdász bál elé, amelyet január 12-én fognak megtartani a Bika-szálloda disztermében.

Nem csalódunk, mikor azt reméljük, hogy az idej szezon egyik legfényesebb mulatsága lesz a gazdászok bálja. A sikert már előre biztosítja a bálanyák és védnökök fényes névsora is. Ime:

Bálanyák lesznek: Benkó Bertalané, dr. Csikos Sándorné, Domahidy Elemérné, özv. Farkas Lászlóné, Gass Gyuláné, Jármay Andrásné, Jármay Miklósné, Kerpely Kálmáné, Kolbenheyer Kálmáné, Krasznay Gáborné, dr. Magoss Györgyné, Moldován Lászlóné, Ormándy Jánosné, Rickl Antalné, Szabó Gyuláné, Szabó Miklósné, Szalay Józsefné, dr. Széll Lászlóné.

Védnökök: Benkó Bertalan, dr. Besskó József, dr. Csikos Sándor, Domahidy Elemér, Gass Gyula, Hevdlieska Ernő, Jármay András, Jármay Miklós, lovag Kerpely Kálmán, Kolbenheyer Kálmán, Krasznay Gábor, dr. Kovács József, dr. Magoss György, Moldován László, Ormándy János, dr. Rác Mihály, Rickl Antal, Sesztina Jenő, Szabó Gyula, Szabó Miklós, Szalay József, dr. Széll László, Vecsey Zoltán, Weszprémy Zoltán.

A bálra személyjegy 4 korona, családjegy 10 korona, Páholyjegy 20 korona. Páholyjegyek válthatók Antalfy József könyvkereskedésében, Molnár Ferenc divatruházában.

A bál kezdete este 9 óraker lesz.

Tisza üdvözli Héderváryt

A választójog és a munkapárt.

Polónyi pártot alakít.

A politikai köröket élenken foglalkoztatta ma a közelgő újév alkalmából megtartandó politikai beszédek várható tartalma. A munkapárt helyiségében ma este igen sokan fenn voltak a fővárosban maradt képviselők közül és érdeklődéssel pertraktálták azt a politikai eseményt, mely abban a tényben nyilvánul meg, hogy *Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt Tisza István gróf fogja üdvözölni.*

A miniszterelnök választát a legnagyobb érdeklődéssel várják politikai körökben. Kiszivárgott már előre az, hogy Héderváry a választói jog reformjáról fog elsősorban és a leg részletesebben nyilatkozni. Ismertetni fogja azokat a kereteket, amelyeken belül a reform

mozogni fog és meg fogja jelölni azt az időpontot, amikor a javaslatot a Ház elé terjeszti. Ezenkívül fel fogja sorolni azokat a törvényjavaslatokat, melyek a jövő esztendőben lesznek elintézendők.

A munkapártban főképp *Lukács László* pénzügyminiszterben látják a választó jog reformja megvalósításának radikális hívét és patronusát s az ő személyes hívei nagyon sokat várnak a pénzügyminiszter szereplésétől.

A *Kossuth*-párt is erősen készülődik az újévi beszédekre, mely alkalommal *Kossuth* Ferenc a függetlenségi programról és az általános politikai helyzetről fog nyilatkozni.

A *48-as és függetlenségi Justh*-pártban főképp a választói jog reformjára és ennek radikálisabb formában való megvalósítására fektetik a főszólyt. Az újévi üdvözlések is főképp ezen pont körül forognak majd.

A várható eseményekkel kapcsolatban beszéltek a mindig nyughatatlan *Polónyi Géza*nak arról a tervéről is, mely szerint a pártokivüli függetlenségi képviselők közül elnöklete alatt egy új pártot akar összehozni. Az új párt aztán a függetlenségi pártok radikális elemeit is magába olvasztaná. Ennek a hírek a valódiságához azonban éppen olyan sok szó fér, mint a Polónyi radikálizmusához.

HIREK.

— **FIGYELMEZTETÉS.** A „*Debreceni Független Ujság*“ naptárát minden előfizető kivétel nélkül megkapja, még az ujonnan belépők is. Azonban figyelmeztetjük hátralekös előfizetőinket, hogy nagyszabású naptárunkat mindaddig nem kaphatják meg, míg tartozásaikat ki nem egyenlítik.

A karácsonyi ünnepek miatt lapunk legközelebbi száma szerdán hajnalban jelenik meg.

— **Ünnepi istentiszteletek.** Karácsony első napján, vasárnap délelőtt a református templomokban megtartandó istentiszteletek sorrendje a következő: A Nagytemplomban Szele György lelkész, ágendázik tiszt. Szele Miklós vallásnár, a Kistemplomban Jánossi Zoltán lelkész, ágendázik Dicsőfi József lelkész, a Kossuth-utcai templomban Uray Sándor lelkész, ágendázik tiszt. Oláh István segédlelkész, az Ispotályi templomban Könyves Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Boér Károly segédlelkész, a Városi szegényházban predikál és urvacsorát oszt Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a Homokkerti imaházban Bereczky József főisk. senior, a Csapókerti imaházban Kovács János lelkész.

A karácsonyi ünnepeken a debreceni ref. egyház légatusai következő sorrendben predikálnak: Vasárnap délután 2 óraker, nagytemplomban Réthy László IV. th., kistemplomban Bereczky József senior, Kossuth-utcai templomban Bara József III. th., ispotályi templomban Babus Gyula III. th., hétfőn délelőtt 9 óraker nagytemplomban Bereczky József senior, kistemplomban Babus Gyula III. th., Kossuth-utcai templomban Réthy László IV. th., ispotályi templomban Bara József III. th., hétfőn délután 2 óraker nagytemplomban Babus Gyula III. th., kistemplomban Bara József III. th., Kossuth-utcai templomban Bereczky József senior, ispotály templomban Réthy László IV. th. A homokkerti imaházban legátus Szilágyi Gyula IV. th.

Az ágostai hitv. evang. templomban a karácsonyi istentiszteletek sorrendje: Vasárnap, karácsony első napján délelőtt 10 óraker Marteny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet, utána ugyanő oszt urvacsorát. — Délután 3 óraker Nikodémusz Károly segédlelkész predikál. Hétfőn, délelőtt 10 óraker Oláh Károly hitjelölt predikál, istentisztelet végeztével Marteny Lajos főesperes oszt urvacsorát. — Délután 3 óraker ima.

— **A szombathelyi püspök meghalt.** — Szombathelyről táviratozzák lapunknak: István Vilmos dr. szombathelyi megyés püspök, valóságos belső titkos tanácsos ma délelőtt 61 éves korában hirtelen meghalt. Reggel még misézett a templomban s hazafelé menet az utcán hirtelen rosszul lett. Lakására vitték, ahol az orvosok megállapították, hogy yrégi betegsége, tüdőtágulás okozta a bajt, mely pár órai szenvedés után véget vetett a köztisztelőnek örvendő, nagyehetségű püspök munkáséletének.

— **A Csokonai-kör és Ujházi Ede.** Folyó hó 27-én ünneplik színészek, művészek, dramairók, hírlapírók Ujházi Edének, a magyar színpad legérdemesebb mesterének jubileumát. Ekkor tölti be a nagy művész Nemzeti Színházi tagságának negyvenedik évét. Erre az alkalomra a Csokonai-kör is küldi a maga meleg üdvözlését, annál melegebbet, mivel Ujházi Ede dicsősége Debrecen dicsőségét is jelenti, hiszen itt született, Tháliába itt lett szerelmes, sok fényes sikert itt aratott és ide kötik ma is meglevő családi kötelékek. Meg vagyunk győződve, hogy minden köszöntő szó, amely Debrecenből jut hozzá, így a Csokonai-köré is, kedves fogadtatásra talál az ősz mesternek szülővárosa iránt mindig melegen érző szívében.

— **A koalíció 137 millió deficitje.** Ma terjesztette elő az állami számvevőszék a koalíciós kormány utolsó évi működésére vonatkozó zárszámadását, mely végeredményében konstatálja, hogy az 1909-dik évben csekély 137 millió korona deficit állott elő a törvényhozás által megszavazott költségvetéssel szemben. A horribilis deficit hivatalos kimutatása elrenzéki körökben óriási konsternációt keltett.

— **A városi muzeum Karácsonykor,** első nap, vasárnap, délelőtt zárva lesz. Ellenben karácsony második napján, hétfőn délelőtt 9 órától 12 óráig a nem régen berendezett Thaly-szobákkal, valamint a Csokonai-kör ereklyetárával együtt belépti díj nélkül megtekinthető. A muzeum igazgatósága.

— **Szegény gyermekek karácsonya.** Püspökladányban ma délután megható ünnepség keretében osztották szét a gyermekmenhely telep négyszáz elhagyott kis árvája között a karácsonyi ajándékokat. A szépen kivilágított diszes karácsonyfát örvendezve vittek körül az apróságok és az érdeklődő közönség, kikhez Kiss Ferenc református lelkész, valamint az egyesület nevében Balog Albin dr., községi orvos intéztek emelkedett hangu beszédet. Ugyancsak ma délután hasonló ünnepség keretében a nádudvari állami iskolában elhelyezett száz lelencet ruházták fel, mely alkalomból Veres Géza református lelkész tartott magasröptű beszédet, állandó jótékony-ságra buzdítva a társadalmat.

— **Forray Ernő adománya.** A rendőrségnél ma délelőtt kilenc óraker osztotta szét Ozory István tb. rendőrkapitány Forrai Ernő földbirtokos ezer koronás adományának egy részét. A szegények hálálkodva fogadták a nemesszivü adakozó jótéteményét.

— **Karácsony a közkörházban.** A debreceni közkörház szegény beteget részére összegyűlt adományokból fényes karácsonyfát állított fel a kórház igazgatósága. A praktikus érzéssel bevásárolt ajándékokat előkelő közönség jelenlétében lelkes beszéd kíséretében osztották ki a betegek között, akikre szemmel láthatóan jó hatással volt a kedves és dicséretreméltó figyelmesség.

— **A száj- és körömfájás Debreczenben.** A mezőrendőrkapitányságtól nyert értesülésünk szerint Debrecen város területén a száj- és körömfájás szünő félben van, két hét óta újabb megbetegülés nem fordult elő és így remélhető, hogy a zárlat rövid idő múlva fel lesz oldható.

— **Egy debreceni vasutas szerencsétlensége.** Négyszáz József 32 éves vasuti fékező halálos kimeneteli szerencsétlenség érte ma reggel a szerencsi állomáson. Tolatás közben, amikor két kocsi össze akart kapcsolni, véletlenül az ütköző közé került és az óriási erővel egymásnak tölt kocsik között mellkasa teljesen összezúzódott. A rémesen összeroncsolt testü embert beszállították a debreceni közkórházba, ahol még a délelőtti folyamán kiszenvédett. A szerencsétlenül járt fékezőt Kecskés-utcai lakásán özvegye és négy apró árva a legnagyobb nyomorban és elhagyatottságban siratják.

— **Letzter József udvari fényképész műterme mind a két ünnepnapon egész napon át nyitva van.**

— **Bukovinai csángó fiúk Debreczenben.** A debreczeni székely társaság, amely Székely Ferenc főmérnök elnöke alatt csöndben, de intenzív módon folytatja az idegenbe szakadt véreink haza telepitésével nemes akcióját, hat bukovinai csángó fiút hozat az ünnepek után Debreczenbe, akiknek elhelyezéséről részben már gondoskodott. Ha a fiúk beválnak és ők is jól fogják érezni magukat Debreczenben, egy csapat fogja őket követni.

— **Egy hatalmas kép.** Letzter József udvari fényképésznek legutóbbi kirakatában sok nagy méretű fényképnagyítás volt kiállítva, láttuk többeknek életnagyságu mellképportraitját, sőt ilyen térdképeket is. De méreteiben olyan nagyarányu képet, mint amilyen most került közszemlére, még nem látott Letzternek művészi kirakata sem. Tóth János nyug. államtitkár pompás családi képe ez, amely olyan nagy, hogy teljesen befűdi a Letzter-féle legnagyobb kirakatot. A családi kép a családtagok különfölvételeiből van összeállítva olyan ügyesen, hogy senki sem jönne rá az összeállításra. A nagy csoportképnek pompásan lerajzolt háttere van, amely egy modern szobát ábrázol. A karácsonyi ünnepek alatt sok bámulója lesz Letzter e legújabb remekének.

— **Munkások karácsonya.** A kereskedelmiügyi miniszter minden évben, minden iparkamarai kerületben öt iparos-munkást tüntet ki, díszes oklevéllel és 100—100 koronás jutalomdíjjal. Ezek a kitüntetések rendszeresen karácsonyra érkeznek. Most is karácsonyi meglepetésül érkeztek a debreceni kereskedelmi- és iparkamarához, ahonnan haladéktalanul továbbították azokat a kitüntetésben részesültekhez. Ez állami jutalmakban részesültek: Spán Ferenc zelestyei üveggyári munkás, Abel Ferenc szolnoki fűrészgári munkás, Gráner Gusztáv dolharókamezei vasöntő, Vecsey Gyula hajduböszörményi szűrszabóság, Balla Jenő debreceni kefésség. Azonkívül egyidejűleg a kamara saját maga is adományozott ki hat, egyenként 50 koronás jutalmakat; ezekben részesültek: Huszár János szatmári gőzmalmi munkás, Weisz Jakab nagykovácsi női szabóság, Hütter Lajos nagykovácsi lakatossegéd, Tóth József nyirbátori molnár, Weisz Sámuel debreceni kefésség, Nyitrai Sándor máramaroszigeti cipészsegéd. A huzamos ideig szorgalmasan foglalkozó munkásoknak a kamara elismerését külön is tolmácsolta.

— **Baleset munkaközben.** Turi László hordógvári munkás ma délelőtt a dongáknak a sztfűrészelésével volt elfoglalva, miközben az egyik fűrészgépből kipattant egy kés, amely Turinak a bal arcát felhasította. A mentők kötötték be sebeit.

— **Gyors- és gépirásba jártas, érettségizett fiatalember megfelelő irodai foglalkozást keres. Cim a kiadóhivatalban.**

— **Hét évi fegyház egy hadnagynak.** — Berlinből táviratozzák: **Gumpenberg** báró hadnagyt a haditörvényszék **tegnap hét évi fegyházra** és a szolgálatból való elbocsájtásra ítélte azért, mert egy szanatóriumban, hol gyógyulást keresett, megtámadott egy betegápoló nővért és ellene erkölcstelen merényletet követett el.

— **A legtöbb fejfájásnak a mértéktelen evés és ivás következtében elrontott gyomor az okozója.** Mi sem természetesebb tehát, minthogy a fejfájás megszüntetése végett az emésztőszerveinkből eltávolítsuk mindazt a káros anyagot, mely a rosszullétet okozza. „Mindazon esetekben, — írja dr. Stiller, a nagyhirű budapesti orvosnár — melyekben enyhe, biztos és a gyomrot kímélő sós hashajtóra van szükségem, évek óta csaknem kizárólag a természetes **Ferencz József-keserűvizet** veszem alkalmazásba.” A kereskedésekben vagy gyógytárakban határozottan valódi **Ferencz József-keserűvizet** kell kérni; ahol pedig nem kapható, tessék direkt a **Ferencz József-keserűvizforrások** szétküldési-igazgatóságához **Budapestre** fordulni.

— **Millió sörpanama.** Sopronból táviratozzák, hogy az ottani sörgyár ellen följelentést tettek, hogy három év alatt mintegy ezer hektoliter olyan sört termelt, mely nem lett megadóztatva. A sörgyár ezzel a kincstárnak mintegy **másfél millió korona kárt okozott.** A panama állítólag akként történt, hogy a sört a hűtőkádból titkos csöveken át elvezették. Eként sikerült a gyárvezetőségnek három éven át a pénzügyörök ellenőrzését kijátszani. Schutter pénzügyőri főfelügyelő a sörgyárban tegnap és ma vizsgálatot tartott, amelynek eredményét egyelőre még erősen titkolják.

— **„Hűtőházak“ Debreczenben.** A Vendéglősök, Hentesek és Mészárosok Műlegyár Részvény-Társasága létesített a modern technika vívmányaival egy hűtőház beakktározási vállalatot, ahol husneműek és minden romlandó cikkek fél évig is befagyaszthatva, teljesen frissen lesznek eltarthatók. Az egy emeletnyi épület teljesen készen van a belső berendezések munkálatait rövidesen befejezik. A Hűtőház 6 nagy teremből áll, amelyek tetszés szerinti kisebb-nagyobb rekeszekre lesznek osztva. A termek szabályozhatók erősebb vagy gyengébb hűtésre. Ajánlatos lesz most előjegyeztetni a rekeszekre, főképen a hentes és mészáros urak kéretnek mielőbb, hogy rekeszükre beoszthatók legyenek a rekeszek. Minden bővebb felvilágosítással szolgál **Markus Jenő** ur, a gyártelep igazgatója.

— **A polgári kör bálja** január 7-én lesz a Bikában. Ünnepe alatt mindenki megkapja behívóját a mulatságra, de ha véletlen téve-

désből valakinek pár nap múlva nem kézbesítene a postán, legyen szíves szó- vagy írásbeli üzenettel a rendező bizottság elnökségével tudatni intézkedés végett. A kör helyiségében (Piac-u. 7., emelet) most már naponként ülést tart a bálbizottság, hogy minden fölmerülhető panaszt azonnal orvosoljon, a bálban résztvenni óhajtók kívánságainak rögtön eleget tegyen.

— **Minden gazda** már meggyőződött arról, hogy a Korányi-féle motorok a legtekintesebbek és legolcsóbbak. Mindenkinek saját érdekében áll, hogy ne silány, rossz gépet vegyen, hanem feltétlenül jót és tartósat. A legnagyobb bizalommal tessék **Korányi Victor** céghez fordulni (Budapest, Liszt Ferenc-tér 9.), ki árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

— **Öngyilkosság vagy véletlen?** A Csapókerthben ma délután revolverlövés zaja riasztotta meg az embereket. Hirtelen összefutottak és ott találák **Kaszás Ferenc** 19 éves kőművessegédet, aki egy hét miliméteres revolverrel átlötte a baltenyerét. Ugy látszik, hogy **Kaszás** látszadózott a fegyverrel, mely e közben elsült, de egy másik hír szerint öngyilkossági szándékából lőtt magára a fiatal legény szerelmi bánatában, csak hogy rossz helyre ment a golyó. A súlyosan sebesültet kórházba vitték.

— **Van szerencsém** a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, miszerint sikerült **Royal-szállodám** részére a világhírű **Pilzeni-sör** kizárólagos kimérését Debrecen városára megszerezni. És karácsony első napjától kezdve összes helyiségekben **Pilzeni-sör** kapható, amelyet a legtisztábban kezelve és állandóan frissen csapolva fogok kiszolgálni, ugyszintén óriási választékú vilásgregelik kaphatók. Kérve a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, kiváló tisztelte **Hauer Bertalan**, a **Royal-szálloda** tulajdonosa.

— **Eljegyzések.** Az elmúlt héten a következő eljegyzéseket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalban: **Drimák János** Szirmai-részébettel, **Langer Ferenc** keteszei Irmával, **Szendrei János** Molnár Juliánával, **Berki György** Kozák Annával, **Kempf Béla** Dobó Máriaival, **Szuger Salamon** Krausz Idával, **Domba Imre** Szobonyi Rozáliával, **Kovács Lajos** Korbélyi Annával, **Pataki István** Böszörményi Juliánával, **S. Gáli Sándor** — **Ács Erzsébet**tal, **Silber Ernő** Mandelbaum Eszterrel, **Szarvas József** Sinos Zsuzsánnával, **Faragó Sándor** Szabó Juliánával, **Szell István** Elek Juliánával.

— **Meggyilkolt színész.** Lembergben táviratozzák: **Lewicki Kázmár** dús gazdag fiatalember elegáns legénylakásán meggyilkolva találták **Szenderovics Oginska** Anna harmincöt éves színésznőt, a városi színház tragikáját, aki felesége **Szenderovics** lebergi hírlapírónak. A szomszédok vették észre a gyilkosságot. **Lewicki Kázmér** három golyóval ölte meg a színésznőt, aztán rázárta a lakás ajtaját s ő maga fivéréhez ment, aki jónévű kereskedő Lembergben. Elmondta neki, hogy mit tett és bátyja bevitette egy szanatóriumba. Ott tartóztatták le ma reggel a gyilkos fiatalembert. **Lewicki Kázmér** azt mondja, hogy összeveszett kedvesével s ezért ölte meg.

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy

fényképészeti műtermemet

eddig helyiségem elavultsága következtében kénytelen voltam a közvetlen szomszédságban levő **Piac utca 32. számú volt Szediák és Vámos fele házba áthelyezni.**

Ezt az új műtermemet, bárha én soha sem tartottam és nem is tartom szükségesnek a jó fénykép előállításához a színpadias dekorált ugynevezett »műtermeket,« mégis úgy rendeztem be, hogy azok is, akik sokat adnak arra, hogy csak »előkelően« berendezett műteremben fényképezthetők le magukat jól, hát ezt a helyet most már **olcsón és természetesen** dolgozó műtermemben is feltalálhassák.

Azokat pedig, akik az elavult helyiségben azért tüntettek ki soha meg nem hálálható pártfogásukkal, mert éveken keresztül jó és olcsó képeket állítottam elő nekik, kérem, ne ijedjenek vissza az új műtermemben a többiek után utánzott »garasos elegáncziától,« hanem érezzék magukat itt is olyan otthonosan és olyan szívesen látott vendégekül, mint abban a régi helyiségben, ahol felvétel közben néha az eső is nyakunk közé csurgott.

Tisztelettel

Ruzicska Gyula.

— **Szylvester-estély a Bikában.** Nagyszabású Szylvester-estély lesz 31-én este a Bika dísztermében. Fővárosi művészek, a Modern színház és a Bonbonniere kabaret tagjai lépnek fel ez este a Bika pódiumára, hogy legújabb kuplékkal és tréfákkal egy felejthetetlen estét szerezzenek közönségünknek. A Szylvester-esti kabaret egyik primadonnája Antal Erzsébet, a Nagy Endre budapesti kabaretjének kiváló művésznője lesz, aki a legmulatságosabb és legújabb számaival kedvence Budapestnek. A műsor családi. Jegyek szerdától válthatók Antalffy könyvkereskedésében.

— **Házasságkötések.** A héten a következő házasság kötéseket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalba: Hajnal Dezső dr. Mandel Marival, Schwarc Lőrinc Bruck Fánival, Lukács István Pozspics Juliánával, Csuka József Dombi Ágnessel, Koncz Sándor Bagi Rózával, Bodnár László Puskás Máriával, Szigeti József Bánki Juliánával, Faragó Mihály Kiss Sárával, Szodrai István Körödi Máriával, Székelyhidi Gábor Vámos Máriával, Váradi Károly Kállai Erzsébettel, Kiss Gábor Fábán Margittal, Rónai Izidor Landau Reginával, Kovács István Aszódi Eszttivel, Kalmár Sándor Bujdosó Lidiával.

— **Ma, vasárnap** a Royal-kávéházban Kiss Béla zenekarával nagy zene-estélyt tart. Ünnepe másodnapján pedig Rácz Károly zenekarával tart nagy zene-estélyt. Színház után kitűnő színházi vacsora. Kiváló tisztelettel Hauer Bertalan.

— **Fatörzseket veszünk,** dió, cseresnye, juhar, kőris, tölgy és szilfákat Jancsó Testvérek asztalosok, Debrecen, Csapó-utca 17. butorraktár.

— **Nagy hajókatasztrófa.** Valenciából borzasztó tengeri szerencsétlenséget jelent a táviró. A *Jean Cousel* francia hajó, mely Alicante-ből elindulva, utban volt Oran felé, szerdán mindjárt Alicante közelében összeütközött egy eddig ismeretlen gőzössel. A *Jean Cousel* nagy léket kapott és néhány perc alatt elsüllyedt. Az egész legénység a vízbe fullt, egy matróz kivételével, akit néhány órával később egy angol jármű fölvetett.

— **Cukorkaszüret a Piac-utcán.** Debrecen minden rangú polgárságának alkalma nyílt meggyőződni arról, hogy a debreceni gőzcukorkagyár valóban hézagpótló intézkedést tett, amikor Debrecen város kereskedelmi életét egy tisztán cukorkával kereskedő üzlettel kiegészítette. Valóban egész kis tündérsziget volt a cukorka gyár Piac-utcai üzlete ez alatt az ünnepi hét alatt és hogy a gőzcukorka gyár vezetőségének fáradozásait a közönség kellően méltányolta, szépen bizonyítja az, hogy a közönség napoként állandóan látogatta a cukorka gyár üzletét. Nagy feltűnést keltettek a cukorkával megrakott teherkihordó kocsik, amelyek óránként szállították a gyár készítményeit az eladási helyre. A karácsonyi ünnepek lezajlásával azonban nem szűnt meg a gőzcukorkagyár rendkívüli munkája, mert ünnep után kezdetét veszi az újévi ajándékok legalkalmasabbnak kinálkozó különféle csinos dobozokban elhelyezett alkalmi cukorkák.

— **A mai nap halottai.** A mai nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalban: özv. Bisutka Istvánné református 89 éves, Balla József református 2 hónapos, Pető József református 8 napos.

**Átköltözködés miatt
czipők és kalapok
rendkívül olcsón árulhatunk
GLÜCKEDE
czipőüzletében, a barakban.**

*Legjobb és legszebb
Czipők Daniel czipő
üzletében
Tolnai Debrecen,
Piac-utca 49. postával szomban.*

TELEFON
501

— **Karácsonyi ajándéktárgyak nagy választékban Györfi Testvéreknél, Piac-u. 30.**

— **Senki ne vásároljon addig karácsonyra ajándékot, míg Aczél antiquáriumát fel nem kereste,** ahol most költözés előtt mese- és képeskönyvek nagy választékban, levélpapírok, albumok, képeslevelezőlapok stb. mesés olcsón kaphatók. Névjegyeket egy óra alatt izlésesen és olcsón készítenek.

— **Ma és mindennap** Tamburica-zenekar a Simonffy-utcai „Remény” kávéházban. Tisztelettel Veisz Márkus kávé.

— **Kugler cukorkák** eredeti csomagolásokban kaphatók Hegedűs és Sándor cégnél, Kossuth-utca 11.

— **A Polgári Takarékszövetkezet** Piac-utca 73. szám a 15-ik évtársulattal megalakította, abba új tagok felvételnek, új könyvecskék már kiadatnak és heti apróbb beüzetésekkel könnyen törleszthető kölcsönök folyósíthatnak.

— **Jogi vizsgákra való készítés megkönnyítése.** Dr. Dobó jogi szeminárium, Kolozsavart azok érdekében, akik hátralevő jogi vizsgáikat a közeli hónapokban akarják letenni, de Kolozsavart szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteit már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégezett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsavári összes jogi vizsgákra előkészít. Tanrendszerét és működését ismertető könyvét „Tájékoztató a jogi szemináriumról” díjmentesen megküldi.

Csipke, tüll és szövet függönyök, ágy és asztalterítők, kokusz szőnyegek, lábtörők, paplanok, matrácok Kardos Lászlónál Kossuth-u. 9.

— **Karácsonyi és újévi ajándéknak** leghasznosabb tárgyak u. m. Modern faliképek, dobozos levélpapírok, Irómappák, Albumok, Bőrfedelű naplók, Asztali tentatartók, Arany töltő tollak, Zeneszerzők vagy írók szobrai, festő dobozok, festő könyvek, képes és mesés könyvek, Iróasztali álványok, Irókészletek, Legdivatosabb névjegyek legolcsóbb árakban kaphatók **Thaisz Arthur** papír-áruházában, Bika-szálloda mellett.

— **Füvészkert-u. 14!** Nagytemplomhoz egy perc a **Harmathy** antiquáriuma. Dizművek, képes mesekönyvek, zsolttárok, imakönyvek, emlék-képeslapok és bélyegalbumok rendkívüli árleszállítással. Családi dobozok mese olcsón!

— **Táncrendek,** bördizművek, kereskedelmi és pénzügyi könyvek, könyvkötés, Papírból előállítható mindennemű készítmények, legjobb kivitelben készülnek **Dávidházy Kálmán** könyvkötészetében, Füvészkert-utca 9.

— **Klein Jakab,** ki az itteni gazdaközönségnek a gazdasági gépeket már 16 éve árusítja, jelenleg Hatvan-u. 8. sz. alatt a M. K. Államvasutak Gépgyára Vezérigénységénél, melynek vezetésével meg van bízva, található.

Fog-Krém

KALODONT

Szájviz

Debreczenvidéki Takarékpénztár

m. sz.

Piac-u. 32. (volt Szedlák-ház)

Olcsó és kis részletekben visszafizethető kölcsönöket ad.

Takarékbetéteket a legmagasabb kamatozás mellett elfogad.

Legszebb órák, ékszerek

legolcsóbban vásárolhatók

GASPARIK ADÁM

műtörás és ékszerésznel Debreczen, Hunyadi-u. 12

Jó rum Balassánál

Jó tea

kapható

Jó tea sütemény Piac, Szentanna sarok.

Megkezdődött a

mesébe illő casetták, francia, angol i. latszerek

Karácsonyi vásárja

Központi Drogueriában.

Városház épület

Karácsonyi vásár!

A legjobb, legizlésesebb

arany és ezüst tárgyak

Briliánt, gyémánt ékszerek, Férfi és női arany és ezüst zsebórák, lánczok stb. nagyválasztékban legmegbízhatóbb olcsó árért beszerezhető jóhírnevű

KOSTYA JÁNOS

ékszer üzletében,

DEBRECZEN, Széchenyi-utca 1. sz. ref. kistemplom mellett.

Butorvevők figyelmébe.

50%-os házbéremelés miatt kénytelen vagyok a raktáron lévő **Mahagoni, palizander ebédlöket, hálószebákat** és mindenféle butorokat

bámulatos olcsó aron

eladni.

Meggyőződhet bárki, hogy mily **csoda olcsón** juthat most butorhoz.

Teljes menyasszonyi berendezések
→ mese olcsón. ←

Tisztelettel

FEHÉR J. butor nagyáruháza

Hunyadi-u. 17. sz. (Vasút közlében)

Szendrő Sándor Zongora, gramofon és hangszer áruháza
Batthyány-u. 22. sz. alá
zongora és hangszerkészítő Debreczen.
Telefon sz. 729. helyezettett át. Telefon sz. 729

Karácsony.

(Irtta: Csiky Lajos, ref. theol. akad. tanár.)

Az álmokat álmodozók, a látásokat látók, a reménységben élők, a sejtelmekben ringatózó, az idők teljességének bekövetkezésére álmodozva, látnokilag reménykedve, sejtelmesen várakozók szent vágyakozásai beteljesedésének szent ünnepe a karácsony.

Nagy és boldog nap ez, örömmel ünnepe. „Ez a nap, melyet az Ur rendelt, örvendezünk és vigadjunk ezen!”
Én nem tudom, hogy hány, de nagyon sok esztendeje már, hogy e napra, mint másik két főünnepünk napjára is, egy-egy, határozottan és föltétlenül vallásos hangon irt cikkel jelenek meg e b. lap hasábjain, mint megjelentem azokén, amelyekből az idők folyamán ez a lap keletkezett

És soha senki még nem mondta azt nekem, hogy ezek az én, ilyenkorra irt, vallásos cikkeim, szokatlan voltuknál fogva, lerínának a politikai irányu, világi érdekeket szolgáló lap hasábjairól.

Mintha csak ilyenkor, ha földünk golyóbisa a történelmi idők egy-egy nagy eseményének határjelző kövéhez jut el a maga forgásában, — mintha csak megszentelődne ilyenkor a lélek, megjobbulna a szív, s a kedély vissza szeretné nyerni a maga derűjének arany zománcát, melyet, óh bizony, oly durva kezekkel siet letörölni róla a világi dolgok viharos járása. Bizony-bizony érzi azt önkéntelenül is az emberi lélek, hogy neki is szüksége van az olykor-olykor való megnyugvásra, vagy akár a neki való táplálék-vételre. Pusztá, rideg prózával nem éri be sem a szív, sem a kedély, hanem kívánczik a költészet, nemesítő, üdítő eledele után.

És van-e annál magasztosabb, tisztább, emelkedettebb költészet, mint a melyekkel a mi vallásunk történelmi igazságai, e szent valóságok táplálják a hívő lelkeket?!

„Szent, szent, szent a seregeknek királya“, a ki e szent napra, Bethlehemnek mezejére jámbor pásztorok közé leküldé a maga angyalainak seregét, hogy zengedezzenek örömmel himnuszát, énekeljenek boldogságnak, szent vidámságnak hozsánna-énekét: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek; békesség a földön és az emberekhez jóakarattal!“ „Ma született néktek a Megváltó.“

Hivogassad, óh hivogassad templomi szent énekedben magadhoz, én keresztyén atyámfia, a te ma született Megváltódat, zengedezvén édes, boldog örömmel:

„Jer kedves vendég nálam szállj,
Bűnömötől ne iszonyodjál.
Jöjj be hozzám, te szolgálodhoz,
Szegény megtérő juhodhoz.

* *

A mennyei magas égben,
Istennek dicsőség légyen,
Ki szent fiát küldé értünk,
Hogy Megváltónk legyen nekünk!„

Bizony, csak vetkezzük le e napon magunkról a világias gondolkodás szakadozott öltözetét s vegyük föl magunkra a hit, a látásokat látó hit diadalomban ragyogó öltözetét.

Gyermekeink számára hadd ragyogjanak föl e nagy nap estvéjén az ő drága, édes, boldog, örömeiknek világitó tüzei, az ékes karácsonyfának az ő hívő, és épen azért boldog lelkeket boldog örömebe ringató lángjai. Órizzük őket minél tovább, hogy lelkök zománcát le ne törölje a kietlen valóság, s szívök tiszta tükrét, melyben ők még zavartalan fényben látják az élet dolgait, tulkorán darabokra ne zuzza a viharoknak csapkodó ereje.

„Békesség a földön!“

Ezt hirdeté az angyali ének. Mert a békességben van a lélek ereje. Mert a viharhányatott hajó népsége is a hullámok elcsöndesedéséért fohászkodik. Mert az óhajtott révpart, a csöndes kikötő enyhe nyugalma olyan jól esik a tengert járt, viharvert embernek. Mert Jézus is, mikor feltámadása után megjelent tanítványai körében, ezekkel a szavakkal üdözölé őket: „Békesség ti néktek!“

„Jóakarattal az emberekhez!“

Ez az élet legnagyobb, leggazdagabb, minden jót magába foglaló evangélioma. Mert jóakarattal, az emberekhez való jóakarattal nélkül olyan igen szegény a lélek, olyan üres a szív. Mert a jóakarattal áldást osztogat és áldást vesz. Mert csak a jóakarattal mutatjuk ki, hogy mi a jó Istennek vagyunk gyermekei, kik a mi Atyánkat, ki minket a maga képére és hasonlatosságára akart teremteni, mint tékozló gyermekek, nem akarunk megtagadni.

Óh áldott legyen is áldott e nagy, e szent ünnep, mely ilyen gondolatokra kész, hív el bennünket.

A nagy Isten, az áldások örök Istene adjon, óh adjon mi nekünk, földön fáradozva küzdő szegény gyermekeinek sok-sok, belőlünk komoly lelki gondolatokat kiváltó boldog karácsonyi ünnepet.

Kovács Gyula és Társa nőidivat termel
Debreczen, Főtér 55.
(Hungária kávéház mellett.)

Téli ujdonságok

női felöltőkben. Divat bundák, plüsch és szőrme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek divatszineken.

Csipke, selyem és szövetblousok, divatos kabátok dus választéka
a legolcsóbb szabott árak mellett.

Karácsonyi ajándék.

Irta: Zih Sándorné.

Mikor a klinikáról hazahozta az ura, úgy bánt vele, úgy ápolgatta, becézte, mint egy beteg gyermeket.

Az édes kis meleg fészek, amely még néhány hónappal ezelőtt is egy boldog emberpár szerelmi ügyögését, csókok csattanását, ölelések mámorát rejtegette, — most hideg, nyílt és szomorú volt. Szinte kiabált belőle az őszinte puritánság:

— Jöjjetek bármikor, itt nem zavartok meg egymást bujó szerelmes fiatalokat, mámorukat rejtegető, csillogó szempárokat.

Ide jöhettek, nyílt, hideg, szomorú, beteg itt még a levegő is!

Sápadt, sovány lett az asszony, félelmes sárga halottsínült az arcára és izmok, megcsontok meredeztek elő a finom bőre alól.

Sohasem mert a tükörbe nézni. Fénylő aranyhaja simán lefésülve tapadt fejéhez.

— Oh, az az aranyhaj, az az élő selyem, mit csinált még azzal is a csuf betegség! — jajdult fel egyszer az ura, a délceg, elegáns Bakos Tóni, — Ilonkám, mondja, hova lett a maga szépséges haja?

Ilonka gyöngén elmosolyodott, és másnap ott csillogott az arany hajkorona a fején, müértő kezek által rendbe hozva, kisütögetve, kacér kis égszínkék szalagsokorral feldíszítve. Még az arca is szebbé, életesebbé változott át.

Könnnyü fehér ruhácskáját is magára vette, de bizony az bő lett, sok, sok, csunya ráncot vetett mindenfelé.

— Sebaj! — sóhajtott fel közönyösen, mikor körülnézte magát, — több is veszett Mohácsnál!

És leborult, szivszakgatón zokogva újra és újra, mindennap azóta, mióta felébredt a klinikán a sikerült operáció után és megtudta, milyen műtétet hajtottak rajta végre az orvosok.

— No már megint sir, Ilonka, — mondta az ura, mikor hazajött. Aztán csittitgatta, nyugtatgatta, becézte türelmesen, gyöngéden, mint az édes anya a gyermekét.

Mikor aztán felemelte a fejét s letörölte hulló könnyeit, az ura meglepetve kiáltott fel:

— Ah! a hajkorona! megvan az élő, csillogó selyem, a maga bűbájos aranyhaja! Most már nem busulok, visszatér még a maga szépsége, ha már a legszebb disze, a haja visszajött! Mondja, mit csinált neki?

— Hát egy fodrásznőt hívtam — mondta, mosolyogva a férfi elragadtatásán, aztán szeliden toltta el magától, mikor annak felcsillant szemében a mámor, míg gyönyörködve csókolgatta haját.

— Menjen, menjen, mi köze magának egy beteghez?

A férfi arcán bosszúság tükröződött, majd lassan, szinte szégyenkezve — elsompolygott, mint a tettenért bűnös.

Ilonka pedig lebontotta a divatosan fésült, göndör loknikba szedett haját és lefésülte simára, jó szorosan összefonta és úgy tűzte fel hátul egy kis kontyba. Levetette a fehér ruhácskát is és belebujt a nehéz, meleg pongyolájába és megint sárga, betegszenü lett.

De nem sokáig. Tavasz jöttével újra kivirultak arcán a rózsák s természetén kifeszült a fehér ruhácskája. Nem, most már nem le-

hetett azt mondani többé, hogy beteg, mikor az ura szerelmesen közeledett újra felé.

De azért azt mondta:

— Ha a testem nem is, beteg a lelkem, nem vagyok többé feleségnek való. Ha anya nem lehetek, szerető nem akarok lenni!

És Bakos Tóni megint szégyenkezve sompolygott el . . .

És elment ezután minden este, még akkor is, mikor az Ilonka szeméből kicsordult a könny:

— Miért maradjak én itthon, talán tarokkozzak, vagy politikáról vitatkozom magával? Hiszen arra sokkal mulatságosabb partnereket találok a kaszinóban!

Egy hideg téli estén, mikor az alkonyat ráborult a vihartól, hóvizatartól házaikba kergetett emberekre, Bakos Tóni rányitott a szobában magában üldögélő asszonyára:

— Ilonka, nézze, hoztam magának valamit!

A kabátja tele volt hóval, a kalapja karimája is, meg a karjai közt tartott csomag is és az arcán valami különös izgalom piroslott.

Az asszony csodálkozva állott fel s először is a kalapot vette le a fejéről, melyről a meleg szobában csepegni kezdett a hólé.

— De édesem, hol járt, mit csinált maga ebben az itéletidőben, hiszen úgy néz ki, hogy bizvást elmehetne gyermekeket rémitgetni, mint hivatasos Mikulás.

— Az is vagyok, a maga Mikulása, — mondta különös, elfulladt hangon Tóni, — nézze meg, mi van a zsákomban.

Átnyujtotta a csomagot, az asszony bontogatni kezdte s egyszerre felsikoltott:

— Mi ez, mi történt, hiszen ez egy eleven gyermek!

Az asszony elsápadt s tántorogva fogózott meg.

— Most már beszéljen, — dadogta — honnan vette ezt a gyermeket, mi történt, mit jelentsen ez?!

Bakos Tóni hangját rekedté változtatta az izgalom, de úgy tett, mintha a világ legközönyösebb dolgáról lenne szó:

— Hogy mit jelentsen ez, miféle történet ez, meg honnan vettem ezt a gyermeket? De édesem, minek vág maga olyan tragikus arcot? — hiszen ez nagyon ártatlan kis történet . . .

— Hát tudja, — levetette a kabátját s nagy lelki nyugalommal, szép lassan kitergette, miközben lopva oda-oda pillantott a szoborként álló asszonyra, kinek iszonyu lelki harcát csak arcának vonaglása árulta el, — hát tudja, Ilonka, hogy mostanában — mióta maga hol testi, hol meg lelki betegnek mondja magát, hát sokszor elkészáltam hazulról.

Hol, merre jártam, magam sem igen tudom, mert a szívem, a lelkem mindig itthon időzött magánál, képzeletben az aranyhaját csókolgattam, édes arccskáját simogattam.

Fájdalmassá vált a férfi hangja, tekintete elborult.

— Isten tudja, hol, merre kószált, kinél csillapodott meg a tüzes vérem, nem nagyon kerestem, nem is nagyon bántam, akárki volt. De maga, maga, elűzött a hidegségével, a gyógyulni nem akaró lelki bánatával, hát mentem . . .

Most már könnyek is peregtek a szeméből s az asszony a szívéhez kapott. Na-

gyon, nagyon fájt neki valami. Talán az önvád, vagy a kegyetlen sorsa, vagy az önzése, vagy ennek a szép, ennek az imádott embernek a bánata? — vagy mi fájt úgy a szívének, de fájt, zudult rá a szánalom, a megbánás olyan erővel, hogy porrá zuzta egy pillanat alatt buzgó rajongással épült terveit s önmegtagadásának — ő úgy képzelte — erős kösziklára alapozott épületét.

— Aztán — folytatta tovább Bakos Tóni, letörülve könnyeit — ma este, hogy hazafelé igyekeztem az én hideg, magános szobámba, hát az utcán találtam ezt a kis gyermeket. Gondoltam, haza hozom magának karácsonyi ajándékkul, nevelje fel, legyen a magáé . . .

Hiszen annak a másiknak, akié ez a gyermek, nem kell a kötelesség, a munka, a gond, amivel a gyermeknevelés jár, csak az öröm, a kél, a szórakozás, — különben nem tette volna ki az utcára . . .

Az asszony csendesesen karolta fel az alvó gyermeket s keblére ölelte:

— Aztán ne menjen el többé hazulról, — mondta s belepirult a tiszta, szép arccskája. — Meggyógyultam már a betegségeből, és felnevelem azt a szegény kis anyátlan gyermeket.

. . . Ugy zugott kint a szél, verte az ablakot a hó. Bakos Tóni szálanként csókolgatta a felesége aranyhaját s beköltözött szívébe a menyország Karácsony estéjén.

Büntett a gyufagyárban.

*Most én vagyok a gyárfelügyelő és
Jöjjön elő az egész gyufagyár.
Ez — szó sincs róla — büntett! s ezt az ember
Megtorolatlan nem hagyhatja már.*

*Ne zsirogjon itt ma a levegőben
A megszokottból ne egy árva szó,
„Üzem, kazán, bér, foszfor, szelelő és
Más éféle nem idevaló.*

*Gépész, vegyész s más méregkeverő most
Ne vágjon képet, ijedelmeset,
Amiben én ma bíróséket tartok,
Az főbenjáró súlyos bűneset.*

*Egy serdületlen lányka jött elem ma,
Kis vékony arcán mosolyféle járt,
„Jó itt a gyárban, dicsekvé köhíntve,
Le sem vonják a bérünkéből a kárt.”*

*S igaza is van az édes anyámnak:
Ha ez is munka, a játék mi hát?
No ugyan itt még senki le nem törte
A nagy dologban úri derekát.*

*Okos kis gépek végézik a munkát,
Egyik metél, a másik csomagol,
Mi csak vigyázunk mint az iskolában,
Hogy hanyagság ne legyen valahol.*

*S a méregtálba mártjuk, mártogatjuk,
És úgy jönnek ki, mint kiskatonák,
Színes sapkában szalutálnak ránk a
Piros, fehér és zöldfejű gyufák.*

*Csak ne berregne a kis masinánk úgy,
Mindig azt hisszük, fejünkre szakad.
Azelőtt dallal nyomtuk el a hangját,
Most nagy a rend: dalolni nem szabad.*

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó” szappana.

*Nem dalolunk hát, hanem szemlecsukva
Kijár a lelkünk a szabadba, hol
Pillangók szállnak kék-piros virágra
És zöld erdőben kis madár dalol.*

*Oly szép a kék ég, a virág, a lepke,
Be jó is volna — látni legalább.
De mire mi hazamegyünk a gyárból,
Alszik a lepke, alszik a virág.*

*Ott benn pedig tilos kinézegetni
S a munkarendnek kiki szótfogad.
Különb is, nehogy valaki vétsen,
Be is meszelték az ablakokat.*

*Szóltt köhintve, és ment mártogatni,
A játékasztal várta is bizony,
S foga fehéren vigyorgott felé a
Méregfejű sok gyufa-garnizon.*

*Most én vagyok a gyárfelügyelő,
S aki csak itt van, jöjjön mind elő:*

*Gonosztevők! melyötök lelke alján
Fogant meg a sátáni gondolat:
Hogy kislányoknak eltiltsátok a dalt
S bemeszeljétek az ablakokat,
Bemeszeljétek az ablakokat! . . .*

SZÁVAY GYULA.

Magyar kultúra.

Beöthy Zsolt a debreceni egyetemért.

Bennünket magyarokat politikus nemzetnek hívnak s erre a hírünkre és nevünkre rá is szolgáltunk. Ha mással nem, azzal, hogy megszoktuk és szeretjük az életnek minden jelenségét politikai szempont alatt, politikai vonatkozásában tekinteni. Így vagyunk a kultúrával is, mely legmélyebben és legáltalánosabban nem úgy érdekel bennünket, mint az emberi tökéletesedés, haladás, boldogulás, jólét eszköze, hanem mint politikánk tényezője. De legalább érdekelne hát így minél mélyebben és minél egyetemesebben! Megvallom: ma én is ebből a szempontból kívánnék egy pár töredékes gondolatot tolmácsolni arról a viszonyról, természetéről és történetéről, melyben a magyar politika és a magyar kultúra állottak és állanak.

Hogy nemzeti közfejlődésünknek a műveltségben kell keresnünk legbiztosabb és legszilárdabb alapját — azt merném mondani: egyedül biztos és egyedül szilárd alapját, — ez a tétel országszerte közszájon fogorog. De hogy a magyar nemzeti politikának ez a gondolat már a múltban is ugyyszólván vezető gondolata volt, hogy ennek a gondolatnak, a magyar művelődés és politika ezen benső kapcsolata gondolatának megvannak a maga régi és nagy tradíciói: erről már kevesebbet szoktunk beszélni. Pedig ha csak egy pillantást vetünk a magyar történetnek utolsó négyzszéves korszakára, e korszakban azokra, kik a közvéleményt irányították, papokra, tanítókra, írókra, meg azokra, kik az ország hajóját kormányozták, fejedelmekre és államférfiakra: lehetetlen egyenesen vezető gondolatul nem látnunk tetteikben és szavaikban azt a kapcsolatot, melyről szóltam. Ez a kapcsolat a magyarságnak és a kultúrának tudatos kapcsolata. Lehetetlen nem látnunk különösen ott és akkor mindig,

ahol és amikor nemzeti életünk szabadabb és függetlenebb fejlődést mutat.

A magyarságnak és műveltségnek erről a kapcsolatáról, nemzeti műveltség értelmében csak a reformáció óta lehet szó. A korábbi műveltségi áramlatok idegen nyelvek maradnak itt is, művelő erejökkel nem hathatták át az egész nemzetet, hogy egybefoglalhatták volna és általa egészen az övéi, nemzetiekké lehettek volna. A középkori vallásos műveltség a papok, a klastromok kulturája volt; a renaissance, a humanista műveltség fejedelmi lakok, főúri paloták és püspökváraké; mindegyik latin. Ott volt még a városok kulturája, az a kultúra, melyből nyugaton az egyetemek hatásával együtt alakultak ki a nemzeti kultúrák. De ezek a mi városaink idegen nyelvek, németek voltak. Műveltségök is az. Így hát azt a kultúrát, mely egységbe törekedett hozni az egész nemzetet, a nyelv egységével az ismeret, gondolkodás és érzés egységébe, összehozni a magyar urat és a magyar jobbágyot, a magyar papot és a magyar katonát egyazon értelmi és érzelmi műveltség körében: ennek az egyetemes nemzeti kultúrának alapvetését a reformációnak köszönjük.

Ez a kultúra aztán nem marad elszigetelten a protestáns egyház körében; hatása természet szerint áterjed a katolikus Magyarországra is, amely előbb védekezve, majd támadva a művelődésnek ugyanazokra az eszközeire van utalva, melyekkel a reformáció gyors diadalát Magyarországon kivívta, tudniillik a szöszékre, az iskolásra és a könyvre. A katolicizmus hozzájuk is nyul ezekhez az eszközökhöz s épen úgy, mint a protestantizmus, magyar könyveket ír és magyarul prédikál. A protestáns kultúrának továbbterjedését, további hatását vizsgálva, azt látjuk, hogy amint kezdetben, a XVI. században még annak is van nyoma, hogy a protestáns egyházszerkezet átmegegy a katolikus világba (tudjuk, hogy a csiki székely katolikusok egy része a XVI. század elején egészen protestáns, demokratikus alapon szervezkedik), úgy a töle megalapított és megerősített kultúrának érzelmi mozzanataiból is áterjed a nyelvhez való ragaszkodás és annak a kapcsolatnak rendkívül erősödő érzése, melyet a nyelv képez. Csak Szent István jezsuita atyára gondoljunk, csak az ő égő honvágyának kitörésére, melylyel Erdélybe kívánczkodik.

Látjuk, hogy ez a világ milyen erős érzelmi kapcsolatba fűzte össze jóformán az egész magyarságot. De tovább menve, amint ez a protestantizmustól alapított kultúra kialakul, teljessége tekintetében ép úgy hozzájárult utóbb a katolicizmus, mint a protestantizmus. A katolicizmus a kultúrának inkább hagyományos elemeit vitte bele és ápolta benne, míg a protestantizmus inkább a haladásnak, az ujnak elevenítő erejével, a hozzá való vonzóással gyarapította. Így a kettő bizonyos harmóniát, bizonyos kiegyenlítődést mutat, ellenére azoknak a heves összeütközéseknek, melyek katolikusok és protestánsok közt századokon át dultak.

A szétszaggatott magyar állam helyére ez ujon keletkezett magyar művelődés által, a nyelv kapcsával és tudatos megbecsülésével, a magyar nemzet egysége lép. Ezt az új kultúrától alapított nemzeti egységet szol-

gálják a polemikusok mind a két részen harcaikkal, a lelkesedéssel és készüllettel, mely ezekben a szellemi harcokban mérkőzik; de szolgálják a legmélyebb, legnemesebb, legmesszebb látó lelkek úgy protestáns, mint katolikus oldalon a nemzeti gondolatnak a felekezeti elé állításával, az egymás ellen törő lelkeknek egy magasabb egységbe foglalásával, vagy legalább erre irányuló törekvéssel. Csak Tinódi krónikáira gondoljunk, a következő században Zrínyi prózai irataira, aztán Nádasdy Ferenc Oratójára. Maradt ebből a századból, a XVII. századnak legsötétebb éveiből, az üldöztetések legvéresebb korából egy nyilatkozat, amely a mi protestáns hagyományainknak egyik legtisztább és legemelőbb emléke. Tholnai Mihálynak Szent had című „tanításában“ foglaltatik, melyet ő, mint a címlapon írja, a „szentek üldöztetésének 1676-dik esztendejében“ adott ki Kolozsvárott. A nyilatkozat így hangzik: „Magyar, ne veszed a magyart! Vigyázz jövődöbeli megmaradásod; hited el magaddal, hogy kevesen vannak emberek között jóakaróid. Akár lutherista, akár pápista, akár kálvinista légy, csak hogy magyar vagy, ezért egyenlő sorsod, egyenlő jobbágyi álalpotod leszen, legyen tudva nálad s emlékezzél erre!“ Ilyen, a nemzet szivéből való gondolatokat és szavakat a tulsó oldalról is hallunk. Zrínyi állásfoglalását, nyilatkozatait mindnyájan ismerjük. A tulsó oldalról is megjön a felelet. Nádasdy Ferenc Oratójában olvassuk: „A pokolbeli ördög gyújtotta köztünk a religióbéli kérdéseket. Oltalmazóink ezeket élegették, mint emészttő tüzet, hogy egyesek semmi jó dologban ne lehessünk. Pedig ha elvéssz: sem országra, sem religióra számot nem fogsz tartani.“ De ezeken kívül a harcok, a vallási és nemzeti küzdelmek, utóbb a felkelések se multak el kulturális tekintetben nyomtalanul. Nem multak el, mert mik voltak e harcoknak vezető motívumai? A lelki szabadság védelme és a nemzeti érzés. Ez a nemzeti érzés vezetőiben és irányítóiban át van hatva a kultúra vágyától, a lelki szabadság pedig voltaképen minden kultúrának a termőföldje.

A reformáció szellemének ez a műveltségbeli hatása különösen tanulságosan érvényesül az erdélyi közviszonyok fejlődésében. Már János Zsigmond alatt kezdődik egy igen jelentékeny, a fejedelemtől támogatott, nagy kulturális mozgalom. Ezt a kulturális mozgalmat kezükbe veszik, irányítják, gazdagon táplálják a Báthoriak, természetesen katolikus irányban. István, Kristóf és Zsigmond az egyetemnek tervezett kolozsvári akadémiát dus adományokkal látják el. De a kapcsolat, melyről szólni akarok, magyarság és műveltség közt, e kapcsolat értékének felismerése és tudatos érvényesítése egysz erejében és tisztaságában a magyar történetnek abban a küzdelmes, de fényes időszakában jelenik meg csak, melyet Bethlen Gábor és I. Rákóczi György nevével jellemlünk. Bethlen és Rákóczi egyfelől háborut viselnek a magyarság és a lelkiismereti szabadság érdekében, másfelől tudománypártolással, iskolaalapításokkal, építkezéseikkel, utaztatásaikkal, külföldi kulturális összeköttetésekkel egybefoglalják ezt a két törekvést. Törekvést a magyar nemzeti élet biztosítására és fejlesztésére meg a magyar művelődés mélyítésére és terjesztésére, még

Király kávéi mégis a legjobbak.
Kívánatra a vevő előtt pörkölve. DEBRECZEN, Degenfeld-tér 11.

pedig akként, hogy e kettő egymást támogatva érvényesüljön: a műveltség haladása által erősödjék a magyarság, a műveltség pedig haladjon a magyarság erősödésével. E gondolatnak oly határozott képviselője különösen Bethlen, hogy a művészi kultúra érdekében még a kálvinista puritanizmussal is szembeáll. Jellemzi a közpolitikának és a kulturpolitikának ez az egysége az önálló nemzeti élet fejedelmi vezetőit és államférfiát egészen az utolsóig, II. Rákóczi Ferencig.

De ez a nagy tradíció nemcsak a politika vezetőiben és intézőiben él, hanem a tudományban és irodalomban is, még pedig a kornak egész szellemét jellemző módon. Legnagyobb képviselője, lánglelkű hirdetője, az egyetemes magyar kultúrának nagy fáklyagyújtója Apáczai Cseri János, utolsó hirdetője, mintegy hattudalának énekeske Mikes Kelemen Leveleskönyvében. Ezek a levelek azoknak a kulturgondolatoknak egész seregével, melyek bennük foglaltatnak, még az erdélyi nemzeti politika régi tradícióinak az emlékei. A távol keletől mintegy testamentumául ajánlja a nyugati kultúrát: urfiaink művelődésben munkásabb életét, jó könyvek magyarrá fordítását, a leányok nevelésének nagyobb gondját, új gazdasági ágak meghonosítását. Ez a törekvés művelődésre és nemzeti erőre így ebben a korban, e kor politikájában és irodalmában egymást támogatta. E felfogás szerint a magyarság erejének műveltségére a műveltség haladásának pedig a magyarság erejére kell támaszkodnia. Ez a vezérgondolata a magyar nemzeti politikának, mely addig, amíg nemzeti politika lehetett, folyton élt és hatott.

Megszűnt ez a gondolat, ez a kapcsolat akkor, mikor ennek a magyar nemzeti politikának is meg kellett szünnie. A gét gondolatnak, a magyarság és művelődés gondolatának elszakadása hozta ránk azt a szomorú időt, melyet nemzetietlen kornak szoktunk nevezni, azt az időt, mikor a külföldről induló reformok között a nemzeti gondolat elhomályosult, a nemzeti erő elernyedt, a nemzeti nyelv elszegényedett s a közélet és kultúra mezejéről visszaszorult. Az időszak legjellemzőbb vonásául éppen elentétét mutatja annak, amit kiemeltem a nemzeti fejedelmek korában Erdélyben. A magyarság, melyben a régi tradíciók foszlányai éltek, kultúra tekintetében elmarad; a kultúra pedig, mely ujon fejlődik, nem magyar. Tehát a kettő, kultúra és magyarság, egymástól elszakad s ez a szakadás már-már végzetessé lett nemzeti életünkre. Herder a halálharangot kondítja meg felettünk.

Jellemzően tart ez a szomorú világ egészen addig, míg kultúra és magyarság egy izzó szellemben ismét találkozik. Ez a szellem Bessenyei György volt s az a történeti időpont, melytől a magyar irodalom újjászületését szoktuk számítani, — Bessenyei Ágós tragédiájának megjelenése, — nemcsak egy új magyar irodalomnak, hanem egy új magyar közszellemnek, új magyar politikának is kezdetét jelöli. Legyünk minél európaiabbak, hogy minél magyarabbak maradhassunk! Ezt hirdeti s ezen az új találkozásán, a kultúra gondolatának és a magyar nemzeti gondolatnak ezen új találkozásán alapul feltámadásunk. Hogy az ébredés, mozogni kezdő szellemekben hogyan készül elő ez a találkozás, annak igen érdekes példáját szolgáltatják azok az ugynevezett költői iskolák, melyek Bessenyei felléptét kísérték. A magyaros iskola az elmaradt magyarság kedvére, nyers módján, szájaize szerint törekedett közönségét olvasásra szoktatni, a régi hagyományok fölélesztésével, a régi nyelv és formák őrzésével, az ősi elemi érzésekre hivatkozással, de mégis bizonyos klasszikai és nyugoti kulturelemek beszívárogatásával. Az elmaradt magyarság szintjéről indulva törekszik lassu lépéssel egy magasabb kultúra felé. A franciás és deákos iskola pedig a Mária Terézia idejében meggyökerezett és megerősödött nagy nagy idegen nyelvű műveltséget igyekszik közelebb és közelebb hozni a magyarsághoz, ennek nyelvvel, képeivel, eszméivel szállani le hozzá s nemzeti érzésénél fogva törekedvén őt feljebb emelni. A haladásnak ezek az irányai is mutatják ösztönszerű érzését annak, hogy a lelkekben a kultúra és nemzeti érzés új találkozásáról van szó. Ebben a találkozásban rejlett a magyar jövő titka. Ez a gondolat vezeti Kazinczy Ferencet, a mi nagy apostolunkat is; ez hiveit és követőit, kik magyar szívből vágytak a kultúrára, az európai műveltséghez való közeledésre s ezt a közeledést nemzeti haladásnak érezték. A művelődés az a kapcsolat az ő szemükben, mely Európával összeköt s képessé tesz bennünket a feladat betöltésére, mely Európa közepén osztályrészünkül jutott.

Érdekes most már tudnunk, hogy a múlt század nagy reformkora miből indult ki. Történeti könyveink annak a mozgalomnak megindulását, melynek eredménye az 1825. évi országgyűlés lett, két alkotmányértő rendeletre viszik vissza. Az egyik rendelet, mely 1821-ben adatott ki, katona-állításra vonatkozik, a következő, 1822-iki pedig az adót emeli törvénytelenül, alkotmány ellenére. Azonban már ezeknek a rendeleteknek kiadása előtt jelentkezett a nemzeti reakció, még pedig egy másik udvari rendeletre, mely még 1820-ban kiadott le. Már erre megindult a mozgalom s különösen Bars vármegye hevesen állást foglalt ellene. A rendelet tárgya tilalom volt arra vonatkozólag, hogy külföldi folyóiratokat Magyarországra behozni nem szabad, még pedig nemcsak politikaiakat, hanem tudományosokat és irodalmiakat sem. Ez az a rendelet, tehát egy, a magyar kultúrát gátló, fejlődését megakasztani, sőt megfojtani törekvő intézkedés, mely a magyar nemzeti reakciót megindította. A nemzet akkor mozdult meg legelőször, mikor arra tettek kísérletet, hogy az európai kultúra közösségéből kiszakítsák. Jellemző, hogy alkotmányos küzdelmünk, nagy reformkorunk első motívuma kultur-motívum, a mint első nagy tette egy kultur-alkotás: az Akadémia megalapítása.

Az ellenállásnak ezt, a huszas évek elején megindult mozgalomát egy nagy szellem ténitette a nemzeti fejlődésnek, haladásnak útjára. Ez a nagy szellem Széchenyi István szelleme. Széchenyi ifjúkori naplóiban van egy hely, mikor leírja egy látogatását az Alföldön s nagy keserőséggel kiált föl, hogy mi lesz ebből a tudatlan és gögös népből; a vért adná érte, ha megválthatná. Akkor jegyzi be ezeket a szavakat naplóiba, mikor még csak egészen homályos sejtelmé él lelkében nagyrahitásának, mikor még biztos cél kitűzése nem acélozza meg akaratát. De ez a

kitörés egyről meggyőzhet bennünket. Széretné megváltani ezt a nemzetet. Tehát az ő magyarságért égő lelke szólal meg benne. S miből akarná megváltani? A tudatlanság homályából, tehát kultúrával akarná megváltani. Így Széchenyinek már ébredező lelkében újra találkozik ez a két gondolat, a magyarság és a kultúra gondolata, még pedig akként, hogy ennek a találkozásnak következményeként alakuljon ki Széchenyi egész pályája s ezzel együtt a magyar nemzetnek további története. Ez a kettő: kultúra a magyarság ereje érdekében és a magyarság ereje a kultúra szolgálatában: e kettő alapja mindannak, mit a reform-kor óta maig elértünk. Ennek a kettőnek soha sem szabad elszakadnia egymástól. A magyarság a kultúra haladásában kereste erejét s ez a kulturális haladás mindig akként folyt, hogy a magyarság erejét is szolgálta.

Ezen az uton kell maradnia nemzetünknek nemcsak emberi, hanem nemzeti céljaink munkálásában is. Ezen különösen nekünk, magyar protestánsoknak. Ez az út a mi nagy hagyományaink útja. A mi hagyományaink pedig éppen azért protestáns hagyományok, mert a haladás útjára utalnak bennünket. Kulturánkat a maga nemzeti egyetemességében és jelentőségében a reformáció alkotta meg. De ugyanaz a reformáció oly magokat ültetett lelkünkbe, melyekből ennek a léleknek vallásos áhitata is a haladásnak új meg új hajtásait csiráztatja. A korunk lelkét mozgó eszméknek két sarkpontja: az emberi egyenlőség és a szabad gondolat eszméje nincsenek-e genetikus kapcsolatban azzal a lutheri mondással, hogy a keresztyén ember senkinek sem szolgál, nincsenek-e kapcsolatban a protestantizmus eredeti tanításával és utmutatásával, tehát az Isten előtt való egyenlőség és a szabad vizsgálat tanáival?

Azonban a mi magyar protestáns hagyományaink még másra is köteleznek bennünket. Arra, hogy az érvényesülő egyenlőség és a gondolat szabadsága által elért vagy elérendő kultúrát tartsuk mindig szoros kapcsolatban magyarságunkkal. Ez a kapcsolat volt jellemző bélyege önálló nemzeti életünknek; ez a kapcsolat támasztott fel a nemzeti pusztulásból; ez a kapcsolat vezetett az újjászületés útjára; ennek kell vezérelnie bennünket továbbra is. És mikor arról van szó, amiről szó volt Báthori István, Bethlen Gábor és Barcsai Ákos idejében, hogy a magyar kultúrának egy új anyaintézetet alkossunk, egy új egyetemet alapítsunk, minden más tekintetnek hátrálni kell egy döntő szempont előtt. Nemcsak a pénzügyi, hanem a csak egyes városokra és vidékekre vonatkozó magyarosító szempontnak is, mert az egyetemek hatását a nemzeti élet egészére kell vonatkoztatnunk. A döntő szempont csak az lehet: honnan remélhetünk a tudomány és magyarság közös érdekében teljes nemzeti életünkre legerősebb hatást. Valóban, az új egyetemnek ott kell emelkednie, még pedig úgy kulturális, mint nemzeti érdekből, ahol ez a két gondolat a legbensőbb összeforrottságban mutatkozik, a hol kapcsolatának legrégebb tudós és magyar tradíciója él, a honna új, talán megváltó hatásának legtisztább, legtágabb és legbiztosabb áradatát várhatjuk.

Hogy ezekkel a töredékes megjegyzésekkel nem tévedtem helytelen utra, talán

Alánlok a legkitűnőbb minőségű, **Bélapátfalvi portland cementet** kartelen kívüli fehér falimeszet, prima porosz kőszent, száraz tűzfát, prima műtrágyát vagon számra továbbá géphenger és motor olajakat, mindenkor legolcsóbb napi ár mellett

Pollák Zsigmond

a Magyar bank és Kereskedelmi Részv.-Társ

Bélapátfalvi cementosztályának vezérképviselője. Telefon 441.

bizonyosága az, hogy Önök, tisztelt hallgatóim, bizonyára mindnyájan tudják, Lovatartók: Debrecen felé.

Dal egy dalról.

*Paraszt legények dalolnak az utcán.
Merengve, hosszan hallgatom.
Szerelmes és búbanatos a nóta . . .
S emlék hull a szívemre, hulló rózsza,
Rá ösmerek: az én dalom!
— Szerelmes és búbanatos a nóta!*

*Én irtam ezt valaha a Nagyerdőn,
Szomorúan, szerelmesen.
Velem sirtak a harmatos falombok,
A párjavesztett, bűgő vadgalombok,
Csak egy leány nem sirt velem . . .
— Velem sirtak a harmatos falombok!*

*Hej! az a lány maholnap öregasszony,
Elhervadunk, elhanvadunk.
Csak ez a dal marad meg ifjan, épen,
Szerelmünk bús, vándorló lelkeképpen
Mikor mi már rég porladunk . . .
— Csak ez a dal marad meg ifjan, épen!*

SZABOLCSKA MIHÁLY.

Szatócs-regény.

Irta: Szathmáry Zoltán.

I.

Kedves fiam! Jól tudom, hogy késtem egy kicsit a pénzzel, de ne vedd rossz néven ezt a késedelmeskedést a te öreg apádtól.

Igy is alig tudtam összecsinálni azt a pár forintot. Mikor a postára vittem, úgy éreztem, mintha loptam volna s valami nagy gazemberiséget követnék el, mikor neked küldöm. Mert ha igazán vesszük a dolgot, ez a pénz nem az enyém. A „Klein és társá“-nál holnap jár le a fizetési határidőnk és nekem alig maradt néhány krajcárom. Ez a pénz tulajdonképpen a Kleinéké, akikkel ég a megmondhatója, hogy igazitom el a dolgot.

Nem szemrehányásképpen írom pedig mindezeket, nem is azért, mintha sajnálnám téled a pénzt, én egyetlen fiam, de hidd el nekem, nagyon nyomoruságosan megy az üzlet, itt rothad minden a nyakamon. Egészen hátat fordított nekem a szerencse, mióta a Schvarz a nyakamra költözött. Még a meglevő forint is krajcárra zsugorodik a kezemben s ha ez így tart nem marad a Vörös golyónak még hire sem.

Sok a keserűségem a sikertelen küzdelmek miatt s hogy végképen el nem vesztsem a kedvemettől a nyomoruságos élettől, azt csak a te beléd helyezett bizodalmanak köszönhetem. Mert te vagy az én egyetlen reménységem, édes fiam. Ha rád gondolok, megnyugoszik a lelkem, nem sajnálom én, ha rólad van szó, sem a pénzt, sem a nehézmunkát. S minden sok bajaimban az a vigasztalásom: Másképen történhetik minden, ha te hazajössz vénségem támaszának.

Ezért nem sajnálom én a pénzt, a Kleinék utóvégre is várhatnak még pár napot, úgy sem történt meg ilyen eset huszónhét év óta köztünk. Mert ennyi idő óta vagyok a vevőjük. Pontos, fizetni szerető vevőjük.

Csak használd a pénzt egészséggel meg okosan. Azután a tanuláson legyen az

eszed, az legyen az imádságod. Mert bizony mondom, egyéb aligha marad én tölem, miután a Schvarzék aligha ki nem eszik a házat a fejem felől, azt a pár hold földcskét a talpam alól. Koldussá tesznek bennünket azok a jött-mentek, majd meglásd.

A tanulásodról jut eszembe, hogy a multkor, az őszi vásárkor a patikában beszélt rólad a doktor Kummer. Azt mondta, hogy valami oltó-szerért járt fenn a fővárosban s akkor találkoztatok is egymással. Hogy te nekem erről soha nem írtál?! Dicsért, hogy milyen szépen emberesedel. Valami lapot is mutatott, amiben benne volt a neved. Egy vers is volt benne, vagy ilyesféle. Arról azt mondta, hogy te irtad és hogy nagyon szép verseket, vagy ilyes féleket írsz. Én nálam nem volt pápaszem, pedig e nélkül nyomtatott betűt se látok már, de meg nem is szeretem én az ilyen ostobaságokat. Ha mégis igazat mondott a doktor, — a többek közt, hogy nagyon szeretnek ott az ujságnál, — akkor igazán kérlek, hagyj fel a számárságokkal s ne irkálj te semminemű verseket, vagy ilyesféleket, hanem tanulj.

Nem kell nekem se verselés, se alanyiköltészet, — így ejtette ki a szót a Kummer, az a vén sirásó, — hanem olyan ember kell nekem, aki érti magát s hozzá tud szólni a hering-pakkoláshoz.

Nagyon kérlek tehát, hogy ne mászkálj te az ujságoknál s ne lopd az időt haszontalanságokkal, hanem igyekezz letenni a vizsgákat s azon legyen az eszed, hogy hazakerülj mielőbb.

Majd meglátod, így egyesült erővel legyőzzük a Kék golyót, amelyhez, már hiába is, de öreg vagyok. Gyöngye a konkurrenciához.

Igazán nem értem másképpen meg az embereket, hogy hova tették az eszüket ezzel a Kék golyóval. Csupa romlott a portékája, penészes a turója, avas a diója s még is járják az asszonyok a Schvarz boltját, mint a jó kutat. Azután micsoda kiszolgálás, édes istenem! micsoda bánásmód a vevővel! Alig állnak szóba valakivel. Egy, kettő, . . . nesze, hoccí, azután mehet mindenki. Ez a Schvarz különben egy csunya, torzonborz szakállas, zsidó ember.

De olyan büszke az istenadta. Most is még kivágatta az egyik ablakot s kirakatot csinált belőle.

Tükörüveges kirakatot, hallod, tükörüvegeset a Sárzugon! És hozzá sohasem láttam még olyan kis percentre dolgozni, mint a Schvarz. Vilmoséktól meg Donnérektől vásárol, na, tudhatod micsoda portékái lehetnek! Hogy hogy vesztegethetik a holmijukat olyan koldus áron, nem tudom megérteni, ha még olyan rossz is. Én csak azt tudom, hogy ha lopnám, sem adhatnám annyi pénzért. És mindent árul, azt is, amiről eddig még álmodni sem mertek Sárzugon.

Nem bírom, bizony mondom, nem sokáig bírom ezt a versengést. A legjobb vevőim idehagynak, még a jegyző is, az is. Pedig téged hogy szeretett ez az ember? A leánya mindennap eljött valamiért, cernáért, tüért. El sem tudnám képzelni, mire neki az a temérdek tü, meg fonál. És igazán, — már csak megvallom, — még arra is gondoltam, hogy te miattad koptatja a bolt küszöbét annyit. Már-már arról álmodtam, hogy hátha az én leányom lesz valamikor?! Nem

idegenkedtem a gondolattól, de hát ha nem így történik a dolog, akkor se nagy baj. Azért a pár hold földért, amit a leány kap az apjától, igazán nem érdemes busulni.

Te csak fiam tanulj szorgalmasan, hogy ember legyen belőled, maj ki igazodunk ebből a dologból valahogy. Sárzugnak elég egy üzlet, ezt a Schvarzot majd csak megugraszjuk valahogy. Csak tanulj szorgalmasan a magad javára, az én örömökre. Ölel apád:

Kardos.

II.

Fiam! Nagyon, nagyon nehezen várom azt a napot, mikor apai keblemre ölelhetlek, amikor újra színről-szinre láthatlak. Mikor is lesz az utolsó vizsgád én édes fiam? Ird meg, majd rábőjtölök arra a napra inkább, csak hogy segedelmedre legyen az Isten.

Különben pedig az üzlet nagyon rosszul megy. A „Kék golyó“ ellenben egyre jobban virágzik. A napokban is egy hordó petróleumom folyt el, a Schvarz meg ugyanazon napon tizenötezer forintot nyert, mintha csak a szemembe akart volna a sors kacagni. — Ugyanazon napon kozta a hirt Schvarz szerencséséről az ujság, mikor én alig tudtam valamit megmenteni a petróleum-kárból.

Olyan sorsjegyet nekem is kínált egy itt járt örmény. De én nem vettem, mert nem telik ilyesmire, mióta ez a Schvarz elidegenítette a vevőimet. Különben pedig a Kleinék is szorongattak a pénzért.

Lám a Schvarznak telik mindenre. Tizenötezer forint! Én istenem, miket fog produkálni ebből a pénzből. Előre is kijelentem, hogy én ezt a versenyt ki nem állom. Édes fiam! meglásd, azt az embert még felveti a pénz. Most is zongorát hozott a leányának. Mert igaz is, — elfelejtettem megírni, — van egy leánya. Veres, mint az apja, aki rá rakná arra a pisze magzatjára a Dárius kincsét. A leány különben alig van itthon, egész télen fent csavargott a fővárosban a rokonainál.

Ad vocem: leány. A jegyző leánya férjhez ment, a rektor házához került.

Ha úgy gondolja az apja, hogy jobb dolga lesz a leánynak a rektornál, mintha a te feleséged lett volna, hát legyenek boldogok. Én nekem fáj egy kicsit, hogy így történt, de mint leveledből kivettem, te nem sokat törődöl vele. Jól is teszed. Csak tanulj s hagyj fel azzal a versirással. Az a gondolat engem nagyon bánt. Nem akarom én, hogy költő legyen a fiam, csak azt tudja, ami tudomány egy takaros menetű üzlethez szükséges, hanem azután azt jobban tudja, mint tegyem azt: az öreg Schvarz.

Ölel apád:

Kardos.

III.

Kedves fiam! Bár mennyire örülök is annak, hogy minden vizsgád jól sikerült s még inkább annak, hogy a legszebb reményekkel kecsegtet a még hátralevő legutolsó is, mégis csak arra kérlek, ülj vonatra s jöjj haza, de gyorsan. Arra az egy vizsgára, miután úgy is olyan erősen bizol magadban, majd inkább visszaszaladsz egy pár napra.

A Kummer doktor ugyan itt járt nálam s igen mosolygós ábrázattal azt hazudta, hogy már a vizsgák rég meg voltak s hogy aligha el nem buktál volna te azokon csufosan, de én bizom benned s nem hiszek

Karácsonyi ajándékot Pintér Gusztáv ékszerésznél főtőzsde mellett vásároljunk

ahol legolcsóbb ékszerek, érak nagy választékban kaphatók. Kürett szolid árak. Kérem a kirakatot megnézni.

el mindent annak a vén sirásónak, aki még olyanokat is híresztel rólad, mintha idők óta nem láttak volna téged még az iskola környékén sem.

Hanem mondom, nem hiszem ezeket el, nem akarom elhinni különösen most, mikor ugyancsak rám jár a megpróbáltatás szekér-rudja. Ez a Schvarz minden váltómat a körmei közé kaparított. Ugy látszik, egy ütessel akar tönkre tenni s csak az alkalmas időt várja. Kötelezvényeimet egyre-másra magához váltotta, nem tartozom én ma már senkinek, csak Schvarznak.

Engem ugyan nem hagy el az én istenembe vetett bizodalom, de hátha az ő istene őt segíti meg, akkor azután vége a „Vörös golyó“-nak s ezzel együtt végem van nekem is. Ha csak valami csoda nem segít, csődöt kell mondanom. Irj rögtön, adj tanácsot, mit tegyek. Én olyan egyedül állok a világon, nincsen bizodalom senkiben, csak te benned. A mint leveletem megkapod, ha csak lehet; rendezd ügyeidet s jöjj azonnal.

Itt meg kell jegyezmem még, hogy ez a Schvarz nagyon gonosz ember lehet. Kajánul mosolyog, ha meglát, épen úgy, mintha valami nagy gazemberségen törné a fejét. Ugy látszik, bosszantani szeretne. Közeledni is próbált már hozzám, bizonyára azért, hogy lépten-nyomon a szemembe vágassa a nyomoruságomat, de én nem hajtottam meg a derekamat, sőt mostanában egy intézem a dolgot, mintha nem vettem észre a köszöntését sem. Azóta meg mintha barátságosabb arcot mutatna, folyton izenget ezzel is, azzal is hozzám s azt beszél mindenkinnek, hogy ismer téged s *nagyon is jól ismer.*

Nem tudom, mi a célja ezzel a híreszteléssel, de tény, hogy mindenfelé ezt beszélgeti.

Nagyon tartok tőle, hogy a mint eljön az ideje, rám támad a váltókkal, akkor pedig aligha marad a számunkra egyéb a koldusbotnál.

Sürgösen vár, apád:

Kardos.

IV.

Sürgöny.

Kardos Kálmán kereskedő

Sáruz.

Légy nyugodt. Semmi baj, mindenről gondoskodtam, mindent elintéztek.

Géza.

V.

(Egy fővárosi lapból.)

* **Eljegyzés.** Kardos Géza fiatal, tehetséges költőnk a mai napon jegyezte el Schvarz Dávid sáruzi nagykereskedő, tekintélyes földbirtokos szép és kedves leányát, *Reginát*, aki méltán keltett feltűnést szépségével a mult béli saisonon keresztül a főváros előkelő báljain. Az eljegyzéshez stb. . .

As én templomom.

A templomban nem tudok én imádkozni,
Nem érzem ott a jó istent közelemben.
És míg a pap egyhangúan misét mormol,
Nem száll egy csepp áhitat se a lelkembe.

*Cifra ruhák, orgonaszó, tömjénillat!
Mit keresne e holmik közt itt az Isten?
Hiába is imádkozom, meg nem hallja
Őt kereső lelkem érzi, hogy nincs itten.*

*De odakinn lombos erdők rejtekében,
Odakinn a nagy természet templomában,
Ott látom őt ezer képben, földön, égben,
Nagsugárban, virágokban, fűben, fában.*

*S a madarak míg a misét elcsicssergik,
S tömjén helyett virágillat száll a légben,
A fák fölött kicsillámló tiszta égből
Reám mintha az Ő szelíd szeme nézne.*

VÉRTESSY GYULA.

A szabad férjhezmenés.

Irta: Semlyén Hugó.

Arcubasev azt hitte, hogy végzett Szanin-nal, mikor a robogó vonatról egy harmatos, zöld mezőre dobta ki. De Szanin megfürdött a nap ragyogó sugaraiban s miután hirtelen elhatározással munkásabb életre szánta el magát, duzzadó ambícióval és nagy bizalommal Magyarországnak tartott. Itt kellő utánjárással sikerült neki az ügyességet rábírnai, hogy az élete feléről irt könyvet elkobozzák. Ezzel bizonyos reklámot csapott magának, de nem elegendő a tisztességes megélhetésre. Előbb ugyan eléldegélt valahogyan a könyvkereskedőtől kapott jutalékokból, de később végleg lejárta magát a legnagyobb küzdelmek árán sem tudott pénzt szerezni. Azonban kinos töprengésekben eltöltött pár hét multán, anyagi haldoklásának utolsó pillanataiban egy életrevaló ötlete támadt, melynek kellő értékesítésével nemcsak életet, de élelmet is szerzett magának.

Szanin az ötlettől megittasulva, felkapta kopott smoking öltönyét és meglátogatta a magyar honi Suffragette kisasszonyt.

— Miss Suffragette! — szólt a belép. Én Szanin vagyok, az élveteg, a napsugaras lomha. Szanin, az elkobzott, az erkölcstelen Erkölc.

Örömmöm korántsem nagy, — válaszolt sietve a kisasszony.

— Kijelentése korai. Pár perc mulva be fogja látni, hogy örömhírrrel jöttem és bocsánatot esdekel majd elhamarkodott szavaiért. Mert remek eszméktől duzzad dicsfényes fejem. Az igazi ihlet, a nyomoruság egy gondolatot szült. És e gondolat oly fenséges, hogy szomjazza a dicséretet, mely értékes, ha szakbíráltól ered. Hallgasson meg tehát és tegye meg észrevételeit, bár kijelentem, hogy ellenvetést nem tűrök. Őszintén beszélek. Komiszul letörtem. Szanin az elemistáknak sem kell már. De él még a felvilágosítás eszméje, mely után sóhajtvá epedez sok leányregiment. És ez az én mentsvárom. A felvilágosítás eszméje egy szabad iskola keretében . . . Alapítsuk meg a szabadiskolát! Legyen Ön az igazgató és én hűséges kutyája, a pedellus. Legyek én szolgálja bár, de egy szabad iskolának szabad szolgálja! . . . Irjuk meg a felhívást még ma, már most, irjuk meg, hogy iskolát nyitunk, hogy felvilágosítsuk a buta sötétségben élő kisdedeket, hogy megtanítsuk, mi az igazi szerelem, a szabad szerelem és mindezt csekély összegért, mert az emberiség boldogsága a lelkünket emésztí, csupán ötven koronáért fej-

ként. Valósítsuk meg tervünket s újra napfényre derülünk. Lesz kenyérünk, új ruhánk és még kávéházra is telik majd, mert erős a hitem, hogy a feministák szövetségétől is ki-pumpolhatunk egy kis szubvenciót.

Szanin beszédével nagy hatást ért el. Miss Suffragette szó nélkül ceruzát ragadott, papírt készített és megírta a felhívást. Mikor ezzel készen volt, pénzt kapart ki íróasztalából és mély hajlongás között átadta Arcubasev hő-sének.

— Győztes férfiú, legyen egyszer jó napja, rendeljen magának meleg vacsorát! Kegyelemben elbocsátom a viszontlátásig, szabadalmazott szabad iskolánk disztermében.

A szabad iskola megnyílt. Több előadást is tartottak már, főképpen a szabad-szerelemről s a házasság intézménye ellen.

A növendékek, valamennyien leányok, áhitattal hallgatják az igazgató és iskolaszolga felvilágosító fejtegetéseit, mikor egy új növendék jelentkezik, ki aztán forradalmi eszméivel megbuktatja a virágzó vállalatot. A következő jelenet tehát a szabad iskolában folyik le, melynek a „szabad“ kifejezéshez stilszerű a berendezése. A falon a „Fidibusz“ képkiállítás, a padlón egy kecskelábu asztal és néhány deszkaszázból összerótt pad van széthányva.

(*Bébi* siető léptekben, kipirult arccal fut be és fáradtan, szaggatottan beszél.)

— Juj, de elfáradtam . . . Csakhogy itt vagyok és megmondhatom, hogy éljen a szabad férjhezmenés! (*Bizalmatlanul tekint körül.*) Ugy-e, nem késtem le?

Szanin iskolaszolga: Elkéni, elkésett. De tudja, ez szabad iskola. Hát ide szabad későn is jönni. De azt előre is megmondhatom, hogy hiába jött. Itt nem szabad ilyeneket kiabálni, hogy éljen a szabad férjhezmenés! Pfüj!

Bébi: De igenis, azért is, éljen! . . . Jaj, ugy félttem, hogy nem találom már itt a Miss és (*gunyos komolysággal*) a tudós iskolaszolgát. (*Fontoskodva.*) Pedig ez nagy baj lett volna. Isten bizony, nagyon nagy baj. De hála (*egy pillantást vet cipőire*) sietős kis lábaimnak, megjöttem. Megérkeztem idejekorán . . . Kérem szépen, hagyjanak egy kicsit pihenni. Aztán elbeszélék mindent, mindent, a szabad férjhezmenés egész történetét.

Suffragette igazgató: Ugy látszik, nem értette meg eszméinket. A mi növendékeink sohasem mennek férjhez.

Bébi: Istenkém, Istenkém, hát mind olyan csunyak?! (*Megütődéssel*) És egyiknek sincs hozománya? (*Miután körül néz, örömmel beszél*) Szervusztok lányok! Szervusztok gyerekek! (*A Miss felé fordulva*) Hiszen ezek az én barátnőim. Az én kis feminista társaim . . . Hát hogyne mennénk férjhez! Akár ebben a pillanatban is. (*Kacagva.*) Csak legyen kihez. Ugy-e lányok?

Suffragette: (Unnepélyesen.) A kik itt vagyunk, a szabad szerelem szent zászlójára esküdtünk fel. Menjen, menjen haza a mamájához. Kárhuzatos beszédével ne rontsa a megfinomult erkölcsöket!

Bébi: Jaj Istenem, ne tessék ugy rám pirítani. Hiszen én feminista vagyok. (*Meggyőződéssel.*) Én fel vagyok világosítva. Igazán, komolyan mondom, már teljes huszonnégy órája, hogy felvilágosítottak. Tegnap este történt . . . Milyen izgatott voltam . . . Hozzám

Szép és olcsó karácsonyfa diszek, csemege és Salon czukorka, valódi Orosz és Chinai tea előnyös árban kapható **KOHN HENRIK** déligyümölcs és csemege kereskedésében Debreczen, Hatvan u. 7. sz. Alapított 1885.

csatlakozott és haza kísért . . . de nem. Elbeszélem az egész meséjét, úgy, ahogyan történt . . . A zenekonzervatóriumban voltam. Siettem hazafelé. Mert tudtam, hogy vár reám a szabóné, az első hosszuszoknyás ruhával. Utközben találkoztam vele. Hogy kivel? . . . Kérem, én nagyon, nagyon diszkrét vagyok. A nevét, azt nem mondom meg. Még elkapartaná az előlem ezek a „soh'se megyünk férjhez” címzett feministák . . . Elég az hozzá, hogy vele mentem haza. De nem kell ám rosszat gondolni. Csak életre-halálra udvarolt nekem, de a kapunál szépen elbucszott. A mama véletlenül éppen ebben a pillanatban jött ki az erkélyre. Talán azért, hogy megnézzze, nem jövök-e már hazafelé. Persze, meglátott miniket és én nagyon elszégyeltem magam. Még az életre-halálra udvarlóm is elpirult, mert, mert megcsókolt . . . a kezemet. Reszketve mentem fel a lépcsőkön. Azt hittem, hogy végem van. Nem találtam mentséget, a mivel védhessem magam. Már arra gondoltam, hogy visszafutok és elbujkállok valahova. De már esteledni kezdett. Este pedig még sohasem sétáltam egyedül. Végre elszántam magam. Lesz, a mi lesz! Benyitottam az ebédlőbe. A mama a diványon ült és nagyon titokzatosan mosolygott. De hozzám egy szót sem szólt, csak tovább beszélt valami nagyon érdekes dologról a papával . . . A fogason ott lógott az új hosszú ruhám. Alig mertem rápillantani. Gyorsan elővettem az angol könyvemet s abból tanultam nagy komolyan. Egy negyed órai magolás után jelentős fordulat állott be az életemben. A mama és a papa befejezték a beszélgetésüket és leültek mellém, jobbra és balra tőlem. Végre a mama megszólalt.

— Figyelj ide kis lányom, mert fel fogunk világosítani.

Ezt a kijelentést egy kis szünet követte. Ugy meg voltam ijedve, hogy majdnem elpiyeredtem. A papa ezt észrevette és ilyen kis beszédet intézett hozzám:

— Tudod jól, hogy a feministáknak hive vagyok. Én ebből élek. Engem, a szakíró, a ki mióta az eszemet tudom, szóval és írásban mindig a nő kedélyével és fiziológiájával foglalkozom, az egész országban ismernek. Boldog lehetsz, hogy ilyen papád van, kinek mindent nyugodtan elbeszélhetsz. Légy tehát most saját magadnak élő naplója és olvasd fel annak minden fontosabb lapját.

Erre bátorságot kaptam és kijelentettem, hogy feminista vagyok és így természetesen a szabad szerelemnek is hive — elméletben. Nem vagyok egyszerű, falusi, ideáloktól szentimentális bakfis, a mit bizonyíthatok azzal is, hogy lehetőleg a gyakorlati élet terén mozogtam, vagyis a csókot nem magyaráztam, hanem gyakoroltam. Itt már egy kicsit nagyoztam, mert őszintén szólva, az első, igazi csókot csak ez előtt egy órával kaptam. Eltekintve persze a régi, gimnázista csókoktól, melyek a szerelem törvénye szerint elévültek már.

Bevallottam azt is, hogy olvasok minden könyvet, titokban a papa munkáit is. Beismerem, hogy flirtelni is szoktam, mert különben elaludnék a szabad lyceumokon és ez nagy szűleimet, hogy ne aggódjanak, nem megyek férjhez, hogy ne jöjj ellenkezésbe a papa elveivel, a miket a könyvekben olyan szépen kifejtett.

A papa meg volt lepve, sőt láthatólag egy kissé zavarba jött. De aztán annál nagyobb nyugalommal fogott hozzá felvilágosításomhoz.

— Hát jól van leányom. Tudd meg,

hogy a mit eddig összeirtam, az mind ostobaság. Szamárság, amit a szabad szerelemről irtam, szamárság, hogy a házasság intézménye ellen lázítottam. Ezeket a könyveket mindig akkor irtam, a mikor a mamával összeperletem. De most öreg fejjel okosan belátom, hogy a feministák rossz uton haladnak. Ez a pálya nem vezeti őket a boldogsághoz. De feltaláltam a helyes vezérelvet és írok róla könyvet is, hogy visszatereljem a botorul haladókat a kavicsos utestről a sima járdára. A legújabb vezérelv: a szabad férjhezmenés!

Minden leány menjen férjhez és ne világosítsanak fel többé senkit, csak a férj az ő felelőségét. Ez a boldogság, ez a jövő, ezért küzdjünk! . . . Te is lányom, igyekezz, csipd el azt az urat, holnap hivjad fel és majd én beszélék vele komolyan — a feministák legújabb irányításáról.

Igy világosított engem fel a papa. És most sietve jöttem ide, hogy felvilágosítsalak beneteket, és szájatokba rágyam a legdicsőbb eszmét, a szabad férjhezmenés eszméjét. Éljen, éljen, a szabad férjhezmenés!

A növendékek (kórusban, egyhangú lelkesedéssel): Abcug a szabad szerelemnek, éljen a szabad férjhezmenés! *(Hatalmas éljenzéssel kivonulnak.)*

Szanin: Nekünk ugyan lefujtak.

Suffragette: Ujból ott vagyunk, hol a mádi polgártárs.

Szanin: No nem éppen. Szereztünk legalább háromezeröttszáz koronát.

Suffragette: Háromezer engem illet, az igazgatónót.

Szanin: Pardon, az ötszáz az öné, a többi az enyém, mint a szabadság tulajdonosáé.

Suffragette: Ne veszekedjünk. Kérdek valamit? Tudna maga szeretni?

Szanin: No nem épen.

Tisztviselői kölcsönök törlesztés nélkül.

A Központi Bank mint Szövetkezet

Piacz-u. 65. sz. (Czégely-ház.)

1911. január hó 1-ével VI.-ik évtársulatát alakítja meg.

Egy heti törzsbetét **50 fillér**, egy üzletrész **130 korona**, mely

6% kamatot,

bármely összegű takarékbetét pedig

5% kamatot hoz. Tisztviselő

kölcsönök után csak a kamat fizetendő, törleszteni nem kell.

Jelzálogkölcsönök törlesztés nélkül is 10—15 évre, olesó kamat mellett, úgyszintén váltó és folyószámla kölcsönök. — Felvilágosítást készséggel nyújt a

KÖZPONTI BANK M. SZ.

IGAZGATÓSÁGA.

Suffragette: Engem szeretni?
Szanin: Hogyne, a lábai elé borulok. Imádom Önt történelmi szerelemmel, ha...
Suffragette: Ha:
Szanin: Ha a pénz az enyém lesz.
Suffragette: Jó, tehát akkor mehetünk az anyakönyvvezetőhöz. A pénz közös vagyoni lesz.
Szanin: De hová gondol? Én és nőülni? Ez két ellentétes fogalom. Arcübasev Szanin-ját nem áldhatja meg a pap.
Suffragette: Hallotta az előbb Bébi kisasszonyt? A jövő megnyilatkozása volt ő. Én hiszem minden szavát és ezért vagy feleségül veszi, vagy pedig perelje a pénzét a bíróságnál.
Szanin (megtörtén): Legyen meg az akarat!
 (El az anyakönyvvezetőhöz.)

As embernek fia.

Karácsony szürke délutánja volt.
 Szederjes arccal vánszorgott a hold
 Az ég tisztára fujt kék Szaharáján.
 Lelkem gunnyasztott bennem árván;
 És néztem ablakon át azt a holdat,
 Két örült parancs egyre vándoroltat.
 Milyen jó nekem, hogy meghalhatok.
 Gyilkos kis órák, gyilkos nagy napok.

A szél dalolt, mint Betlehemest játszó,
 Fürtös bundába rázott kis pojáccó.
 Egyszer csak ajtóm koppan, dobban,
 Én várok, mintegy félálomban.
 Kint hamuszinben állt december,
 Onnan szakadva jön egy ember,
 Jön hangtalan, árnya magának,
 Jön, mint az imádandó bánat.
 Hamuszin palást foly le róla,

Mintha kiszakadt része volna
 Az udvaron szendergő szűrkeségnek,
 Csak aranyos fűrtel égnek,
 Ragyognak, világitanak csodásan,
 Mintha eleven hold járna szobámban.
 Leül a küszöbömre s szól —
 Lány szava mintha föld alól
 Dalolna hozzám, édes halkan,
 Behunytam szememet, hogy jobban halljam.

„Szomorú gondolatok dímodója,
 Elfoly előtted az élet folyója,
 S míg állasz partjain révedezően:
 Virág virágra nyit, hull a mezőn.
 Az a folyam nem vár redd,
 Nélküled is hull, hervad a virág.
 Szőke-piros csodák járnak a hajnal
 Rózsaszín ködében, lobogó hajjal;
 Lobogó hajuk érted is lobog,
 Dobogó szívük érted is dobog.
 Te nem hallod zenéjét e világnak,
 Az ezer hívó kürtöt, harsondát,
 Piros ajakkal mind hozzád kiáltnak
 Az életfolyam nagy partjain át.
 Dobog az élet tánca, járja
 A föld eleven száz csodája.
 Egy végtelen lánc, egy szívláncolat
 A gyönyörű élet az ég alatt.
 Ezek mind érted és te mind miatt.
 Óh sokasítsad bennök magadat!
 Üres a szív és lakatlan a ház,
 Ahol kacagó gyermek se tanyáz.”

Hallgattam. Karácsony volt. Valahogy
 Lelkemből csodás fénnel beragyog
 Elszerre, hirtelen Jézus alakja —
 S így válaszoltam a zengő szavakra:
 „Jézus is élt és nem volt gyermeke.
 Mit ér hát az egész pompás rege?
 Nagypéntek éje, meg a Golgotája?”

S a föltámadás megrázó csodája?
 Élt, szántott volna unokák körében:
 Ő volna hőstünk az idők, az évek
 Ránk görgő újabb ezerében.
 De így? Lerogyini magtalan, megadva,
 Életet nem élve, csak szívszakadva,
 Vergődni, lehullva szomorú őszön...
 Ez a halállal jegyes dímodó
 Nem élő élet, és nem az én hőstöm.”

Az idegen fázósan összereszket;
 Csak sejtellemmel hallok, mit felel:
 „Igazad van.” Földül, s mint a megkezdett
 Fohász, félig kimondva: suhan el.

Nyomában ajtómon csodásan:
 Egy véres lánggal égő, roppant
 Golgatai keresztet láttam...

OLÁH GÁBOR.

A doléance-ok.

Irta: Balkányi Béla.

A francia parlament 1903-ban Jean Jaurés-nak, a szociálista pártvezérnek felhívására egy bizottságot küldött ki, hogy gyűjtse össze és adja ki állami támogatással azokat az okmányokat, amelyek a forradalom korának gazdaságtörténetére vonatkoznak. A bizottság kiadványai közt legfontosabbak a *Catiers de doléances*-ok, azok a keserű panaszos irások, amelyeket a királyság utolsó éveiben a provinciákból küldtek a fővárosba. Ezek az irások új világot vetnek a forradalmat közvetlenül megelőző korszakra, a vidéki közigazgatásra, a főurak visszaéléseire és a parasztságnak leirhatatlan szenvedéseire.

Egy ilyen nevezetes történelmi kutforrás

Köszvény, csusz és reuma ellen a legjobb háziszser a híres

KIRÁLY BALZSAM.

Kitüntetve a bécsi, párisi és londoni kiállításokon aranyéremmel, oklevéllel.

Évek óta forgalomba hoztam készítményemet, mely a nagyközönség bizalmát rég óta kiérdemelte. Kérdemelte, mert sohasem hagyta cserben, valahányszor ezt alkalmazta.
 A KIRÁLY-BALZSAM kitűnő háziszser, mert azt fájdalmas tagjaink bedörzsölésével csak úgy alkalmazhatjuk, mint belsőleg, ha a belső részünkben fájdalmakat érzünk.
 Kiváló jó hatásánál fogva, az országos közegészségügyi tanács is engedélyezte és így országos hírnevet szerzett, mert legelőkelőbb orvosok rendezik betegségeik számára.
 Hiszen a neve is elárulja, hogy ez az összes balzsamoknak királya, — mely legjobb mindegyik között.
 Nem akarom hangos frázisokkal méltatni szerem kiváló jóságát, csupán néhány a társadalom különböző rétegeiből beérkező dicsérő- és köszönő levelek néhányát akarom itten közölni, megjegyezni kívánom, hogy ezen levelek nem az én kérésemre, hanem csupán hálából indítva irattak.
 És most átengedem a helyet a hála kifejezésére:

Tek. G. Nagy F.

Legyen olyan szíves elküldeni 8 üveget a Király-balzsamból, mivel meggyőződünk róla, hogy nagyon segít.

Tisztelettel: Kolpak Antal, II. akna, Tatabánya.

A KIRÁLY-BALZSAM hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültebb eseteknél már egyszeri bedörzsölésnél teljesen megszűnteti. **Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.**

Egy nagy üveg ára 2 korona, teljes használati utasítással. Kapható a feltaláló és készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszertárában

DEBRECZEN, Kossuth-u. 8. (Kölcsönös Segélyező-Egylet új 2 emeletes palotájában.)

Tek. Gyógyszerész ur!

Kérem, szíveskedjék nekem még 6 nagy üveg Király-balz amot küldeni, melyet jó eredménnyel használtam szor fájdalom ellen.

Dicsőszentmárton, 1905. márc. 1.

Tisztelője

Schvarcz Albert.

az is, amelyet most adott ki Henri Sél történettanár és André Lesort levéltáros: *Catiers de doléances de la Sénéchaussée de Rennes pair les Etats généraux de 1789*. Szomorúan adják elő a könyv szerzői, hogy teszi hiábavalóvá a földesurak vadászszenvédélye a parasztok fáradtságos munkáját. Ha ezekről a szenvedésekről olvasunk, a francia forradalom korának sok borzalmát meg tudjuk érteni. Ha ezek a doléance-ok nincsenek, talán Capet Lajos feje sem hullt le a porba és a guillotine-nak sincs olyan bő aratása.

Százhusz éve van, hogy a doléance-okat irták. Akkor 6 napig vitték a levelet Rennesből Párisba, ma néhány pillanat alatt üzenetet vált az óceánt szelő hajó kormányosa és a londoni rendőrkapitány.

Irnak-e még ma is doléance-okat?

Van-e még a népnek ma is oka a panasza?

Egy millió hang rezegteti meg a levegőt, amelyek keserű panaszszá egyesülve pattannak vissza a fővárosi bérházak magas falairól és a kárpátok sziklás bérceiről. Ez a visszhang azt mondja nekem, hogy: Van?

A fővárosi nép panaszkodik, mert drága a hus, a föld népe pedig azért, mert nincs marhája és nincs legelője.

Az ancien régime legnagyobb büne terjedt el Magyarországon és nyomorba döntötte a nép millióit.

Rövid idő múlva mindnyájan tisztán fogjuk látni, hogy feláldoztuk állattenyésztésünket a vadászatért.

A magyar kincstárnak 2 millió 700,000 kat. hold kiterjedésű erdősegeiben tilos a legeltetés.

Nem szólnánk az ellen, ha csak a fais-

kolákat, vagy a 10—15 évnél fiatalabb erdőket vennék tilomba, amelyek még nem nőttek ki a marha szája alól; de mivel indokolhatják azt, hogy az erdei tisztásokat, öreg bükk, tölgy és fenyőerdőket, ahol a legeltetés az erdő állományának minden sérelme nélkül folytatható volna, elzárják a szomszéd községek kiscgazdái elől?

A kincstári erdőbe imádkozni se szabad menni, mondja a szegény borsodi nép. Lehetnek technikai nehézségek, lehet, hogy az erdőörök számát szaporítani kellene, ha a kincstári erdők egy részében bérbe adnák a legeltetést a szomszéd községek lakóinak; de meggyőződésem, hogy az esetek túlnyomó többségében nem ezek a szempontok az irányadók. Nem az évszázados fák nyugalmát féltik, amelyeknek humuszos talajában megterem és elkorhad a fű, hanem az erdő vadjait.

Magyarországon ritka vadállatok vannak. Gyönyörű diszpéldányok, királyi vadak, amelyeknek híre van az egész világon. Grófok, hercegek, királyok jönnek hozzánk vadászni. A bécsi vadászkiállításán Magyarország vitte el a pálmát. Ezért a dicsőségért áldoztuk mi fel állattenyésztésünket, ezért hagytuk, hogy a paraszt nép nyomorba jusson és vándorbotot vegyen a kezébe. Ezért állott be a depekoráció szarvasmarha állományunkban és ezért lett drága, megfizethetetlenül drága a városi nép élelmiszere.

Szivettépő, kegyetlen szatirát irt Bartha Miklós, a nagy publicista, a kárpátok igazi szuverénjeiről:

„Mi volna hatalmasabb és fönségesebb, mint egy tizenhatszáz éves szarvas-bika? És annak minden nemzetsége, egész háreme, valamennyi utóda. Akik uralkodnak Beregvármegye hegyvidékén. Akikért kihajt a

rügy, megnő a fű, csörgedez a patak. Akik miatt — bárcával sem léphet a paraszt az erdőbe . . . Kétszázézer hold a szarvasok számára: Ez az övék. A fa érettük nő, a fű érettük zöldel, a forrás érettük bugyog, a tisztviselői kar érettük van.”

Amit Bartha Miklós mond keserű fájdalommal a beregmegyei Schönborn uradalomról, az áll nagy vonásokban az egész magyar kincstári erdőkezelésre. Ugy látszik, hogy minálunk fontosabbnak tartják, hogy a vadászterületek bérlői zavartalanul élvezhessék a nemes sportot, minthogy az ország állatállománya fellendüljön és kiscgazdák a havasok lejtőin, az erdők tisztásain és legelhető részeiben a síkföldi mezőgazdaság és haszonállattartás számára elegendő edzett állatot neveljenek.

A kincstári erdőknek legeltetés utján való kihasználását kell tárgyalni kapcsolatban a drágaság kérdésével. Ki hiszi el a komoly szándékot az állattenyésztés fellendítésére, amíg a kiscgazdák jószágait kitiltják a kincstári erdőkből?

Madarak ijedelme.

*Erdők fölött a levegőben tennt
A szárnyas ember gépje megjelent.
Mint mesebeli griff-madár vagy sárkány
Zug át a léghör szüzi rónaságán.*

*Nem istenetől van ennek lebegése,
Fekete füst az orra lehelése,
Mig láthatatlan, tüzes szárnyacsapása
Sorstüz, avagy mennydörgés ropogása.
Ahol örvénylő vésszel áthalad,
Meggzedíti, vagy félresöpri légi
Utján az istenadta régi
Gazdát, a szegény szálló madarat.*

Elsőrendű fűszerüzlet.	Allandó raktár friss csemegeárunkban. Sestakerti bor.	Vásárlás könyvre vagy készpénzre.
Répa, luczerna, lóhere magvak.	MAYER JENŐ ÉS BÉLA fűszer és csemege kereskedésében DEBRECZEN, Főüzlet: Piacz- és Széchenyi-utcza sarok. Fióküzlet: Csapó-utcza.	Kékkő, raffia, jutafonal.
Naponta újdonságok csemegeárunkban.	Legolcsóbb beszerzési forrás fűszerárunkban.	Minden idények csemegeárui allandóan frissen kaphatók.

Van is rémület, jajszó mostanában
A szárnyas nép megszeppent táborában.
Terebély bükkfán össze-összegyűlnek
Bábel nyelvén hadi tanácsot ülnek.

A sok szó ám akárhogy röppen el,
Ha bug, füttyöl, vagy kelepel,
Rikolt, csörög és fuvoláz,
Merő lemondás, csupa gyász,
Hogy földi ember lett király a légben
S madárországnak mindörökre vége.
Kóbor sirály, mely arra tévelyeg,
Kikiáltja a végüéletet.
Kakuk meg a kúvikkal összefogva
Jósol közel halált a szárnyasokra,
Kiket fölhal a gépszárnyas bitorló.
„Circum dederunt“ — károg rá a holló.

Valami költő, buba öltözött,
Bolyong épp ott a sátras fák között.
Kihozta lantját és beteg
Szívét, e nyugós gyermeket.
Itt nincs dübörgés, kéjes rohangs,
Életveszély. De ringó, koronás
Bükkfák alatt villany szikrák helyett
Ósdi virágok illata remeg.
Ezer tudatlan, üres falevél
Évezredek során át nem beszél
Amly Jób-hirt és izgalmat vele,
Mint odabenn a haladó idő
Vivmányait és borzalmát hirdető
Bülevárd újság másfél levele.

S amint mereng költőnk a naplemente
Most biboruló sugarán,
Redbukkan váratlanul a fán
Zajongó, rivó madár-parlamentre.
Hallgatja hosszan a panaszt a vád
Hangversenyét, míg egyszer belevág:
— Madártestvérek, zengő pályatársak,

Mi értelme e bős sopánkodásnak?
Ha tán fordult is egyet a világ,
Nem ismeritek jól a föld fiát.
Az ember, isten büszke férge, mászik
Avagy, ha mégis fölrobog hozzátok,
S ágyut szegez az ürbe, meglássátok,
Hogy odafönt is emberre vadászik.
De hogyha szárnya égig fog is verni
Egyet nem tud szegény gép: Énekelni.
Dicsőségét bár csillagokba írják,
Megirigylendi még a kis pacsirtát,
Amely, ha föl száll: bájjal függ a légben,
S csengő dalt szór a szóttan messzeségbe.

Ne félj, ne félj, bohó szárnyas sereg,
Örök kötésben állunk mi veled.
Te vagy az Urnak ősi gondolatja,
E gép csak lényed kontár másolatja.
Ha majd az ember, kit az eszme éget,
Beszáguldja a földi mindenséget,
Megösméri a szférák tájait,
Határtalan vágya határait,
A törtető, ha egyszer észbe kapnak,
Hogy az emberfaj örök haladása
Valójában egy üstökös csillagnak
Egyhangu és kietlen rohanása:
Meglássátok, a légnak új királya
Alászáll újra a fák vadonába, —
Hogy ott az árnyas, zöld gyepdgyra düljön,
Csalogánydal borától részegüljön
S álmodja azt, hogy messze-messze járt,
Eltévedt, de visszatalált.
És enyelegni, dalra, lángra gyúlni
Ti töletek fog ismét megtanulni.

Mi végre hát e jaj, zaj, panaszok?
Hess, szálljatok, daloljatok!

MADAY GYULA.

A debreczeni színház multjából.

(A cenzori jóváhagyás. — Petőfi színészlakótársaság.)

Régi irások közt lapozgatok. Valamennyi muzeumi értékű emléktárgyam: fakó, alig kibetűzhető öreg irások, levelek a magyar színház, irodalom és zeneművészet multjával állanak összefüggésben.

Itt vannak például csomóba kötve a debreczeni színház gyémánt-korából, az intendatúra idejéből az akkori belépő-jegyek, vastag karton-lapok, könyvkötészet uton előállítva. És itt fekszik előttem az abszolútizmus idejéből egy cenzori jóváhagyás, melyben bizonyos, alább olvasható kikötések mellett, megengedi, hogy Scribe egyik vigjátéka a Nők harca előadható a debreczeni színházban.

Az eredeti szöveg német természetesen s alatta a K. K. Politzei Commissariat hatalmas piros pecsétje.

Ime így szól:

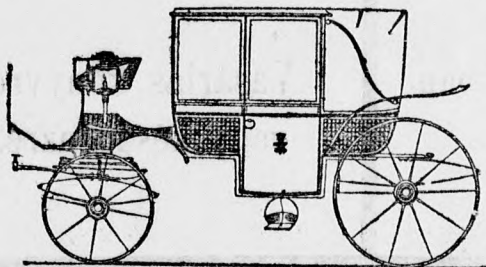
No 403.

Die Aufführung dieses Bühnenwerkes auf der hierortigen Bühne wird mit dem Bemerkten gestattet, das im I. Akt. 1. Scene von „Á mi az udvart“ bis „táncmulatságot sem ad“, dann 5. Sc. desselben Aktes von „Henrik az az“ bis „á kik“ und dortselbst von „kegyetlen“ bis „buzgalmát“ gestrichen, II. Akt. 6. Sc. von „Henrik ki árulhatott“ bis „embernek á világon“ hinweggelassen werde.

K. K. Politzei Commissariat Debrecin am 12. t. April 1864.

Der Arrigierende k. k. Polizei Ober-Commissar.

Ruth.

Riesz Henrik

kocsigyáros DEBRECZEN.

Alapított 1878.

Telefon sz. 109.

Gyártmányai :

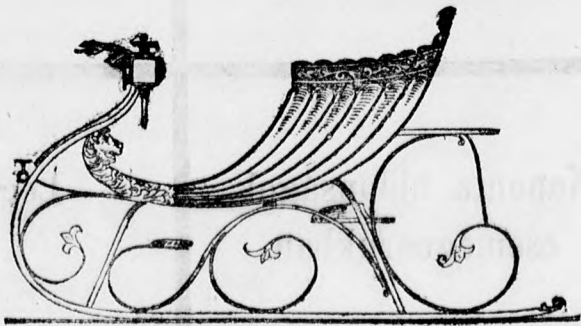
Luxus hintók, gazdasági kocsik, gyász kocsik,
betegszállító kocsik.

Különösen igen könnyű ügető hajtó kocsik és trainir giggek.

Elismert elsőrendű munka

tartós, könnyű, csinos.

Állandó raktár.

Magyar fordítása a következő:
403. szám.

E szindarabnak a helybeli színpadon való előadása azzal a megjegyzéssel engedtetik meg, hogy az I. felvonás első jelenetében „*Ami az udvart*”-tól „*táncmulatságot sem ad*”-ig, azután ugyanezen felvonás 5. jelenetétől „*Henrik az az*”-tól „*akik*”-ig és ugyanott „*kegyetlen*”-tól „*buzgalmát*”-ig töröltessék, a II. felvonás 6. jelenetében „*Henrik ki árulhatott*”-tól „*emberek a világon*”-ig kihagyassék.

Császári Királyi Rendőr Biztosság
Debrecen, 1864. április 12.

A parancsnokló cs. kir. Rendőr Fő-
biztos.

Ruth.

A kihagyott rész a francia uralkodóházal foglalkozik nem épen hizelgő modorban, ami nem nyerte meg a cenzor ur tetszését. Hja akkor minden apróságra kiterjedt a cenzori figyelem.

Tovább turgálgatva az öreg írások közt, rátalálok arra a kis füzetre, a melyben nagyon sok érdekes adat van a magyar színészet múltjára vonatkozólag.

Nagyon szerettem a színészet histrióit. E. Kovács Gyula, Odry Lehel, Szathmáry Árpád, Mándoky Béla, Foltényi Vilmos, de sokat meséltek csöndes órákon arról a nagy multról, a melyre méltán lehet büszke a debreceni színház, mely igazán csak a véletlennek tulajdoníthatja, hogy a magyar színészet központjává nem tette Debrecen.

Különösen Foltényi Vilmos volt valóságos mesemondója annak a kornak. Hadd mondok el egy Petőfi Sándorról szóló történetét, úgy, a mint ő mesélte el valamikor a Kemény János híres *Kis pipa* vendéglőjében.

Mezey Miklós korának egyik legnagyobb énekes művésze 1844-ben itt játszott a debreceni színházban, amely a „*Nándy*”-féle házban volt. Mezey harmadmagával lakott együtt Pákh Alberttel a jeles íróval és Petőfi Sándorral. A Szent-Anna-utcában laktak. (Hogy hol azt Foltényi bácsi nem tudta megmondani, csak, hogy a Huzly-féle ház közelében.)

Valóságos kamara volt a „szoba”, egyik sarkában zsiros bödönökkel, hagymakoszorukkal s más egyebekkel. És ott csüngött két oldalszalonna is. Egy ugynevezett *pékágy* volt a „szobában” három egymásra rakott ágy: Ebben aludtak, Pákh legalól, Petőfi legfelől, Mezey meg a közepén. Az asztal egy fatőnk volt, amelyen a gazda, aki mészáros volt, valamikor lust vágott. Hát ezen a nyugalomba helyezett tönkön írta Petőfi azt a verset:

— *Boldogtalan voltam egész életemben.*

Eleinte mig Mezeynek pénze volt vigan folyt az élet. A szomszédban korcsma volt s este ha Mezeynek nem kellett játszani, hozta a bort meszelyszámra. De a borhoz étel is kell. Eleinte az is a korcsmából került, később azonban korgott a gyomor. Azaz, hogy csak koroghatott volna, ha épen semmi vacsora nem akad. De akadt . . . *Az oldalszalonna a sarokban kezdett elfogyatkozni.*

Egyszer csak a gazda beköszöntött egy este s a következő épületes beszédet tartotta:

— *Öcsém uraim! Hogy ezt a szalonnát, az én szalonnát kedvelik, azt régen tudtam. Nem szóltam semmit. Mert a vendéglátás, vendéglátás. De hogy most már egészen beleszerelmesedtek, az még sem járja. Az asszony azt izenteti, hogy felmondjam az árendát. Ez a szoba holnaptól kezdve nem kiadó.*

— *Hát vigye ki a szalonnát, meg minden egyebet s meg van oldva a kérdés! Mi meg*

maradunk, — jegyezte meg Pákh Albert.

— *Az nem lehet felelte a civis gazda. Annak a nagyapám idejében is ott volt a helye . . .*

Igy okadatolt a civis felfogás . . . És így mondta el ezt a történetet Foltényi bácsi a régi *Kis pipában*.

Sz. Z.

Szomorú fiúk.

*Megyünk, megyünk mi szomorú fiúk,
Előttünk hosszú, sápadt, ködös út;
Szívünkbe' forró, láng-szirmú virágok!
. . . Mi vár ti rátok?*

*Megyünk, megyünk mi szomorú fiúk,
Előttünk hosszú, sápadt ködös út;
Megyünk, megyünk míg ránk talál a vég . . .
De hajh! én érzem: bús jövőbe látok;
Lopva nyiló láng-szirmú virágok:
Ti meghaltok elébb!*

ZIVUSKA ANDOR.

Egy erős asszony meg egy gyenge asszony.

Irta: Eöry Ilona.

Az erős asszony az én vagyok, a gyenge asszony pedig egy barátnőm, azaz hogy egy volt barátnőm. Ez a két ellentét, tudniillik az én erősségem s az ő gyengesége fűzött bennünket össze, mint gyermekek s ez a két ellentét választott el egymástól, mikor asszonyok lettünk.

A zárdában ösmerkedtünk meg, midőn még kurta szoknyácskát és homlokunk felett szüizes Gretchent viseltünk. Ő barna volt, alacsony, graciózus kis alakkal, mig

Bankegyesület Részvénytársaság

Debreczenben, Piacz-utca 72. szám alatt.

FOGLALKOZ K

a banküzlet összes ágazataival.

LESZÁMITOL

váltókat, utalványokat, nyilt tételeket stb.

Törlesztéses

vagy kamatozó kölesönt nyujt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.

ELŐLEGET AD

értékpapirokra, árukra stb.

ÁTVESZ

tőzsdei megbízásokat.

ELFOGAD

betéteket könyvecskékre, folyó- (chek-) számlára, pénztárjegyekre és

VÁLLALKOZIK

minden egyéb bankügylet kötésére is.

Az Igazgatóság.

engem magas termettel, széles vállakkal, szőke hajjal áldott meg a Teremtő. Ő melan-kólikus volt, én derült kedélyű, neki a történelem volt kedvenc tantárgya, nekem a nyelvtan meg a számtan. Szóval ellentétek voltunk a szó szoros értelmében és csodálatosképen azért mégis nagyon megszerettük egymást. Én azt a részvételtjes szá-nakozást éreztem irányában, amit a nagyok és erősek éreznek a kicsinyek és gyengék iránt, ő pedig majdnem tiszteletteljesen né-zett fel rám, mintha nem is vele egykoru bakfís, hanem valami tapasztalt, harminc éves asszony lettem volna. Mikor tizen-nyolc éves korunkban letettük az utolsó vizsgáinkat, — én díjat nyertem a „Modern nő helyzete“ című értekezéssel, szép kis barátnőm pedig nyilvános dicsőre-tet kapott a Jeanne d'Arcról írott tanulmányáért, hát ekkor a közöttünk lévő különbség éle-sebb volt, mint valaha, a szerelemről meg-épen ellentétes nézeteket vallottunk, úgy, hogy én sokszor rémülten gondoltam barátnőm jövőjére. Azóta elmúlt már néhány év, és ezek az évek bebizonyították, hogy aggodalmaim alaposak voltak s én csupán a tragikai következtetésekben tévedtem. Barátnőmről ugyanis mindig azt képzeltem, hogy mint valami szelíd kis vén leány végzi pályafutását, hanem hát nem ez következett be, éppenséggel nem ez.

Én még javában folytattam azt a har-cot, melyet minden szegény leánynak folytatnia kell egy valamire való férjért, mikor meghallottam, hogy az én kis szende virág-szálam, a „nebántsvirág“ — ez volt az iskolai gunyveve — menyasszony lett. És ami legjobban meglepett, vőlegénye nem egy modern Romeo volt, szőke nyírott bajusz-kával és kék szemekkel, hanem egy hizás-

nak induló bankár, egy gazdag, pocakos bankár. Be kell vallanom, hogy az első pillanatban egy kis irigység-félet éreztem. Lám, lám, míg én, a szép szőke nagy leány azon fáradozom, hogy vallomásra bírjak egy kis ügyvédet, egyelőre az egész iroda nem ér többet évi hatezer koronánál, addig a kis igénytelen, lesajnált Nebántsvirág milyen fényes partit csinál! — Mivel azonban sem-miféle fölösleges és haszontalan dologgal nem foglalkozom, az irigykedéssel csakhamar felhagytam és elmentem gratulálni a boldogságban uszó menyasszonyos házhoz. A ház tényleg boldogságban uszott. A papa vastag havannákat szívott, a mama egész nap kereskedőkkel konferált, a cselédek szemében pedig bizonyos titkos öröm sugárzott: a jó borralalók visszfénye.

Csak az ünnepe volt szomorú. Busan kuncorgott az ebédői divány sarkában és amint belekezdtem mondókámba, hogy mennyire örülök szerencséjének, sirva fakadt:

„Nem szeretem a bankárt, mást szere-tek. Egy szép, széles vállu, erős karu, fekete szemű fiut, akinél külön, daliásabb legény nincs az egész világon. Nem szeretem a bankárt, soha sem fogom szeretni, és csak a szüleim kedvéért megyek hozzá.“

Mondanom sem kell, hogy engem csep-pet sem hatott meg ez a regényes beszéd, ellenkezőleg, rendkívül dühbe jöttem. Ennek a leánynak megadatott az, ami nekem és még annyi társamnak titkos vágyát képezi: a gazdag férj s ő, ahelyett, hogy hálát ére-ne a sors iránt, még panaszkodik. Soha se láttam ilyen gyávanak, ilyen kicsinek, ilyen gyengének, mint e pillanatban! — Tehát férjhez mentünk mind a ketten. Ő a bankár-hoz, én a kis ügyvédemhez. Egy városban

laktunk és fenntartottuk a barátságot, mint asszonyok is. Mindkettőnkre nézve hasznos volt ez a barátság. Rám nézve, mert az ő révükön sok klienshez jutott a férjem s reá nézve, mert volt, akinek kebelén örökös fáj-dalmát kisírhatta. Ezek a fájdalmak ép oly gyerekeseknek tűntek fel én előttem, mint amilyen tragikusan fogta fel ő azokat. Eleinte a leányságát sirta vissza, az akáccákkal be-ültetett zárdaudvart, aztán azon panaszkodott, hogy gyereke nincs, legkésőbbben pe-dig azon busult, hogy az ura megcsalja.

Ez volt tulajdonképpen az egyedüli reá-lis oka a panasznak, mert a kövér bankár tényleg a legarcátlanabb nyíltsággal csalta a feleségét. De édes Istenem, vajjon csak-ugyan érdemes sirni egy férfi hűtlensége miatt, egy olyan férfi hűtlensége miatt, akit nem is szeretünk? Az én kék szemeim még nem ejtettek könnyet férfiért. Egészen mással voltam elfoglalva. Minden főrekvésem odairányult, hogy a társaságban bizonyos pozíciót foglaljak el, ami valószí-nűleg nagy befolyással lesz a férjem jövő-jére is. Bizony az nem nagyon könnyű do-log, mikor az ember százezerei még a jövő szép reményei közé tartoznak. És különö-sen nem könnyű, ha az ember szép és fia-tal. Nekem sikerült ezt elérnem. Az asz-szonyok megbocsátottak, mert nem vettem el az udvarlóikat, a férfiak, mert egyikkel sem tettem kivételt és ha nem is választot-tam favorit-t, elragadó kedves voltam mind-nyájukkal szemben. Ugy, hogy pár év mul-va valóságos szállóige lett a szalonokban: „Eliz, az egy kifogástalan asszony.“

Még én idáig jutottam, az én kis bará-tárnőm, akiről azt képzeltem, hogy örökös siránkozásra van predesztinálva, hirtelen megváltozott. Nem sirt, nem is panaszkodott

Telefon 840. Wacha Kóbert Telefon 840.

ruhafestő, vegyi-tisztító, gőzmosó és ágytoll tisztító intézete

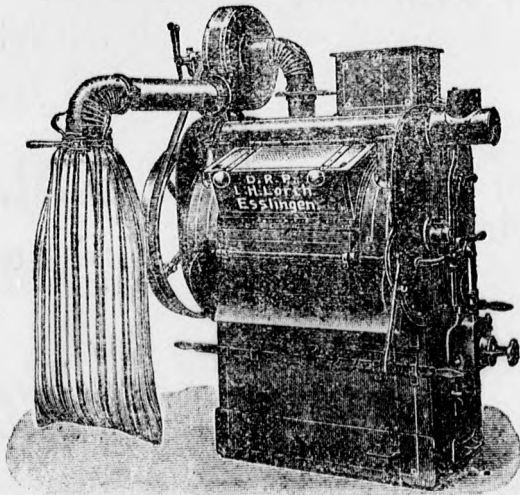
Fest és tisztít Debreczen, A Gőzmosó

Uri, női és gyermek ruhát, csipkét, függönyt, szőnyeget, bőrkabátot stb.

Gyászesetben soronkívüli elintézés, áremelés nélkül.

Festés, vagy tisztítás végett átvett férfi ruhát szakember javítja és vasalja.

Vidéki megbízások a főüzletbe (**Simonffy-u. 55.**) czimzendők.

megbízásait kiváló szépen, gyorsan és pontos időre teljesíti.

Csontkemény és tükörfényű gallért, kezelőt szállit.

Ágytollat

hófehérre, fertőtlenítvé tisztít, nagyon jutányos áron.

Ágytoll tisztítás: Hétfőn.

többet. Alakja megtelt, arca színes lett, az ajka és szeme mindég nevetett. Egészen véve sokkal szebb lett, mint volt. Én kezdem kutatni ennek a változásnak az okát. Ennyire egy nőt csak a szerelem változtathat át, még pedig a viszonzott, a kielégített szerelem. De hogy tételezzem fel az én szüzsies Gretchenemről, a siró Madonnáról, hogy ilyen, — hogy is fejezzem ki magam? — igen, hogy ilyen esztelen dologra képes? Ha ezt feltételezem, akkor alá kell írnom azt is, hogy a logikai és pszichológiai következtetések, melyekkel én mindig szívesen foglalkoztam, fabatkát sem érnek. Hanem hát nem filozófusok sokat. Egy szép napon a kövér bankár megtudta, hogy még ő a csinos, piszeorru táncosnők öltözékében szórakozik, a felesége sincs egyedül. Beestelen, hálátlan asszonynak nevezte, aki nem méltó arra, hogy egy fedél alatt éljen egy olyan derék, tisztességes emberrel, mint ő. Szóval elkergette. Tehát bekövetkezett tényleg az az idő, amit én már előre tudtam, hogy az ilyen gyenge teremtésnek el kell buknia. Egyik vagy másik módon, de el kell buknia, mert az életben csupán olyan erős emberek bírnak megállni, mint én. Mert hogy erős vagyok, azt a történetem vége is bizonyítja.

Ez a szerencsétlen asszony, midőn férje küldte hajdani otthonából, hozzám jött. Egy névjegyre firkált néhány sort és beküldte a szobalánnyal.

„Férjem mindent megtudott. „Ő“ hozzá nem akarok menni. A boldogságot megoszthattam vele, a bajaimnak nem akarom részesevé tenni. Hozzám jöttem, míg rendbe szedem gondolataimat.“

Nem haboztam egy pillanatig sem. Kizentem, hogy nem jól érzem magam, nem fogadok ma senkit. Aztán odaléptem az ablakhoz és néztem őt, amint elment. Mikor láttam azt a kis szomorú alakot azzal a sírásra álló csigahajlású szájacskájával, először életemben fogott el egy kis gyengeség. Két könnycsepp hullott ki a szememből és kezeim ökölbe szorultak. Egy megnevezhetetlen, kimondhatatlan gyűlölet fogott el, nem is tudom bizonyosan, ki ellen. A férje ellen, a szeretője ellen, a társadalom ellen, vagy éppen tán önmagam ellen? De nem, ez az utóbbi semmiképpen sem lehetséges. Mert egy olyan kifogástalan, egy olyan becsületes asszony, mint én, ugy-e bár, nem cselekedhetett másképpen?

A jótékonyosság.

Irta: Rédei Rezső dr.

Az erények között emlegetik. Én azt hiszem, hogy inkább bűn. Nem azért hiszem ezt, mintha be is tudnám bizonyítani, sőt nem is azért állítom, mert hiszem, hanem csupán azért, mert modern író akarok lenni s ekképen olyat kell mondanom, amit senki sem mondott s lehetőleg olyasvalaminek az ellenkezőjét, ami köztudomású. Tehát a jótékonyosság bűn s aki ezt a bűnt elköveti, azt méltó büntetés éri utól: a rut hálátlanság.

Ámbátor nem tudom megmondani, hogy a jótékonyosság miért bűn, vigasztalásomul szolgál, hogy azt sem tudom megmondani: miért erény?

Amit tudok, az mindössze az, hogy a jótékonyossághoz szükséges elsősorban valami nagy nyomoruság, pl. egy kezetlen, lábatlan ember, vagy más efféle, vagy pedig nagyon sok anyátlan-apátlan árva, avagy pediglen betegek, örültek, szóval mindig valami olyan borzasztó dolog, ami *szánalomra* érdemes.

Minthogy pedig az erényeket mentől sürribben kell gyakorolni, a jótékony léleknek *őszinte örömmel* kell eltelnie akkor, ha mentől több nyomor és nélkülözés van a világon s ekkép ő dűskálhat az erénye gyakorlására való alkalmakban.

Ezért van az — úgy hiszem — hogy a kisebb nyomoruságok kisebb multság (táncal, esetleg tombolával egybekötve), nagyobb nyomoruságok nagy bálok nyerne jótékony irányban való továbbfeldolgozást.

Felette megfigyelhető például, amikor a Szüzsia Nőegylet az ő idején első bálján a messinai földrengés 12 ezer súlyos és 7000 könyven sebesült áldozata, valamint a 30 ezer halott hátramaradottai jótékony céljára táncol kivilágos kivirradtig, vagy pedig az „Elba“ oceánjáró gőzös elsüllyedésével tengeren elpusztult 1200 felebarátunk özvegyei és árvái javára a „Napoleon“ hadastyán egyesület férfi-estélylyel egybekötött kabarét rendez. Felülfizetések köszönettel hirlapilag nyugtáztattak.

Milyen magas élvezet azután másnap nyomtatásban olvasni az önnön saját jótékony nevét a felülfizetett X koronák és Y filérek predicatuma gyanánt.

A közjótékonykodásnak multságok, bálokkal kapcsolatban való üzése tényleg igen hatályos, mert — amint mindjárt látni fogjuk — a jótékony célra mentől kevesebb jut, ellenben új nyomorok keletkezésére adatik mód és alkalom.

Azonban beszéljen a példa és a számok. X város nőegylete jótékony célú bált rendezett az árvizkárosultak javára.

Bevétele volt belépő jegyekből és felülfizetésekből . . . 1434 K 12f.
A jótékony célra való tekintetből felemelt áron értékesített csókokból . . . . . 215 K 34 f.
Hideg és meleg ételekért befolyt . . . . . 780 K 20 f.
2429 K 66 f.

Ebből kiadás volt:

Terembérlet . . . . . 1000 K
Nyomatványok, reklam . . . . . 400 K
Kiszolgálás . . . . . 300 K
Teremdiszítés . . . . . 250 K
Apró vegyes kiadás . . . . . 400 K
Csokor a bálanyának . . . . . 100 K
2450 K

A rendezőség ráfizetése tehát 20 K 34 f., amit azonban a jótékony célra való tekintettel szívesen viselnek.

Az árvizkárosultakról a bál után már nem volt szó.

A bálon mintegy 100 család vett részt. Ennek 50 százaléka csak azért, mert nem térhetett ki a *jótékony cél* elől.

A haute-crémét képező néhány családon kívül, amely családok nőinek és leányainak sok ezer korona értékű ruhái és belépői a bálnak különös előkelőséget kölcsönöztek, sokan voltak olyanok, akiknek sem a lelke, sem a zsebe nem kívánta ezt a bált, de a társadalmi pozíciója kötelezte.

Sikerült egy ilyen két lányos családapának a költségjegyzékét megszerezni, melyet a sok-apró-cseprő tétel összevonásával közlök:

A nagyobbik lány konfirmációs ruhájának kellő átalakítása . . . . . 30 K
Házi varrónő négy napig (és koszt) 12 K
Selyem, szallagok, hajdisz, harisnya, keztüi, batist, flór, stb. . . . . 84 K
2 drb. legyező . . . . . 6 K
2 pár bál cipő (olyan, hogy máskorra is jó legyen) . . . . . 36 K
Családjegy felülfizetéssel . . . . . 30 K
Vacsora . . . . . 8 K
Kocsi oda-vissza . . . . . 6 K
Cigánynak . . . . . 10 K
219 K

Nem hiába fázott ez az apa ettől a báltól. Nem sok bár — hála a jó feleség ügyességének — az a kis pénz, de mégis ezer más helye lett volna ennek is. De hát a *jótékony cél!* És ebben nemes lelke meg is nyugodott. De másban is megnyugodhatott. A család nevezetesen kitiűnően mulatott. Egy cso-

Butorokban

teljes menyasszonyi kelengyék, angol garnitúrák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig óriási választékban jutányosan kaphatók

Killer Ede butorgyáros

es. és kir. udvari szállító

DEBRECZEN, Piacz-u. 68. sz. a. butor nagyraktárában.

mó kedves ismerőst szereztek. A mamát egy őrnagy vette keresztüzzé és egész reggelig a lováról és a bakáiról csevegett neki szellemes dolgokat. A nagyobbik lány egyszerűen furorét csinált. Kézről-kére adták a táncosok s reggelre fosztányokban lógott le róla az átalakított konfirmációs ruha, melyet pedig öt év óta kegyelettel őrzött a szekrényében. A kisebbik lánnyal is nagy dolog történt. Egy huszárkadét huszonöt koronát adott egy csókjáért (ugy hirtelt: valami gróf volt). Szóval tulboldog az egész család s alig várja a legközelebbi jótékony bált, amelyen majd nagyobb előkészülettel és fényesebb ruházatban fog megjelenni. Kissé kevésbé fogják kimélni a költséget. Minden bálon ott lesznek.

Ha valami mesebeli lovag ezt a két lányt hamarosan el nem veszi, az apa sorsát nem látom biztosítva.

Hja! a jótékonyosság erény.

A jótékonykodás igen elterjedt fajtája az *asztaltársaság* is. Itt a jótékony cselekmény a pohár fenekén gyökerezik és kivált boldog házasságot élő családapák gyakorolják. Rendszerint szegény gyermekeket ruháznak fel.

Az éjjelben bizonytalan léptekkel hazatántorgó nemes lélek egyensúlyi helyzetének megbillenését semmi más nem okozza, minthogy az egyik serpenyőbe valamivel több jótékony cselekedetet öntött. Ez a jótékonykodásnak az a formája, amelyért leg hamarabb éri utól a büntetés a nemes lelket, amennyiben a rut hálátlanság otthon különböző háztartási edények formájában röpi feléje, avagy a seprőnek e célra igen kedvelt alakjában jelentkezik.

A tömegjótékonyosság ezeken kívül még hangversenyek és műkedvelő előadások formájában is szeret dühöngeni. Ez a forma már maga a *büntetés* a jótékony cselekedetért. Minden hamis hangot és minden belesülést őszinte lelkes tapsviharral kell fogadni. Kritika kizárva.

Van még egy formája a tömegjótékony-ságnak: az *állami jótékonyosság*. Az állam ugyanis fenntart lelenházakat, amelyekben lelenk nincs, kórházakat, amelyekben hely nincs, elmegyógyintézeteket, amelyekbe ép-eszüket lehet becsukni stb. Itt hivatalos szigorral kezelik a jótékony-ságot, mindenkor gondosan ügyelve arra, hogy céljuknak meg ne feleljenek ez intézetek, nehogy a *rut hálátlanság* büntetése szakadjon az államra.

Van ezután számos magánegyesület, a mely ugyanebből a gondolatmenetből örzik minden jó cselekedettől, nehogy valakinek *rut hálátlanságára* okot szolgáltatson. Ezeknek elnökei, alelnökei idővel mind királyi, udvari és egyéb tanácsosokká lesznek és igen gyakran még életükben szobrot kapnak.

Át kellene térnem a *magánjótékony-ság* taglalására. Ez azonban inkább *titokban* garázdálkodik, talán épegn azért, hogy büntetését: a rut hálátlanságot kikerülje.

Van ennek azonban nyíltan üzött fajtája is. Ilyen a szegény, de fiatal és fess özvegyek istápolása, az elszegényedett uri családból való fiatal és csinos leányok szini pályára, zenére való kiképzése. Ezeket rendszerint becsületben és bölcsességben megöszült vagy megkopaszodott gazdagabb urak fizik s a lapok hirdetési rovatain könyvelődnek el.

Ezeket a nemes lelkeket már gyakrabban

éri utól a büntetés: a rut hálátlanság, amikor a magasztosért rajongani nem képes prózai vén feleség megcsipvén őket, gyengédtelen munkába veszi az öreg fejet.

Igazán nem tudom, bűn-e vagy erény a jótékony-ság?

Reviczky Gyula és Gáspár Imre

kéziratos költeményei.

Harminc-harmincöt évvel ezelőtt épen úgy voltak forradalmárijai a magyar költészetnek, mint most. Akkor is támadtak Ady Endrék, akik épen úgy külön csapattá verődtek, mint mostanság a *holnaposok*.

Az akkori Ady egy szintén nagy költő: *Vajda* János volt, akit mint ideált vettek körül a többiek, a kiknek vezére *Gáspár* Imre volt. *Reviczky* Gyula, *Rudnyánszky* Gyula ekkor bontogatták szárnyaikat. Ha Budapest-ről szétverte őket a sors, állandó levelezésben állottak egymással.

Különösen érdekes az az irodalmi levelezés, amelyet *Reviczky* Gyula folytatott *Gáspár* Imrével. Hü tükre ezek a levelek az akkori irodalmi állapotoknak.

A *Gáspár* Imre levelesládájából sok levél, kézirat vers került a birtokomba, közte egy csapat *Reviczky*-vers. Ezek közt van egy, a mely *nyomatásban* sohasem látott napvilágot, mert *Gáspár* Imre nem tartotta jónak. És ezt nyíltan meg is írja *Reviczky*nek. De azért a kéziratot híven megőrizte.

A vers így szól:

Tudtam: Soká s híven szeretni,
Csak kurtaszoknyában lehet;
A szívnek nincs mért ellentállni,
Bálozni fog, selyembe' járnai;
Asszony lesz s engem' elfeled.

Előre tudtam, hogy mulandó
Hűség, ábránd és szerelem,
Csak egyszer boldogit az álom
S magam is úgy, de úgy csodálom,
Hogy és meg... *nem felejthetem*.

Hány nagy költő irt ennél sokkal kisebb értékű verset. És *Gáspár* még sem tette közzé az *Ideális percek* c. versciklusban, mert nem tartotta *Reviczky*hez méltónak.

Egyébként *Gáspár* Imre önmagával szemben is tulszigoru volt olykor. Itt fekszik előttem egy verse, az ő kusza soraiban, majdnem olvashatlan betűivel.

Itt Debreczenben irta a verset, — egy fordítás, — s mikor készen volt, némi gondolkodás után kijelentette, hogy nincs vele megelégedve. Az idegen költőkkel szemben ugyanis nagy respektussal viseltetett. Nem akart *szabadon* fordítani, mindenáron hü akart lenni az utolsó szó eredeti lefordításáig s e mellett kifogástalan rímeket keresett. Ez a vers meg még *időmértékes* is.

Itt adom ezt a költeményt is:

Oh kedves idők...

(Lamb.)

Hangzott kacajom, szép álom ölet,
Társak közepett' víg éjszaka lelt.
Oh kedves idők s ifjúkori arcok!

Szívem dobogott, a lány szeretett
S én sirja felett hivlak: szeretett
Víg kedves idők, ifjúkori arcok!

Hü volt a barát, lángész, dallás,
Elhagytam, helyébe sohse jöve más.
Oh kedves idők s ifjúkori arcok!

Sok régi alak, mind drága nekem,
Félszázada már s mind, mind keresem:
Föl! drága idők s ifjúkori arcok.

... Egy része kihalt, a más' feledett,
En is feledék s éltünk oda lett:
Kedves idők s ifjúkori arcok!

Ime itt adtam a két nagy költő költeményeit, a közönség elbírálására bizva, vajjon nem volt-e kár kihagyni azokat írójuknak gyűjteményes kiadásaiából. En azt hiszem kár volt. S meg vagyok győződve arról, hogy a közönség is ezen a véleményen lesz.

Szy Z.

A mámor.

Irta: Sebesi Samu.

I.

Hollósi Ferenc fiatal, jó módu földes ur volt a vidéken. Atyja képviselőt akart faragni belőle, de Ferenc urfinak nem tartozott különös szenvedélyei közzé a politika. A városnál pedig jobban szerette a falut. Lelkére vonzerőt gyakorolt az egyszerű élet, puritán erkölcsével s éppen nem izgatta a városi élet zajos, változatos társasága. A természethez való vonzalmát egy pár tavaszi verse tette kétségtelenné, a melyekkel nem gazdagította ugyan a hazai irodalmat, de félrismerhetetlenül árulta el költői hajlamait.

Ha tavasszal virág fakadt a völgyben s a lankás bérceken, — elsétált a távoli mezőre. Ott nézte a szálló golya csapatot, a futó felhő imbolygó foszlányait, a fakadó virágot, a pázsitos barázdát, hallgatta a pacsirtát s ilyenkor mindig úgy érezte, hogy lelke megittasult attól a balzsamtól, amely a természet verőfényes ébredéséből fakad.

A tavaszi levegőnek ingerlő illata van. A testet felvillanyozza, a lelket az ábrándok világába ragadja. Hollósi Ferenc gondolatai most egy csodálatos álomkép felé szálltak. Leült a gyöppe verődő barázdára s a míg nézte a távolban kéklő hegyeket, lelke elröppent az ábrándok rejtelmes világába, a hol egy sötét haju, fekete szemű, sugár termetű tündérlány igéző mosolylyal vár reá. A közeli város elite-bálgán, ismerte meg a mult farsangon azt a lányt, akinek vonásai agyába vésődtek s azóta úgy él lelkében ez alak, mint az oltárkép, hol a hívő leborul és imádkozik. Még érzi hajának édes illatát, a fülébe cseng kacagó hangjának lágy zenéje... Hátha itt volna, itt mellette. Ha puha kezét kezébe szoritáná, ha karját karjaiba fűzné... Ha...

Hollósi Ferenc egyszerre felpattant ülő helyzetéből.

— Ábránd, csak ábránd, mormogta lassu hangon. De hátha valóság lesz. Miért ne lehetne az?

Szopora lépteiből látszott, hogy valami határozott szándékkal indult hazafelé...

Hollósi Ferenc másnap a négy almás-szürkét befogatta a könnyű jukker-kocsiba. Izgatottan ült fel a bakra s kezébe vette a gyeplőt. A négy táltos prüszkölve ágaskodott, aztán megkapták a könnyű kocsit s a következő percben kanyargó porfelleg jelölte utjokat.

GLÜCK JÓZSEF

üveg- és lámpa kereskedésebe
Fiszer-u. 8 a nagytemplom mellett.

Megérkezett nagy választékban asztali függő lámpák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, ugyszintén Ebédlő, Kávés, Teás, Likőrös, vizes, boros, sörös készleket a golcsóbb szolid, szabott ár mellett. — Képek, keretek és ábrák a legolcsóbban!

Mikor a városba értek, csak úgy szakadt a hab a négy szürkéről. Hollósi kocsisára bizta a fogatot, aztán átöltözködött s bizonyos izgalommal, de határozottan ünnepléses komolysággal lépte át özv. Bardócné küszöbét. Az előszobában senkit sem talált. Be akarta magát jelenteni, s így egy pillanatig habozva nézett körül. E pillanatban megnyílt az ajtó. Az öreg Bardócné kitekintett s a mint meglátta Hollósit, majdnem a nyakába ugrott.

— Milyen meglepetés, milyen kedves meglepetés — kiáltá. Biz ezt soha se hittük volna. Ugyan ne ceremonizáljék. Csak befelé szaporán.

Egy pillanat alatt betuszkolta Hollósit, a ki zavartan dadogott valamit. Mikor pedig Bardóc Katinkát megpillantotta, épen bennerekedt minden szó. A leány szebb volt mint valaha. Hollósi majd elnyelte tekintetével. Köszönt, de aztán csak állott Katinka előtt, mintha ennek tekintete megbívtólta volna. A leány kezét nyujtotta:

— Régen láttuk Hollósi.

— Igen . . . Nem lehetett, azaz nem merem . . .

Katinka érezte, hogy a Hollósi kezei remegnek.

— Ugyan!? Csak nem félt tőlem?

— Nem! Ellenkezőleg . . .!

— Ritkán jár a városba. Azt hiszem, szereti a falusi életet.

— Nagyon.

— El se képzelem, mit lehet ott csinálni . . . Meglehet azonban, hogy kellemes. Szeretnék én is . . .

— Falun lakni?! kérdezte hirtelen Hollósi, a ki mindjobban belemelegedett a társalgásba.

— Talán!?

— Próbálja meg, — folytatta Hollósi lelkesülten s aztán valóságos költői hévvel kezdte rajzolni a falusi idyllt.

Az első látogatás kevés ideig tartott. Hollósi nemsokára távozott, de erősen elhatározta, hogy mentől előbb megkéri a Katinka kezét.

Mikor Bardócné a leányával maradt, így szólt:

— Százat teszek egy ellen, hogy Hollósi szerelmes!

Katinka büszkén emelte fel a szép fejét és nevetve válaszolta:

— Fülíg!

II.

Katinkát érdekelte ugyan Hollósi, de azt nem állítom, hogy mélyebb vonzalmat érzett volna iránta. Az élénk temperamentumu leánynak állítólag nagy jártassága volt a regényirodalomban. Különösen rokonszenvezett a franciákkal, mikor aztán Hollósi gyakrabban megfordult a házuknál, kissé gunyosan mondogta a mamájának:

— Ha Hollósiból férj lesz, biztos, hogy szarvakat fog viselni.

Bardócné asszony elmésnek találta a megjegyzést és nevetett rajta. Katinka elkényeztetett gyermek volt mindig, a kinek a szülői szigor nem szabott korlátokat. Alapjában nem volt rossz, de szerette és kereste az élet gyönyöreit. Szerette a vagyont, a csillogást. Szerette a bálakat, a színházat s mindazokat a mulatságokat, a hol az ember tömeggel érintkezik, a hol fel lehet tenni vagy magára vonhatja a közfigyelmet.

Hollósinak nem jutott eszébe, hogy temperamentumuk különböző elemekből van alkotva. Nem látta az ellentéteket. Szerelme elvakította s nem is késett elhatározását tudtára adni.

Katinka készen volt az obligát felelettel:
— Beszéljen a mamával.

Bardóc Katinkát szinte izgatta az a gondolat, hogy nemsokára asszony lesz. Szép, büszke, kívánatos asszony, kinek tekintetét lelik a férfiak s akinek akkor majd szabad lesz bolondítani, hódítani, vagy ha tetszik, hódolni.

Hollósi egy szép napon meglátogatta jegyesét. Este felé a mama kíséretében kísértéltek. Hollósi karján vezette jegyesét s míg egész lelkével rajta csüngött, önkéntelenül is azt tapasztalta, hogy Katinka a járó-kelő tömegben ismerősökre vadász. Agazdagentry karján haladva, örömet talála abban, ha egyik-másik barátjának irigységet kelt. Az is meglehet, hogy tüntetni akart s hiúságának hízelt, ha az ismerősök előre köszöntötték.

Hollósi beszélt leendő otthonukról, a csendről, a boldogságról, a nyugalomról. Katinka lelke álmódott a fényről, uri pompáról, az élet zajos gyönyöreiről.

— Maga nem figyel rám — mondá Hollósi gyöngéd szemrehányással.

Katinka felrezzent álmodozásából és a jegyesére tekintett.

— Mondott valamit?

— Azt hiszem, válaszolt Hollósi némi keserőséggel.

— Ahá! tudom már. A kedves falujáról. Milyen nagy gyerek maga. Fogadni mernék, hogy már haragszik . . . Igaz? Ugy-e, haragszik. Uram, ön kegyetlen irántam!

Hollósi mosolygott. Ez a leány hamar le tudta fejezve. Szó nélkül haladtak pár percig. Hollósi a Katinka lekébe akart pillantani, de a leány búbája megbénította minden okoskodását.

E közben a sétányra érkeztek s egy árnyas fa alatt foglaltak helyet. Hollósit gyönyörködtette a természet pompája. Nem is késett kifejezést adni érzelmeinek.

— Milyen festői szép ez a friss lomb, milyen üde a levegő . . .

— És milyen kellemes itt a madarak társaságában, hallgatni a méhek zümmögését, — mondotta csipősen Katinka.

— Maga gunyolódik, jegyezte meg Hollósi.

— Dehogya! Mondom, mert tudom, hogy maga imádja a természetet. Igen, igen! Sokkal inkább, mint engem.

— De édes kisasszony! . . .

— De édes urfi!

A mama közbeszólt:

— Így szoktak kötekedni a szerelmesek. Erre aztán mind a hárman nevettek.

Alkonyatkor tértek vissza a sétányról. Hollósi azt indítványozta, hogy valamelyik vendéglőbe menjenek vacsorázni és hallgassanak cigányzenét. Katinka majdnem tapsolt örömeiben.

— Helyes, helyes! No csak hogy maga is mondott egy okos szót.

Hollósi a vacsorához pezsgőt rendelt. A cigányok valami kesergőt huztak. Katinka már kétszer üritette ki a pezsgővel telt poharat. Harmadszor is töltetett és koccintott Hollóssival:

— Igyál Feri!

Hollósi nyugtalanul tekintett körül. Az ördögbe is, talán erős a pezsgő. Aztán ivott és nézte azt a kicsattant arcú szép leányt, kinek a szemei égtek s aki olyan volt e pillanatban, mint egy igéző démon.

A szomszéd asztalnál katonatisztek ültek. Katinka mintha csak most vette volna észre, hogy ismerőse is van köztük, oda for-

dult és mosolyogva nézett egy fiatal hadnagyra. A hadnagy udvariasan köszönt.

— Jó estét Oszkár, — csak most vettem észre!

Erre hadnagy ur Oszkár felállott tisztársai mellől, a Katinkáék asztalához lépett és bemutatva magát Hollósinak.

Katinka sietett invitálni:

— Foglaljon helyet itt velünk!

— Ah! Ugy! Já! Pardon, — szólott hadnagy ur Oszkár és leült.

A cigány uj nótába kezdett:

Ha tudad, hogy nem szerettedél?

Hálódba mért kerítettél?

Katinka égő szemeit hadnagy ur Oszkárra emelte és lassu hangon kísérte a zenét.

Hollósi keze remegett, amint felemelte poharát és szó nélkül koccintott. Katinka kacér mosolylyal fordult a tiszt felé:

— Majd ha asszony leszek, látogasson meg Hollóson . . .

E pillanatban Hollósi levert egy poharat, mely csörömpölve törött össze.

— Ó ja! Pardon — szólott közbe Oszkár hadnagy és sarkantyuját összeütötte . . .

Éjfél tájban indultak haza. Katinka szorosan kapaszkodott Hollósi karjaiba és fecsgett, míg amaz szórakozottan felelgetett.

— Tudja mit, Feri gyujtson rá!

— Nem izlik, — válaszolt egykedvűen Hollósi.

— No, az én kedvemért!

Hollósi gépiesen nyult a cigaretta tárcája után.

— Megálljon csak, — mondá Katinka — én gyujtom meg.

Átvette a cigarettát és el kell ismerni, hogy sok sikkel gyujtott rá.

Mikor a kapuhoz értek, így szólt jegyeséhez:

— Ma éjjel zenét kapok? Mi?

Hollósi halkán válaszolt:

— Igérem.

Az elválás pillanatában Katinka Hollósi mellére hajtotta fejét.

— Csókoljon meg!

A férfi egy pillanatig habozott, de aztán a leány égő arcához nyomta ajkait.

— Isten velünk!

Ment, futott sietve. Szemei lángoltak és halántékai körül érezte vére heves lüktetését. Keserü érzés szoritotta el keblét. Sirni szeretett volna, mint egy gyermek, aki kedvenc játékszerét veszítette el. Visszatért a vendéglőbe és leült egyik asztalhoz. Izgatott volt; nem tudott gondokozni. A cigányt magához intette és megrendelte az igéri éjjeli zenét . . . Azután bort kért és ivott. Ej, ha le tudná most magát inni istenigazában! A tiszték készülődtek. Egyiknek megcsörrent a kardja. Ezer a csörensre úgy ugrott talpra, mintha kigyóra lépett volna. Sietve adott rendeletet kocsisának, hogy fogjon be. Mig a kocsis elkészült, gondolataiba mélyedve sétált alá és fel a hűvös éjjeli levegőn. Majd a bakra ugrott. A neki iramodott négy ló patkója szikrát vert a kövezeten.

A Bardócné háza táján önkéntelenül megglasztotta lovait. Hallotta, amint az éj csendjében felsírt a muzsika:

Ha tudad, hogy nem szerettedél . . .

Keserü érzés nyilalott a szívébe. Arca elborult. Kibontotta a nagy ostort és a szürkék közé csördített. Az ostorcsattanás úgy hangzott a néma éjszakában, mintha egy pisztoly dördült volna el . . .

Poéta-lány naplójából.

Az én világom . . .

Az én világom nem az álmok világa,
Hol bánat és fájdalom csak képzelet.
Az én világomnak nincsen boldogsága,
Gondból, bánatból veszem ki részemet.

Életem tavaszán nem nyíltak virágok,
Aranykalász nélkül int felém a nyár;
Megtépdessett lelkem mégis boldogságot,
Údvőt epedőn remélve egyre vár.

Fájó sebekből vettem csak ki részem,
Szívemet, lelkemet mély barázdák szántják;
Sejtem, tudom, hogy hiába remélek
S tűnődve nézem a szírmok hervadását . . .

Egy gondolat.

Leköt egy gondolat,
Mely űzi — hajtja vérem,
Hacsak eszembe jut,
Minden kinjárt érzem.

Ébren álmodozom,
Hisz oly bájos és szép,
Ragyogóan csodás
Édes — bús álomkép.

És ha felébredve
Szétfoszolva látom,
Akkor sem doblak el
Téged bűvös álmom.

Selymes, halovány arc,
Csókos, tüzes ajak
Enyém leszel-e, vagy
Tovább álmodjálak.

Steier Etelka.

Különös esküvők.

Az amerikai szerelmesek fantáziája az esküvőnek legkülönbözőbb fajtáit eszelték ki. Legtöbbjének a feltűnés vágya a rugója, de szót kér magának Amerika nemzeti sajátossága, a reklám is.

Nem régiben az atlanti előkelő társasághoz tartozó szép fiatal leány csaknem az egész Georgia-államot megbotránkoztatta, a miért hajnali három órákor rebegte el a holtomiglant szive választottjának, miközben menyasszonyi ruhája nem volt egyéb, mint egy csipkés hálóing és egy pár selyemharsnya. A különös ceremóniának nem valami hirtelen elhatározás volt az oka, hanem az, hogy a szülők állhatatosan kifogásolták a vőlegényt. A szerelmesek a szülők minden tilalma ellenére is többször találkoztak titokban s már-már azon a ponton voltak, hogy megszöknek, mikor az óvatos szülők észrevették a szándékot. Kettőzött éberséggel vigyáztak leányukra, akinek ruháit lefekvés után éjjelre rendszerint elzárták. Fáradságos munka felügyelni a szökni készülő szerelmesekre és így egy este a szép leány szülei kimerülve tértek pihenőre. Mély álmukban nem hallották a kapu előtt megálló automobil töfögését, nem hallották a gyengéd kopogtatást leányuk ablakán. De az elzárt leány éber füle mindent hallott s a missz suttogva panasolta el az ablak előtt álló szerelmesének, hogy szülei megfosztották minden ruhájától.

— Oda se neki! — válaszolt a vőlegény — van itt a kocsin néhány alkalmas takaró.

Az emeleti ablakhoz támasztott kerti létrán, utazó-plédekbe burkolva szökött le a menyasszony s néhány perc múlva az automobil már az Emánuel Bapstist Church leköszének lakása előtt állott meg. Öt perccel később az ifjú pár mint férj és feleség hagyta el a leköszlakot. Hajnali három órákor még a georgiai nyári éjszakák is hűvösök s erre való tekintettel a lekösz felesége adott kölcsön néhány ruhadarabot az új asszonykának, ki férjével egy helybeli szállóba kocsizott, ahová a szülők beleegyezése is hamarosan megérkezett.

Látványos és teljesen a modern korba illő nászutja volt Mr. és Mrs. Royer Burnhamnak, akik éjjelnek idején léghajón repültek el Pittsfield kellős közepéről. Több mint ötezer ember gyűlt össze a térségen, hogy szemtanuja legyen az elindulásnak. Teljes sötétségben, néma csöndben uszott a léghajó a felhők között a fiatal párral, akik első reggelijüket a léghajó kosarában fogyasztották el. Csaknem délfelé járt már az idő, mikor földre szállottak, az oceán partjaihoz közel, nem messze Boszontól. Burnham igen jónevű fodrászművész, felesége nagy kedvelője a sport soknak.

A különös körülmények között lefolyt esküvőknek sokszor üzleti érdek áll a háttérükben. Így például Milwaukeeben egy mulató kert tulajdonosa ötven dollár jutalmat adott annak a fiatal párnak, amely kerek korcsolyát kötve lép házasságra a helyiség korcsolya-csarnokában. Egy butorkereskedő ráadásul ingyen lakásberendezést ajánlott föl a pénzdíjhoz. N. Grath és Miss Hattie Baldwin elfogadták az ajánlatot s a korcsolyacsarnokot a kíváncsiak ezrei árasztották el a nevezetes alkalomkor. A békebiró jelent meg először a helyiségben, természetesen korcsolyán s ügyesen gördült a terem közepére. Majd következett a lakodalmas menet, melynek tagjai zeneszó mellett körülcorsolyázták a hatalmas termet, majd szép rendben, félkörben fölállottak a békebiró előtt. Majd a békebiró elrebegette az ünnepies szavakat, férjnek és feleségnek jelentve ki a fiatal párt, mely nyomban az esküvő után nászutra indult.

Tizezer főnyi közönség volt a szemtanuja G. W. House és Miss Flora J. Wood esküvőjének a newyorki Madison Square Gardenben. Viktor Herbert zenekara játszotta a nászindulót s maga a szertartás egy villamos fölszerelési vállalat kiállítási pavillonjában folyt le, amely ezernyi villamos lángtól ragyogott. A fiatal pár egy hold földet és egy hordozható lakóházat kapott nászajándékkul a kiállítás rendezőitől.

Egy bosztoni pár a cirkusz oroszlanke-recében rebegte el egymásnak a holtomiglant. A lekösz, természetesen a ketrec vasrudjain kívül végezte a ceremóniát. A fiatal pár vakmerőségéért bőséges jutalomban részesült. Ugyancsak a cirkuszban tartotta esküvőjét egy légtornász-pár, a magas trapéz rudján foglalva helyet, míg a lekösz egy hevenyészett magas gula tetejére ment föl a porond közepén s onnan jelentette ki férjnek és feleségnek az akrobata-párt.

Miss Bertha, Mr. Best és Harry D. Nunn a Hudson folyó egyik világítótornyának keskeny erkélyén fogadták a pap áldását, csupa gyermeki szeretetből. A leány atyja ugyanis mindenáron tanuja akart lenni az esküvőnek, de mint a világító torony őre, nem hagyhatta el állomását. A násznép egy külön erre a célra bérelt gőzhajón a torony lábánál várakozott az új párra, melyet nagy ünnepek között kísérték lakására.

Kevésbé szilárd talajon tartózkodtak Myss Ola Myrta Peterman és Gid Peterman Lexingtonban házasságkötésük pillanataiban. A fiatalok könnyű kocsin indultak el a szomszéd község békebirójához s utközben az indián Creek folyó gázlóján kellett átmenniük. A patak közepén találkoztak a velük szembejövő békebiróval. A két fogat azonnal megállt s a békebiró férjnek és feleségnek nyilváníttotta a jegyeseket a zugó habok közepette.

Guy Weelock, az Illinois állambeli Maywoodban négyheti kitaró udvarlás után rászánta magát, hogy a lehető legrövidebb idő alatt feleségül veszi Daisy Kent kisaszonnyt. A pár épen automobil-kiránduláson volt Brown methodista lekösz társaságában. A lekösz fölállott a robogó gépkocsiban s összeadta a boldog jegyeseket, anélkül, hogy a kocsivezetőnek tudomása is lett volna az esketési ceremóniáról.

Talán a világ legrövidebb esketési ceremóniája az volt, amely tavaly folyt le Springfieldben. Hubbard békebiró épen hivatalát készült elhagyni, mikor lefelé mentve, a lépcsőn szembetalálkozott Claude O. Schield urral, aki menyasszonya társaságában jött, kezében a házassági engedelmet szorongatva. A jegyespár nem akart addig várakozni, míg a bíró ismét visszatér, viszont annak igen sürgős hivatalos dolga volt.

— Fogjanak kezét — suttogta a bíró.

A pár kezét fogott.

— Férj és feleség. Két dollár — szólt megint a bíró s az új pár mindjárt távozott is, anélkül, hogy a járőkelőknek csak sejtelmük is lett volna róla, hogy az orruk előtt esküvő történt.

Csoda történt.

Irta: Vida Ilona.

Hitetlen tagadók! ne rázzátok gunyos mosolyal fejeteket! valóban úgy volt, csoda történt, Ondánéval, meg az öt apró gyermekével.

Hogy Ondáné ki volt?

Midőn hátán önmagánál háromszor nagyobb — „zajdájával“ — kopottas, ócska ruhájában „bakkancs“ nélkül nyargalt az októberi hideg esőtől agyonázott országúton, azt hitték volna: hogy ördög öfelsége meszender zser bajja, és viszi a pokol nagy postáját. Vagy a kavargó őszi szélből megtépett madár-íjesztő neki iramodott és hátára kapott egy rudas szénát. Közlebb jöve sült aztán ki: hogy Ondáné a toronyai kofa, a kis tót asszony igyekszik a város felé, viszi áruba a — „terüj-asztalkám“ — nagy gazdaságából épen azt, amit föld édesanyánk adott neki.

Mert a — „terüj-asztalkám“ — korántsem mese! Szegény ember fiának, szegény ember lányának sok mindent ad az édes anyaföld, de persze fáradságos munka árán.

Jókor tavasszal ad hóvirágot, zeller salátára eladható galambgyeget, sóskát, majd később adja a szépséges, kék ibolyát, sokféle gombát; májusban gyöngyvirágot, azután számócát, földiepret, utszéli füvekbe pénzért eladható orvosságot, őszszel somot, piros bogycat a csipkerózsán. És mindezekből pénzt, guruló csengő garast tudott Ondáné varázsolni. Vitte, hozta erdőnek, mezőnek uton-utófélen heverő gazdagságát a mindent megvásárló város felé.

Mert Ondáné kenyérkereső volt, korántsem feminista elvek miatt — különben is elvek és gondolatok kevés számmal szaporították agyán a barázdákat — hanem azért; mert az

ura keresetének legnagyobb részét félrerakták; az volt a várvavárt régi óhajtásuk, hogy ne csak a párna legyen az övék, melyre fejüket lehajtják, hanem legyen sajátjuk egy zsupptetejű melegfödél is.

Bizony az óhajtás lassan valósult, már az ötödik Onda gyermek tanulgatta: — „mama adjál papát” — öt éhes fióknak kellett adni kenyeret, ruhát a — „terüasztalkám” — keresete nem lett elég, sok garas elcsuszott, sok garas elmászott a ház árából is.

De végre azt is megérték: hogy portát vehettek a falu végén, vályogott vetettek és nyár derekán föld alá került a dominium. Bele is költöztek azonnal. Az államépítészeti rendfenntartás nem mondta volna ugyan még e vályogvárat lakhatónak, annál is inkább; mert a ház ajtaja még csak a jövő reménye volt. De az októberi napszámból majd az is kitélik, ez volt a tervezgetés. Addig is egy pár széles deszka, és valamely viseltes, öreg ujjas elhessengette a befelé tolokodó októberi hideget.

Október hónap utolsó vasárnapján történt: még alig virradt, Ondáné már vállára vette nagy zajdáját, indulás előtt fölkelte az urát a lelkére kötvén, — hogy míg ő a vásárra jár, — menjen el a harmadik határba, a környék legolcsóbb ácsmesteréhez és alkudja ki a ház utolsó hiányát, a vas-sarkos, vas-záros, kulcsos ajtót.

De Onda uram — ráérünk elvével jót nyújtóznán, — vissza bujt a meleg dunna alá, aludt tovább. Ugy látszik azonban, hogy az Ondák házafelett az őrző angyal Mózes válasza lehetett, azt tartotta: hogy: — „szemet szemért” — Megszánta a sárban, esőben gyalogoló szegény kofát és megharagudott a meleg ágyban lustálkóló hitestársra és nagy kavardást gabalyított. Táncoló, forgó széllel ledöntötte az ajtófélfára támasztott két szál deszkát, mire a betóduló gyilkos hideg úgy körülölelte Ondának a dunna melegétől kipirult szöke fejét, hogy másnap már feküdni kellett szegény embernek Isten igazában; az orbánc vad kegyetlenséggel földhöz vágta.

Kuruzsló, öreg asszonyok hókusz-pókuszokkal pótolni akarták doktort, patikát, de hiába! A vas-záros ács-ajtó árát az asztalostette zsebre, adott érte egy egész házat, durván festett örök lakást, feket koporsót. Ott maradt az öt apró árva apa nélkül.

A csoda ekkor történt!

Az őrző angyal maga is megsokalta kegyetlen munkáját, úgy akarta némiképen enyhíteni az okozott nagy bánatot, hogy a „terüasztalkám” — rendezőjénél nagy csodát eszközölt ki: Már december közepe is elmúlt és észak hideg urai, a hófergetegek még mindig ott tanyáztak az északi sark dermesztő birodalmában. Szokatlan melegséggel pislangatott a téli utját járó napgolyó. A toronyai határban pedig az uraság nagy, igen nagy repceföldjén kibontotta szárnyát a repce levél. Ondáné napnap után szedett egy zajdára való gyenge hajtást, melyet jó pénzért adott el padlutka főzeléknek; ujság lévén, kapott rajta az uri népség.

Decemberben kifejlődött repce levél? Geológiát, flórát tanulmányozó nagy tudósok törték fejüket, mi az oka, ez abnormis jelenségnek? Messze tekintő nagy eszükkel, hogy tudták volna kitalálni? hogy ajtó nélküli házban nyomorog öt apró árva. Arról sem vettek tudomást a nagy tudósok: hogy repce levél árából garashoz garas került; forintá lett a sok garas: ki tellt belőle a kulcsos ajtó ára.

Midőn hófehér ruháját föld édesanyánk

magára vette és karácsony estéjén a szegény hajlékokban széthintették a zizergő szalmát a Megváltó földi lakásának legelső szőnyegét, Ondának is megtudták fogni a boglyakemenemelegét. Ott diszelgett a vas-záros, vas-pántos ajtó, fölmelegedett az öt didergő árva, apró kis lelkekben fészket rakott a reménység. Jászolról, pásztorról, örökszeretetről nagy buzgósággal énekelték.

Egy fényes csillag — talán a „betlehemi” — tündöklő ragyogással nézett be a zsuppfödeles, kicsi házba. Ki tudja? nem-é? egy jobb világnak látócsöve volt ez? melyen keresztül lélek tekintett, édes apjuk lelke! Véges emberi szemmel ilyen csodákat nem láthatunk. De a repce levél csodája itt történt e hitetlen, sáros földgolyóison!

NYILTTÉR.

Igen jó eredménnyel alkalmazták.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
SAVANYUVIZ

A legújabb
megfegyelmezésnek,
a garas és hirtelen
keresésnél, más- és
mellhátya-gyulladásnál.

GUBER FORRÁS
A LEGKÖNYVEBBEN
EMESZTHETŐ

ARZÉNES VIZ
VÉRSEGENYSÉG SÁPKÓR
IDEGGYENGESÉG
ÁLMATLANSÁG
ÉS MINDENFÉLE GYENGESÉGI
ÁLLAPOTOKNÁL ADHATÓ

KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAK, DROUGERIÁK
ÉS ÁSVÁNYVIZKERESKEDESEKBEN

Dr. Fülöp Ödön

gyógyász irodáját

Debreczenben, Piac-utca 41. sz. a.

megnyitotta.

Gondos anyák

nem várják be, míg gyermekeiknél a könnyű köhögéshől komoly megbetegedés származik, hanem ilyen esetekben azonnal az orvosilag ajánlott, jóízű köhögéscsillapító szert adják, melynek neve

Thymomel Scillae.

Készítés és forráktár:

Fragner B. gyógyszerháza

cs. és kir. udv. szállító Prága III. No 203.

Kérdezze meg orvosát.

1 üveg K 2.20, postán bérmentve előleges fizetésnél K 2.90, 3 üveg előre fizetve K 7.—
10 üveg előre fizetve K 20.

Vigyázat a szer nevére, a készítő nevére és a védjegyre.

Debreczenben Miha'ovits J. gyógyszerháza.

TÖRLEY
TALISMAN
CASINO RESERVÉ

Sebesedések

legyenek azok bármint természetűk, gondosan megvédendők minden tisztáltság ellen,

mert ezáltal a legkisebb seb is elmergesszik és nehezen gyógyuló sebet idézhet elő. 40 éve már, hogy a megpubilitó húzóköcs, Prágai háziköcs név alatt, mint egy nélkülözhetetlen kötőszert ismeretes és megvédi a sebet, csillapítja a gyuladást és fájdalom, időtlen hat és elősegíti a bonyolult és gyógyulást.

Postaszékküldés naponta

1 doboz 70 s. Postán
2 K 16 f. előre küldéssel 4 doboz
7 kor. előre küldéssel 10 doboz.
Ausztria-Magyarország bármely részébe bérmentve szállítattik.
Vigyázat a szer nevére a készítőre, árva és védjegyre.
Valódi csak 70 iller.

FÓRAKTAR:
FRAGNER B. cs. és kir. udvari szállító
a „Fekete-sas” gyógyszerházaiban
Prága, Kleinseite, Neudagasse sarkán 203. sz.
Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerházaiban.

Telefon 869. Telefon 869.

Löbl Gyula és Tsa

látészersz

Debreczen, Piac-utca 63.

Színházi látcsövek Női nyelvi látcsövek Barometerek Stoba- és ablak hőmérők Fénykép készítőgépek. — Acél árú: Z eb késék ollók és G lette baborotváló készítőgépek csakis a legjobb minőségben és jutányos árban.

Löbl Gyula és Tarsa
Debreczen.

SINGER
családi
varrógépek
aleghasznosabb karácsonyi ajándékok.
:: Üzleteink az „S” címről felismerhetők. ::
Singer Co. varrógép részv.-társ.

Szépség,

széplítés a jó ízlés követelménye.

Matild crém

Matild arckenőcs

Matild szappan

Matild powder

3 színben.

Méregmentes széplítőszer hatásuk meglepő, levesznek minden szeplőt, májfoltot stb. a bőrt finomná, 5 perc alatt fehérré teszik. Tessék megpróbálni, ha nem használ át minden kbuvó nélkül visszaadom.

Kun István gyógyszerész.

Kapható minden gyógyszerházaiban és drogeriáiban Forráktár: Tóth Béla utca Kubek gyógyszerész-nél (Tiszapalota) és Josa és Jona drogeriájában.

Viselt Ön már?

„KOBRAK” CIPŐT!

Ha nem úgy győződjön meg a felülmulhatatlan előnyeiről.

„KOBRAK” CIPŐ

A „KOBRAK” CIPŐK Kizárólagos raktár DEBRECZENBEN
HERMANN JENŐNÉL

Viselőiben is szépek, elegánsak és tartósak. Piacz-u. 42. Telefon 654. Telefon 654.

Regény-csarnok.

A nyomorúság iskolája.

(Folytatás.)

Homlokát oda üti a falba s egy pillanatra úgy látszik, mintha szét akarná zúzni a koponyáját. A sopánkodó asszonyok elhúzzák onnan a faltól.

— Hiszen még föl is gyógyulhat Emmike, — mondják neki.

Az egyik asszony ismer egy híres doktort, az kígyógyította az ő bátyját is, pedig az már fél lábával a koporsóban volt. Hanem persze az asszony bátyja gazdag hentes, az teheti, de szegény ember, hogy tegye? A doktorok sok pénzbe kerülnek.

— Biz úgy, — sopánkodik a másik; — a kerületi orvost meg, akár hívják, akár nem hívják. Az itt volt délután, vállát huzogatta s azt mondta: „Hüm, hüm... lám, lám, majd meglátjuk”, azzal elment. Tán el sem jön többé.

Az anya folyvást mozdulatlan, zibbadtan ül széken. A leányt iszonyu forró láz gyöttri, mindegyre hevesebben hanykolódik ágyában, fölemelkedik, ki akar szökni. A sopánkodó asszonyok lenyomják a vánkosra.

Az apa elfordítja fejét és szörnyen reszket... Orvos... pénz... zűravarosan kering e két gondolat fejében. Látja, hogy gyermeke el fog veszni ápolás hiánya miatt, hogy nem bírnak segíteni rajta, mert nincs hozzá való pénzüik. Boglyas, ősz haját tépi az öreg ember. Mit csináljon? Mit csináljon? Csaknem megtévelyődik.

Aztán föllázad benne a düh az ellen az ember ellen, aki ily nyomorúságba juttatta őket. Véres erekkel átfuttatott szemei vadul villognak.

— Az az átkozott az oka, az, ha leányom meghal, — mormogja reszkető ajka.

Az asszonyok a házból, kik oda gyűltek a beteg szobájába sopánkodni és melegedni, elémülnek. Szent Isten! hiszen itt már kettő is van, aki félre beszél.

— Ne menjen el, Miklós, ne menjen el! — sikolt fel a beteg az ágyban.

A felbőszült öreg ember gondolatai más irányt kapnak. Az ifjura gondol megint, de aztán visszazökkennek gondolatai az uzorásra. Vad haragtól szikráznak az öreg szeméi, hadonázva emeli föl ökölbe szorított kezeit.

— Miatta történt ez is... Az ő leánya miatt!... Az ő leánya miatt kell meghalni az én leányomnak!

A lázbeteg érthetetlen szavakat tördel. Az öreg ajkán is érthetetlen szavak susognak rémesen.

— Meghalni... meghalni! — mormogja. És az a szó mint éles kés hasítja agyát s úgy érzi, mintha mindig beljebb hatna.

— Meghalni?... — susogja félig tévelyodottan; — miért nekünk?... miért nem neki?

És amint az a gondolat egyszer megragadta agyát, többé el sem hagyja.

Hátrább húzódik a szögletbe, hova nem hat el a homályos lámpa világa s tovább forogtatja agyában a borzasztó gondolatot.

— Meg fog halni... meg... meg...

S lázas szemeivel már maga előtt látja ellenségét, már rá teszi lábát annak hörgő mellére és odakiáltja neki:

— Meg fogsz halni!

Hirtelen körültekintett, ijedten, megrázkódva, mintha hangosan elkiáltotta volna magát. Talán csak álmodta? Meglehet, mert úgy látszik, senki sem figyel reá; mind a három asszony ott van a beteg leány ágyánál s egész erővel szorítják le az ágyba a hanykolódót, ki megint ki akar szökni.

— Olyan a teste szegénykének, mint a tűz, — szól az egyik asszony.

Ez volt az utolsó szó, amit hallott Nyárády Dániel. A többire, ami azután történt, csak mintegy álomban emlékszik.

Emlékszik, hogy kiment a konyhába s a sötétben tapogatózva valami akad a keze alá, valami hideg, éles. A konyhakés volt. Azt rongygyal körülcsavargatta s eldugta kabátja alá.

Aztán az udvarból még egyszer benézett az ablakon; erre is csak olyan homályosan emlékszik. A beteg leány az ágyban feküdt, a három szomszédasszony mellette állt, de nejét már nem látta ott a szögletben a széken ülve, hanem a szék mellett térdelve. — Az asszony inádkozott.

Nyárády Dániel hirtelen elfordult. Érezte, hogy lábai nagyon gyöngék, reszketnek; de mást semmit sem érzett. Olyan mámor-féle ereszkedett agyára.

Hogyan ment ki a kapun, azt már nem tudja. Bizonyosan zsebében volt a kapukulcs; de aztán mikor kinyitotta a kaput, nem huzta ki a kulcsot a zárból, hanem ott hagyta.

Mint a részeg, keresztül-kasul ment az utcákon, tévelyogva. Nem tudta, merre jár. Egyszer egy toronyóra verését hallotta. — Megállt, megszámlálta; épen tizenkettőt ütött. Akkor nézett csak körül. A szénatérren állt, egészen közel a reformátusok templomához.

Leült a templom lépcsőire s ott maradt néhány percig. Nagyon bágyadtnak érezte magát. Egy rendőr közeledett feléje s arra elkezdett reszketni. Eszébe jutott, miért jött el hazulról s fölkelt és tovább ment. Lassankén a fáradtság eltűnt testéből s lázas tűz emésztette. Megtapogatta kabátja alatt a kést; ott volt belső zsebében.

Arra az érintésre aztán, mintha vén csontjai villanyos erőt nyertek volna, neki iramodott ujra. Nemsokára az állam-vaspályára előtt állt.

Csöndes volt a pályaudvar. Reggel öt óráig nem indult semmi személyvonat. Csak egy-egy lámpa égett közelebb, távolabb, egy pár nehéz csizma koporó, egyhangú léptei hallatszottak a Perron kövezetén. Csak hosszan elnyúló sötét, fekete tömegnek látszott a kocsik sokasága. Az épület üresen állt, az ajtók bezárva, az ablakok sötétek, csak egy-két üvegtábla mögött látszott világosság, ahol még dolgoztak.

(Folyt. köv.)

nerf

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy **Péterfia-utca 52. szám alatt** egy modern, minden igénynek megfelelő

Kassai Sörházat és Éttermet

ujjonnan berendeztem.

Kitűnő fajborok. Jó magyar konyha.

A figyelmes kiszolgálásról az öreg **Domán** vendéglős gondoskodik.

☞ Ünnepélyes megnyitás ☜

december hó 26-án

Karácsony második napján.

Szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Müller Adolf.

Minden időszakban friss csapolás, meleg konyha.

Magyar királyi államvasutak szállító hivatala.

Rosenberg Albert Özvegye és Fiai

DEBRECZEN, Piacz-utcza 60.

Elvállal költöztetéseket

szabadalmazott butorszállító kocsikkal
helyben és vidéken jótállás mellett.

Áruk beraktározását és szállítását.

Gyűjtő kocsis forgalom

Budapestről és Wienből.

Butorok szállítását, becsomagolását és beraktározását

saját külön e célra épült raktárunkban.

☞ Vámáru elvámolását. ☜

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZENBEN,

Piacz-utca 19. szám,

a Pesti magyar kereskedelmi bank affiliált intézete.

**Alaptőke 1 200,000 korona. Tartalékok 600,000 korona.
Betétállomány 1909. december 31-én 6.100,000 korona.**

Foglalkozik :

Jelzálog kölcsönök adásával, Folyószámla előlegek és Váltóhitelek nyújtásával, Értékpapírok adásvételével.

Elfogad betéteket

takarékpénztári könyvecskékre és csekk-számlára, továbbá perselybetét mellett.

Saját áruraktárában

beraktároz árukat s azokra mérsékelt feltételek mellett előleget nyújt.

Leszámitol tárczaváltókat

hitelrészes egylet keretében is és a kebelében alakult

Köztisztviselői hitelrészes egylet

fizetési előleget nyújt 10, 15 és 20 év alatt esz-közlendő visszafizetésre.

Affiliált intézetei :

Kabai takarékpénztár rt., Nádudvari takarékpénztár rt. és Hajdunánási gazdasági bank rt. Fiókinézet Vámospércsen.

Felhívás.

Van szerencsém érestíteni a nagyérdemű borfogyasztó közönséget, hogy pár év óta jó hírnévnek örvendő

borüzletemet

az idén is a legfinomabb saját termésű faboraimmal szereltem fel, és azokat a rendes napi áron árusítom, úgy, hogy már 32 krajczártól kezdve kitűnő faborok kaphatók, ugyanott sima és gyökeres ültetni való vészszők bármilyen nagy mennyiségben megrendelhetők, borecet is kapható

Gelbergerné

József kir. herceg-utca 52.

Szőnyegek, Függönyök, Terítők
Haas Fülöp és Fiai
gyárosoknál
Debreczen, Piacz-u. 59.

A nagylétei Kossuth szőlős kertben a vasuti állomástól 15 percnyi távolságban, egy igen jó karban levő mintegy

5 holdas szőlő

szilvással, egy szoba, nagy borház, pincze, istálló ezek horgonyozott lemezzel fedve és egy méhes, betegség miatt kedvező feltételek mellett **olcsón eladó.**

Értekezhetni **Nagylétei, D. Nagy István** tulajdonosnál, ugyanott ó és új borok kaphatók.

Vonalozó
intézet.

Üzleti
könyv gyár.

Antalfy Ferencz
Piacz-utca 31.

Ujjonnan berendezett müintézetem készít:
Irodai könyveket, Naplót, Főkönyvet, Pénztár könyvet, Folyó számla könyvet, minden fajta **segéd könyvet és valózásokat** kifogástalan minőségben.

Butor részletfizetésre

a legegyszerűbbtől a legmodernebbig kedvező fizetési feltételek mellett, jutányos árban kapható

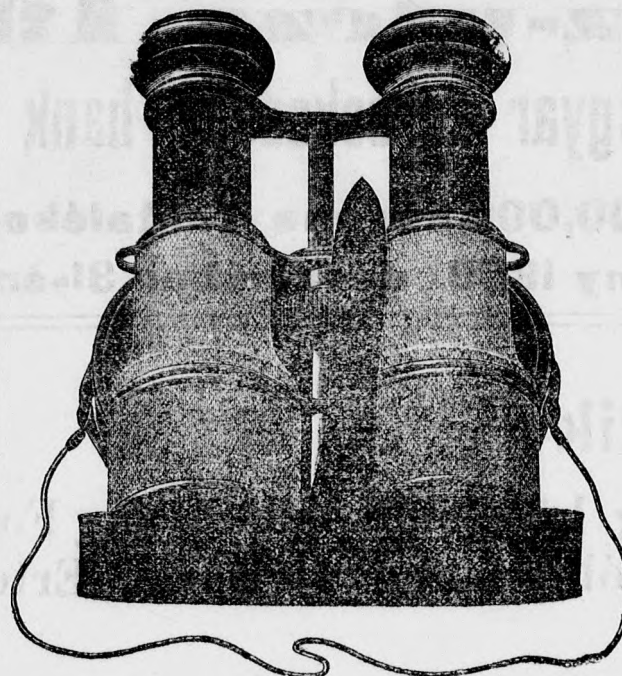
Grünfeld Mór

püspökladányi butorkereskedőnél, aki levélbeni tudakozódásra minden felvilágosítást is készséggel megad.

Minden lótulajdonos
essék az általános használatban lévő, minden tekintetben bevált
védjeggyel ellátott eredeti-M-sarkot
használja.
Állandóan élés! Csülöklépés kizárva!
Sikos uton az egyedüli czélszerű!
Kovácsoknál és vaskezeseknél állandóan raktáron.
Figyelmeztetés: Csakis az eredeti-M-sarkok készítenek speciális szálból: óvakodjunk utánzó-sarktól, melyek csakéjebb értékű anyagból készülnek s ennélgyva használhatatlanok. Bevásárlásoknál ügyeljünk a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti-M-sarkon látható.

A közelgő karácsonyi és ujévi ünnepekre
a legjobb saját készítményű
czipőket és csizmákat
jutányos árért lehet beszerezni
Csapó-u. 19. szám alatti czipő üzletben
Mezőnél.

A legszebb és legpraktikusabb Karácsonyi és ujévi ajándékok színházi nyeles látcsövek és lorgnettek

legfinomabb üvegekkel nagy választékban.

Prismás látcsövek

4 és 8-szoros nagyítás.

Szemüvegek:

távollátó, rövidlátó és operált szemeknek. Pontos kipróbált Anroid légsúlymérők. Időjelzők. Hőmérők. Mindenféle folyadék mérők és az összes optikai szakmába vágó cikkek nagy raktára.

Legfinomabb kivitel!

Mélyen leszállított árak!

FISCHER JAKAB látszerész, Piacz-u. 21. (Sesztina-ház.)

Grand Prix Teplitzen 1909.

MINKA-SZAPPAN-POR

Tisztelt háziasszony!

kifogástalan vakító fehérenemő joggal mindég

törekvésed örömeid

bizakéséged

MINKA

mentes minden ártalmas hozzátételtől. — Nagyon magas zsíradéksavany tartalommal bír. **Mas szappan és szóda elesik.** Sem a kezét, sem a ruhát nem támadja. — Minőség és olcsóság tekintetében felülmúlja a világ legjobb mosó szerelt.

Tisztelt háziasszony, neess és ne késsél a

Minká-val próbát tenni.

Minka

(aranyérmekkel kitüntetve) 35 fillér 1/2, kilogrammos csomagokban, 20 fillér 1/2, kilogrammos csomagokban kapható.

Kérjel tehát kereskedőnél határozottan

MINKA (a mosószerek koronáját)

Mindenütt kapható. — Esetleg czímmel szolgál:

Minka-Seifenpulver-Werke, Wien, XIV. Pfeiffergasse 3.

„Minka“ csak eredeti csomagolásban kapható. Más a szlatoakat utasítsunk vissza.

Groszmann és Mandel banküzlete

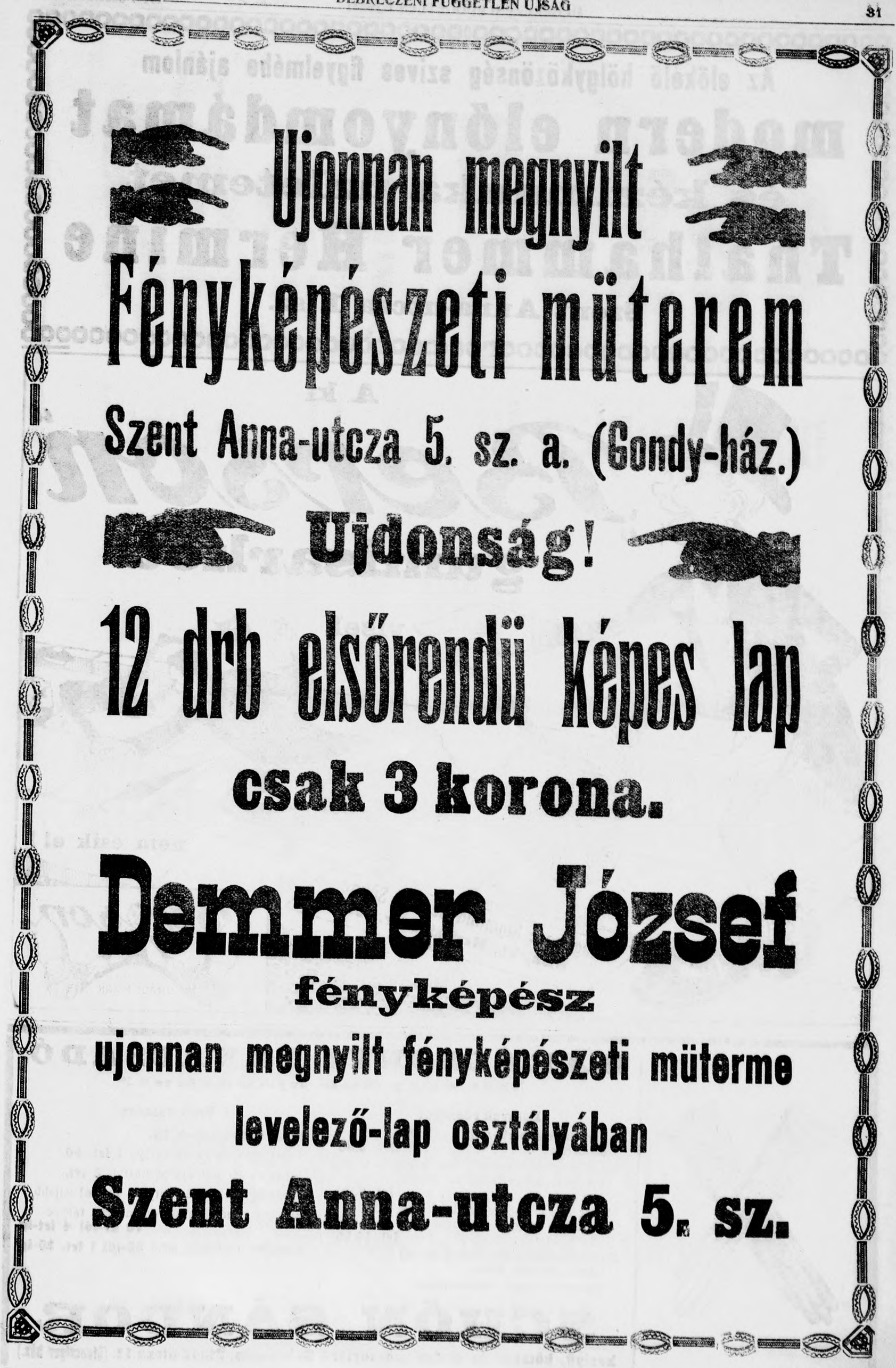
DEBRECZEN, Hunyadi-utca 21.

Ajánl olcsó kamatu **törlesztéses kölcsönöket** földbirtokokra és házakra **a legelőnyösebb feltételek mellett.** Drágább kamatu kölcsönöket **olcsóbbra cserél.**

ALAPITTATOTT: 1895-ben.

TELEFON: 76. szám.

Tisztelettel GROSZMANN és MANDEL.

 Ujjonnan megnyílt
Fényképezési műterem

Szent Anna-utcza 5. sz. a. (Gondy-ház.)

 Ujdonság!

**12 drb elsőrendű képes lap
csak 3 korona.**

Demmer József
fényképész

ujjonnan megnyílt fényképezési műterme
levelező-lap osztályában

Szent Anna-utcza 5. sz.

Az előkelő hölgyközönség szives figyelmébe ajánlom
modern előnyomdámát
 és kézimunka üzletemet
Thalhammer Hermine

Szent Anna-utca 1. sz.

A ki

Berson

gumisarkot

visel,

nem esik el!

Nagyban: Sigmund Beer u. Söhne
 Wien, VI., Marlabillforstr. 101.

Berson
 TRADE MARK

KARÁCSONYI TANÁCSADÓ.

Mit vegyünk ajándékkul?

Hölgyek részére:

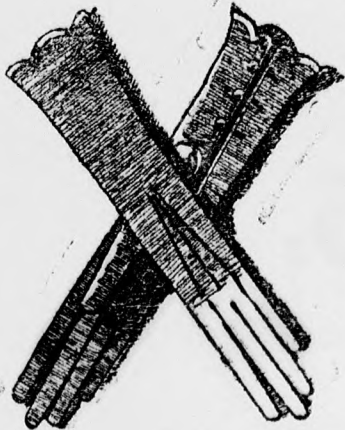
- 3 pár elegáns bőrkeztű igen szép dobozban . . . . . **frt. 3.80**
 6 pár elegáns bőrkeztű igen szép dobozban sikkor tartó és keztű gombolóval . . . . . **frt 7.50**
 12 pár elegáns bőrkeztű igen szép dobozban tágitó sikkorozó és gombolóval . . . . . **frt. 14.50**
 Manikűr és fésűk, készletek **2 frt-től** feljebb minden árban.
 Illatszerek nagy választékban.

Urak részére:

- 1 pár keztű **1 és 2 frt.**
 1 pár erős kutya bőrkeztű **1 frt. 60**
 1 pár valódi szarvas bőrkeztű **2 frt.**
 1 pár téli bélelt bőrkeztű **1 frt-től** feljebb
 Elegáns gummi és selyem nadrág tartók **70 kr-től 4 frt-ig**
 Amerikai harisnya tartó **50-től 1 frt. 20-ig**

SCHÖN SÁNDOR

keztű, kőszet és orvosi műszertára Debreczen, Piac-utca 12. (Stenczger-ház.)

Rose Dezső

közkedvelt ékszerész és órás

Piacz-u. 32. sz., új helyiségében

ez idei

Karácsonyi és Újévi nagy vásárja

bámulatba ejt.

Ritka alkalom az ajándéktárgyak

beszerzésére.

Az aranyműves és ékszerész munkák remekei, mind itt vannak felhalmozva és ha **feltűnést** keltő kirakataimat megismerléli, megfog arról győződni, hogy sem izlés, sem ár tekintetében a versenyt velem senki fel nem veheti.

A legolcsóbb szabott árak

minden darabon felvannak tüntetve.

Debreczen szab. királyi város

VILÁGITÁSI VÁLLALATA

városi üzlet Piacz-utca 81. szám alatt.

Elvállalja

légszesz és villamos vezetékek és felszerelések berendezését
világítási és ipari czélokra.

Gázkályháknaál és főzőknél az elhasznált légszesz leg-
feljebb egyharmadrész áru, mint a fatüzelés költsége.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Szállit mindenféle dinamó gépeket és villamos motorokat.

Elsőrendü pirszén (koks)

házhoz szállitva olcsóbban mint bárhol és

Tiszta Porosz kőszén

megrendelhető

a légszeszgyárban vagy a városi üzletben,

valamint épületek és fagyarak megvédésére való

Feketekőszénkátrány

tetszés szerinti mennyiségben.

Mindennemü felvilágosítással szivesen szolgál az igazgató :

Debreczeni Jenő

gépészmérnök.

Telefon : gyári 74. sz.

Telefon : Városi üzlet 90. sz.

Általános Forgalmi Bank

részvénytársaság
DEBRECZEN, Piacz-utcza 68, szám alatt.

Alaptőke 3,000.000 korona.

Foglalkozunk a takarékpénztári és banküzlet körébe vágó összes ügyletekkel, ugymint:

Elfogadunk takarékbetéteket
betétkönyvekre és checkszámlára.

Kölcsönöket adunk
váltókra és folyószámlára.

Törlesztéses kölcsönöket nyújtunk
földbirtokra és bérházakra igen előnyös feltételek mellett.

Óvadékkölcsönöket adunk
vállalkozóknak és bérlőknek.

Financirozunk
mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi vállalatokat.

Hitelegyletünk
leszámítol tárczaváltókat.

Terményosztályunk
előleget ad a jövő évi termésre és vesz mindennemű szemes terményt.

Áruosztályunk
elad waggonszámra tüzfát, faszenet és meszet és vesz mindennemű vasuti talpfát.

Biztosítási osztályunk
tűz-, élet-, jég-, üveg- és baleseti biztosításokat köt a legcoulansabb feltételekkel.

Felvilágosítást mindenkor készséggel ad

az igazgató.

Új! Üzlet megnyitás. Új!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy
Csapó-utca 19. szám alatt (Knoll-ház)

Óra és ékszer üzletet

nyitottam.

Nagy választékot tartok mindennemű arany és ezüst árukban, a **hivatalos fémjelzéssel ellátva.**

Órák, férfi- és női lánczok, függők, karkötők és medaillonok **a legolcsóbb árak mellett.**

Dús választék „**Omega**“ óra különlegességekben.

Óriási választék inga, fali, ébresztő, konyha és irodai órákban.

China-ezüst árukban olcsó és czélszerű nászajándékok.

Óra és ékszer javításokat

olcsón, gyorsan és pontosan 1 évi jótállás mellett eszközölök.

Óraüvegek 15 krajcárért kaphatók.

Régi aranyat, ezüstöt és régi pénzeket a legmagasabb árban veszek és becserélek.

A n. é. közönség szives pártfogásába ajánlva magamat, vagyok

kiváló tisztelettel

KLEIN ÉLIÁS órás és ékszerész
 Csapó-utca 19. szám.

Indiai fogasepp, a legmakacsabb fogfájást is megszünteti, ára 0 fillér.
Tynkszem irtó, 2-3 nap alatt minden borkeményedést megszüntet, ára 70 fillér.
Fagybalzsam, a legerősebb fagyot és az ezzel járó viszketegséget azonnal megszüntet, ára 70 fillér.
A fentiek esakis a

Balás Ödön utóda

HARSÁNYI LAJOS

„Reménységhez“ címzett gyógyszerárában
DEBRECZEN, Csapó utca 18. sz. alatt
kaphatók.

Karácsonyi ajándéku

Zongorák,
Pianinók
és Czimbalmok

csakis legjobb minőségben, legolcsóbb árakban, kedvező fizetési feltételek mellett beszerezhető

Schmidt S.

zongora és hangszer üzletébe
DEBRECZEN, Piacz-utca 73. szám alatt.

Csak akkor valódi, ha a háromszög alakú az itt levő szalaggal (vörös a fekete nyomás sárga papíron) van elzárva.

Utánrakok törvényileg tiltatnak.

Eddig felülmulhatatlan.

Maager W.

valódi tisztított

májolaj

törvénytiszteleg védett csomagolásban.

Sárga : : : : : üvegenként K 2.-
Fehér : : : : : " " " " " K 3.-

Maager Vilmostól Bécsben.

1869. óta Ausztria-Magyarország birodalmában általánosan bevezetve.

A t. tanárok és orvos urak által előszeretettel rendeltetik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben.

Főraktár és főelárusítás az osztr. magyar monarchia részére

MAAGER W. Wien.

III/8., Heumarkt 8.

A Debreczeni Kölcsönös Segélyző-Egylet

mint szövetkezet 1911. január hó 1-én

alakítja meg 28-ik évtársulatát.

Tagok száma 10.000 Törzsbetétek száma több mint 100.000.

Befizetett tőkénk a 7.500.000 koronát meghaladja.

Uj tagok felvételnek és törzsbetétkönyvecskék már most kiadatnak hivatalos helyiségünkben

Kossuth-utca 9. szám alatt,

ahol a szükséges felvilágosítások megadatnak.

A Linoleum gyári raktár

tulajdonosa Haas Lipót cég

Piacz-utca 49. Telefon 644.

A vevőkör szives tudomására hozza, hogy a Linoleum árukat karácsony és ujévi ünnepek alkalmával az alanti árban **tetemesen leszállítja.**

Valódi Linoleum:

67 cm. széles	frt. —,87	130 cm. széles	frt. 1,67
87 cm. széles	frt. 1,10	150 cm. széles	frt. 1,97
115 cm. széles	frt. 1,47	200 cm. széles	frt. 2,30

Asztalterítők, futók, amerikai bőrvásznak valamint Gummi és Celulloid játékokban

dus választék.

Az árak minden vétel kötelezettség nélkül megtekinthetők.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza

a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Legjobb bajuszpedrő a híres
DEBRECZENI
„CZIVIS“ bajuszpedrő.

mely nem tép, de jól összetartja és
nőteti a bajuszt!
Egy doboz ára 40 fillér.

A bőr ápolása kötelesség az egész-
ség érdekében s erre legalkalmasabb
szer a

Mollitergin,

mely megőrzi a bőr (az arcz és kézbőr-
nek) üdőségét, hamvasságát, rózsaszin-
ben játszó fehérségét. Megszünteti a
kőzörösséget. Az eldurvult, kirepede-
zett és szélkifujta arcot vagy kezét, a
legrövidebb idő alatt fehérré és puhává
tesz! Poudre alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőr-
ápoló szer páratlan!

Teljesen fémmentes
és ártalmatlan!

Egy üveg MOLLITERGIN ára
1 korona.

A bel- és külföldi
gyógyszerkülönlegességek
hasonszenvi gyógyszerek,
kötszerek,

szépitő-szerek,
gyógyszer-ujdonságok
legnagyobb raktára
Debreczen és vidékére.

A Dr. BORSOS-féle hajszesz

teljesen ártalmatlan növényi anya-
gokból készülő hajerősítő, mely ki-
váló eredménnyel használható ugy
a hajhullás vagy a hajvégek meg-
törése és a széthasadozása, mint a
fejlőkorpásodása vagy a hajmolyo-
sodása ellen.

A haj növést előmozdítja! Legjobb
óvzer a hajbetegségek ellen. Sem
a fejbőrt, sem az ágyneműt nem
piszkolja. Hatása biztos!

Egy üveg Dr. Borsos-féle hajszesz
ára 1 korona.

Kettős (nagy) üveg 2 korona.

Mihalovits Jenő

gyógyszerháza és gyógyszerészeti műlaboratoriuma

DEBRECZEN, Főpiacz 31., a városházzal szemben.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza
a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczen.

A legjobb benzin-, nyersolaj-, gáz-, szivógáz
motorok és lokomobílok

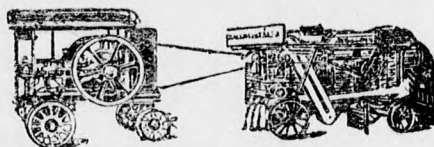
a világhírű angol

„CAMPBELL“

motorgyárban készülnek.

A brüsseli világkiállításon az összes szakközegek
 meggyőződést szereztek arról, hogy a legtar-
 tósabb, a legjobb szerkezetű, a legbiztosabb
 üzemű motorokat a

„Campbell“ gyár készíti.

Olesó árak! Olesó üzem! Kedvező fizetési feltételek!
 Több évi jótállás! Vevőket a motorkezelésben díjmentesen
 oktatunk ki. Nem kell vizsgázott gépész. Bárki kezelheti.

Telefon sz. 64-64.   Telefon sz. 64-64.

Egyedüli képviselője:

Korányi Viktor

BUDAPEST, VI., Liszt-Ferencz-tér 9. szám.

SOK PÉNZT TAKARIT MEG,

HA CIPŐTISZTÍTÁSHOZ ÓRIÁS

FEDÁK cipő-krém

használ, mert csak **30** fillér.

Legújabb szerkezetű

„Államgépgyári“ gőzcséplő-készletek,

1911. évi gyártmány, benzin-, szivógáz- és nyersolajlokomobilok, losonci egyszerű és kombinált vetőgépek, resiczai szőlőtolók, beronák, valamint egyéb talajmívelőeszközök, réparágók, szecs-kavágók, kukoriczamaraszolók eredeti Kalmár-féle gőzbonatizáló-resták stb. stb. — Árjegyzékkel és legelőnyösebb árajánlattal szívesen szolgál

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának vezérügynöksége,
Debreczeni képviselőlet, Hatvan-utca 8.

A „Keresleti Bank“ mint szövetkezeti Debreczenben pályázatot hirdet egy

könyvelői állásra

1600–2000 korona kezdő évi fizetéssel.
Pályázhatnak, akik már bankban hosszabb idő óta dolgoznak, kereskedelmi érettséggel és mérlegképességgel bírnak. Belépés 1911. január 1-én.
Pályázatok 1910. december 27-ig dr. Bárdos Jenőhöz Hunyadi utca 24. sz. alá nyújtandók be.

Bosznay J. és Társa

Debreczen, Kossuth-utca 5.

divat és szőnyegáruházának
Karácsonyi vására

ÓRIÁS FELTÜNÉST KELT!

Szexzációk számba mennek:

Blúz selymek, egészen friss árú, jó minőségűek most csak 85, 98, 115 és 125 kr.

Ruha selymek, sima és mintázott kivitelben most csak 85, 98 és 115 kr.

Nyers selymek, blúzokra és ruhákra most csak 98 kr.

Finom shantung selymek alkalmi ruhákra, divatos szép színekben ezeltől ft. 4.— és 5.— most csak ft. 1.50 és 2.

Az árak minősége elsőrendű!**Minták vidékre bórmentve.**

MALOMÉPÍTÉSZET :-: MALOMÉPÍTÉSZET :-: MALOM :-: ÉPÍTÉSZET :-: MALOMÉPÍTÉSZET :-:

Mayer Gépgyár r.-t. Szombathely,
Budapest, V.,
Váci-körút 61. sz.

**Malomgépei és
teljes malomberendezései a**

legtökéletesebbek!

Szíták, összes típusú és nagyságu hengerszökek, dara-tisztítók és koptatók stb. stb.

Szél- és vizimalmok átalakítása motorerőre.

Kérjen árjegyzéket.

Részletes költségvetés ingyen.

MALOM :-: MALOMÉPÍTÉSZET :-: MALOMÉPÍTÉSZET :-: MALOM :-: MALOMÉPÍTÉSZET :-:

Köszvény és reumat

melepő eredménnyel gyógyít a legtöbb klinikán kipróbált és orvosi ajánlott karbonat és silikát tartalmu fürdőszó.

„Sanosal“

Kapható gyógyszerárakban drogueriákban és egészségügyi üzletekben. Ischias és neuralgia

Alapított 1893. évben.

Telefon 632.

Halmágyi

Telefon 632.

magnagyobbított divatáruházában

DEBRECZEN, Piacz-utca, a főpostával szemben.

Megkezdődött folyó évi november hó 26-tól, december hó 28-ig a

magyar karácsonyi vásár

csoportot eladással.

I. csoport.

Costümekek előző idényből angol . . . 16 kor.
Aljak színes angol kelméből . . . 5 kor.
Blous mosó flanelből . . . 4 kor.
Fekete boá-val. Brabanter . . . 5 kor.

II. csoport.

Angol felöltő hosszú . . . 10 kor.
Téli kabát, fél posztó . . . 12 kor.
Téli kabát, hosszú fekete . . . 24 kor.
Karmantyu (Muff)-val, Brabanter . . . 5 kor.

Angol és sima posztó Bundák, Szörme Paletók, Bársony és Scáplüsch felöltők, karmantyu, boák, blousok és Pongyolák. Estélyi köpenyegek.

Szolid olcsó árak.**Előzékeny kiszolgálás.**

A leghasznosabb karácsonyi ajándék.

Jó bor, jó egészség!

Figyelem!

Aki jó italt akar használni menjen el

Piacz-utca 73. sz. alá

(Tihanyi féle ház.)

ahol az ujonnan berendezett bormérésben mindenféle finom borokból és szeszes italokból dus választékot talál és ital szükségletét a legjutányosabban szerezheti be.

Tisztelettel

Grosz Hermann.

Az egyedüli művészet

mely dilettánsok és laikusok által tökéletes formában gyakorolható, a zongora játék

Solodant-Phonola

segítségével, művészi tekercekkel.

A legkönnyebb játékmód mellett a Phonola játszóinak épen olyan élvezete van, mint a kézijátékosnak, anélkül azonban, hogy a technika nehézségeit át kellene hidalnia. — Literatura és bemutatás készséggel.

LUDWIG HUPFELD A.-G.

Wien, VI., Mariahilferstrasse 5-7.

Vezérképviselő: Rönisch-Grottrian-Steinweg-zongorák.

Raktár Bösendorfi.

Dus raktár tökéletes pianokban. Szárny és harmonium minden árban vételre és bérletre.

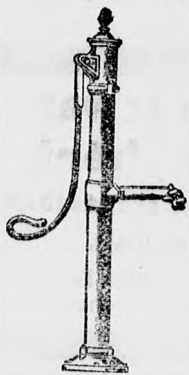
Képviselő Budapest és környékére **Kohn Albert, Budapest, IV. Kossuth Lajos-u. 1.**

Farkas Mihály

bőrönd és koffer gyára

megnyílt Piacz-u. 47. sz. alatt.

Raktáron tartok állandóan mindenféle bőröndöket, elfogadok e szakmába való javításokat, ezeket gyorsan és szakszerűen eszközölöm. — Ugyanott egy tanuló fizetéssel felvétetik.

A Budapesti Szivattyú és Gépgyár Részv. Társ. raktára
Ganz-féle motorok, Szivattyúk, Ipari gépek és szerszámok.

László és Deutsch
műszaki üzlet

DEBRECZEN, Hunyadi-utca 13. sz.

Villamos motorok és dynamógépek. Gépszijjak. Vizvezetési berendezések és anyagok.

Teljes malom berendezések.

LIPOSE

Friedr. Meiser, az Európán túl is ismerte és kereskedelmi Akadémia tulajdonosa. — Prospektus ingyen.

Üzlet helyiségek

forgalmas utcán, raktárral, műhelylyel, pinczével

Kiadó.

Hunyadi utca 17

Egy igen csinos
kis terjedelmet elfoglaló rendkívül jó

légszeszmotor

4 lóerőre, rezerva hengerrel és dugattyuval

igen olcsón eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

A többszörösen kitüntetett osodás hatású háziszor

a Dr. BOROVSKY-FÉLE

Borolin

városunk piacán is megjelent. Ez a háziszor hatásában és erőlködésében felülmúlhatatlan gümőszerű izom- és idegfájdalmak, fej- és fogfájás, továbbá minden meghűlés okozta bajok, mint rhuma, kösvény, csusz, ischiás, izületi lob és zsábjában szenvedők, végül fagyási és égési sebek fájdalmainak megszüntetésére. Kiváló fertőtlenítő és testvédő háziszor. Kapható városunkban a következő cégeknél: Steiner Manó, Mihalovits Jenő gyógyszerárban Központi drogueriában, Deutsch Lajos, Nagy András, Mayer Jenő és Béla, Stern József és Testvére kereskedésében. 120, 2. , és 250 K-ás üvegekben. Készítik

Dr. Borovszky R. orvos és Borovszky K. Budapest, II. ker., Fő utca 77/c. sz.

Az építettő és építő közönség figyelmébe.

Tisztelt vevő közönségünk szives pártfogása azon kellemes kötelességet róttá ránk, hogy az igények kielégítésére gyárunk termelő képességét legalább 50%-al emelni vagyunk kénytelenek; amidőn azt hálás szívvel tesszük, b. tudomására hozzuk, hogy nagyobbított üzemünk folytán módunkba lesz az eddigi közkedvelt hódfarú cserepoinkon

még egy igen szép és könnyű " " " könnyolt " " " fali teglákhoz kívül

Franczla cserepot

és a legkényesebb igényeknek is megfelelő Nyersfalazati téglát a t. vevőinknek méltányos árakon rendelkezésére bocsájtani.

Tisztelettel

Karczaei Agyagipar.

Fest, mos, tisztít, szőnyegot géppel porol; ágytollat fertőtlenítve tisztít

Hrabéczy-gyár

Széchenyi-u. 42. szám.

Fiókhüszletek: Hatvan-u. 11. és Csapó-u. 28. alatt.

Apró hirdetések.

Minden szö 5 fillér.

Levelezés.

Ki venne nőül 18 éves árvát 400,000 kor. vagyonnal? Csak komoly szándéku urak, ha vagyontalanok is, kiknél gyors nősülés akadályba nem ütközik, irjanak e címre: **L. Schlessinger, Berlin 18.**

Betöltendő.

Egy ügyes fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik. Czim a kiadóba.

Ügyes fiu tanulónak Ágoston cipésznél felvétetik Murgó-utca 9.

Napszabó felvétetik Fényes Mór szabó üzletébe.

Keresek Szoboszlóról, Balmaz-Ujvárosról egy olyan megbízható embert, aki sok pénzt kereshet megbízásom folytán. Czim a kiadóba.

Középiskolát végzett szép folyó írásu fiatal ember, irodai alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóba.

Szépen himzőző himzést, monogrammot elvállal. Czim a kiadóba.

Kereskedelmit végzett, vagy jogi pályán lévő egyén, ki a gyorsírásban jártas, egész napra felvétetik. Czim a kiadóban.

Fiatal ember ki gép- és gyors írásban jártas kereskedelmit végzet, megfelelő irodai állást keres. Czim a kiadóba.

Adás-vétel.

Ha nincsen pénze és olcsón akar vásárolni forduljon bizalommal **Hausner Salamonhoz** Simonffy-u. 44. utcai lakás, hol óriási mennyiségű téli áruk érkeztek: női és férfiruhák, szövetek, felöltők, boák, muffok, paplanok, szőnyegek, vásznak stb. Üzletet nem tartok, hogy ne fizettessem meg a t vevőközönséggel a nagy boltbért, így tehát módomban van mesés olcsó árban áruimat t. vevőközönség rendelkezésére bocsátani, készfizetésre esetleg havi vagy heti részletre.

Füvészkert-u. 14. Nagytemplomhoz egy percre van a Harmathy antiquarium. Bárhol hirdetett könyvek, zeneművek, zsolttárok, imakönyvek; Emlék, képeslap, bélyeg-albumok gyönyörű díszkötésben ott legolcsóbban kaphatók. Festékdobozok leszállított áron!

Legdivatosabb

Férfi ruhákat készít

40-50 koronáig

Fettmann Sándor

Budapesti férfi szabó Debrecen, Sas-u. 4.

Az új részletáruházban a mai naptól fogva nagyon olcsón beszerezheti minden hitelképes család heti 2 kor. havi 4 kor. részlefizetése mellett ruházati szükségletét, nagy választék női és férfi kabátok, öltönyök, vászon kanavász, szőnyeg függöny paplan, ruhaszövetek. Meghívásra házhöz megyünk rendelést felvenni **Adler és Schwartz** Simonffy-utca 5., halpiac, Sestina-ház.

Legértékesebb ajándék egy szép könyv! Diszkrét, képes mese-könyvek, zsolttárok, imakönyvek, Emlék, képeslap bélyegalbumok gyönyörű díszkötésben bámulatos olcsón Harmathynál Füvészkert-u. 14.

Karácsonyi vásár van Fischer Menyhért

Férfi, Női és Gyermekek olpó áruházában
Piacz-utca 3. szám alatt.

A tulhalmozott raktár miatt **olcsó leszállított áruk.** — Bárki meggyőződhet róla.

Énekes kanári madarak kellemes, gyönyörű hangokkal beszerezhető Murgó-utca 9.

Őst is érdekli! Megérkeztek divat-, férfi- és nőifelöltők és télikabátok, legolcsóbban kaphatók heti vagy havi részletfizetésre, Kohn Hermann utóda **Zempliner Arthur**, Hatvan-u. 17. részlet nagyáruházában.

Telek eladás A Boldogfalvi kertben, közel a nagyalomashoz a volt Jeney-féle telken öt házhely eladó. Értekezhetni a **Néptársaság** pénztárnál **Piacz utca 75. sz. a.**

Ha nincs pénze és szüksége van, vászon asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon.

Olajos hordók kaphatók Bicz-utca 49. sz. alatt a keresztépületben.

Boreczet házilag készült kapható. Czim a kiadóba.

Lakás.

Jó esél kir. herceg utca 34 szám alatt 3 szoba, konyha mellék helyiségekkel elköltözés miatt azonnal kiadó.

Butorozott szoba irodának is nagyon alkalmas kiadó Hunyadi-u. 17.

Egy külön bérjartu csinosan butorozott, szoba, azonnal kiadó Széchenyi-u. 14. kerület épület.

Különböle.

Azon rosszakaratu híreszteléssel szemben, hogy a MATILD crémet sehol sem gyártják, tudatom mindazokkal akik használják, hogy a MATILD crém az összes gyógyszer-tárakban és drogueriákban kapható.

Műfogak és fogsorokat készít Magyar fogmüterme Szent-Anna-u. 5.

28 krajcárért fejel férfi vagy női harisnyát **Benyáts Emil** villanyerőre berendezett harisnyagyára, Debreczen, Tisza-palota.

Pörkölt kávé különlegességek. Bárkinek bármily időszakban legkisebb mennyiségű kávé is megpergelek díjtalanul gázüzemű pergelőn Darvas Miksa kereskedése Teleky-utca sarok.

Weisz Ferencz építész és mű-bater
szobrász
József-krt.-h.-u. 80. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkálatokat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

Izraelita, gyermektelen háznál kitűnő házi házi koszt jutányosan kapható Hatvan-u. 36. sz. alatt.

300 hold egészben vagy **parozellázva** kiadó. **Letelepődőknek** előnyt adok. Nagyerdőn **villafelkek,** vendéglőhely eladó. Raktár, istálló, pincze, park (színháznál) kiadó. Trágyát veszek. Bővebbet Knoll-házban. **Utóajánlatok** kizárva.

Egy egész új varrógép elköltözés miatt olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Órák és ékszerek

nagy választékban rendkívül olcsón kaphatók

Bauer Károly

órák és ékszerész

Piacz-u. 75. szám.

Tessék hivatkozni megtekinteni, ahol minden tárgyon a szabott ár fel van tűnve

Magyar Bodegában

Kossuth-u. 6. sz. sz. alatt

kaphatók: Prágai sonka, remek felvágottak, zóna villásreggeli, sonkás zsemlye és sandwich. **Kitűnő borok. Likőrök**
Külön kényelmes étterem.

A Nagy Lajos irodájának

okmányszerző vállalata

Csapó-utca 13. sz. alatt

megszerzi a következő engedélyekhez szükséges okmányokat:

18 évet betöltött kiskorú ifjak részére házassági engedélyek.

Nagykorúsítások, névmagyarosítások, örökbefogadások, iparengedélyek, törvénytelen gyermekek törvényesítése, utlevelek, válóperekhez stb. szükséges okmányokat.

Mindennemű irasmunkák elkészítése írógépen izléses kivitelben!

A gépirást bárki elsajátíthatja.

Tanítási díj 5 korona.

Állások elnyerése iránti pályázati kérvények elkészítése 2 korona.

Csak Újévigig érvényes !!

Aki

BURG IZSÓ

fényképezési műtermében,

Kossuth-utca 24. lefényképezteti magát

és e lapra hivatkozik,

20 százalék árengedményben részesül!

Újévi ajándéknak alkalmas ékszerek

készülnek és kaphatók

Vági István ékszerész és vésnök műtermében

Miklós-utca 5. szám alatt.

Saját készítményű **brillians gyűrűk, brillians függők** nagy választékban **ezüst és china ezüst dísz tárgyak**, külföldi és hazai **modern arany ékszerek**.

Javitások és alakítások a legszebben készülnek.

Eladó szőlővesszők.

Gyökerező Európai immunis homok talajra alkalmas vessző a következő fajokból eladó: Erdel, Ezerj, Mézesfőh, Olaszrizling, Sárfőh, Szerémizöld, Chasselas, Kádarka, Nagyburgundi, Kövidinka, Oportó, Szilankamenka, Furmint és még mintegy száz csemegefajb l ezrenként 12-15 forint.

A vesszők erősek és duggyökérűek, így p. l. ása is teljesen megfelelnek. Kimerítő árjegyzék minden fajú vesszők és oltványokról ingyen és bérmentve.

Cím: Sztűcs Sándor fia, szőlőtelepe Bihardiószeg.

Egy kísérlet bebizonyítja
hogyan

Róth Antal

villanyerőre berendezett kávépörköltőjén
Csapó-utca 17. szám

minden fél órában frissen pörkölt leg-
finomabb kávé keverékek minőségileg
fejülmeibetartanak.

EFCO

Porosz kőszén téglá.

Nem porlik. Nem piszkít. Teljesen
szagtalan.

Sulyhiány kizárva.

100 darabonként 5 korona házhoz
szállítva. — Egyedüli elárúsító

Gabányi Sándor

Csapó u. 28. sz. — Telefon 449.

Szörme Paletok, Angol bélelt Bundák,
Női- és leány felöltők, kalapok, Boák
a mai naptól olcsó árban

RÓZSA

személyes ki-
szolgálása mel-
lett csak ➤➤

Kistemplom-bazárban szerezhethők be.

☞ Kérem a cégemet mással össze nem téveszteni. ☜

Ma legjobb, legtisztább, legolcsóbb

„KORONA“ kenyér.

Kapható minden jobb üzletben.

Gyár és kézi raktár Vargakert. — Telefon 825.

Városi raktárak:

Sas-utca 3. Telefon 845. Árpád-tér 37. Hatvan-
utca 16. Eötvös-utca 66. Degenfeldtéri vassátor 24.

Husvágó gépek, zsirbödönök, zsírolvasztó üstök és üstházak
Hungária mangorló-gép kovácsolt vasállványon (kitűnő magyar gyártmány)
John mosógép és facsarógépek állandó raktár

Sesztina Lajos vaskereskedésében

DEBRECZEN, Piacz-utca 23.

DEBRECZENI HITELBANK

részvénytársaság

DEBRECZEN, Piacz-utcza, Széchenyi-utcza sarok.

Kölcsönök adunk

váltókra, kötelezvényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamattal.

Elfogadjuk takarékbetéteket

betétkönyvekre és check számlára.

Jelzálog-kölcsönök adunk

földbirtokra és házakra.

Ovadékkölcsönök adunk

vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadjuk tőzsdéi megbízásokat

értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönök nyújtunk

tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Leszámítolunk tárcza-váltókat

az intézet kebelében alakult hitelrészletes csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása.

Felvilágosítással készséggel szolgálunk.

az Igazgatóság.

Gazdák figyelmébe!

Eredeti „Melichár Ualcum-Drill“ csakis azon vetőgép, melynek **szabadalmazott új beállítóeszköze** van! Ezen új szabadalom folytán az „Ualcum-Drill“ vetőgépet **csavarkulcs nélkül** bármely magnemhez egy pillanat alatt hajszálpontosan beállíthatjuk.

Kérem raktárunkban megtekinteni!

Óvakodjunk silány utánzatoktól!

Eredeti Bächer egyes- és kettős aczélekék!

Eredeti amerikai Johnston kévekötő aratógép

csak az, melyből Debreczen és környékén 100 darabnál több van már használatban (fényes bizonyítványaink e gépekről irodánkban bemutatathatók) **s mely kizárólag**

Ráhmer Sándornál kapható!

Egyedüli raktár csakis Piacz-u. 26. sz. alatt. (Nagytrafik-udvar.)

Bächer-Melichár-Johnston gépgyárak fióktelepén!

Ugyanitt kaphatók legolcsóbban: A legjobb amerikai fehér manillazsineg aratógépekhez, amerikai hullámos tárcsás boronák, »Avery Junior Slanter« világhírű négyzetben ültető tengeri vetőgépek (utána a tengeri hosszában és keresztben megkapálható, egyesítés teljesen elmarad)! Modern tengeri termelő eszközök.

Eredeti Melichár kombinált műtrágyavetőgépek (a legjobbak valamennyi hasonló gépek között) melyek a magot a műtrágyával együtt teszik le a földbe. — Szecskavágók-, répavágók-, tengeri morzsolók-, járgányok-, amerikai tengeri- és répakapálók-, John gőzmosógépek, (próbára kiadatnak,) lánczkutak!

Legjobb és legolcsóbb motorok-, cséplők-, technikai cikkek, olajok!

Kérem a czimre ügyelni!

Kérem a czimre ügyelni!

Központi szállító hivatal

FARKAS és HECHTMANN

szállítók

Debreczen, Piacz-utca 11. sz.

Bika szálloda mellett.

Butor szállítási vállalat.

Telefon 8-51. ➡

➡ Telefon 8-51.